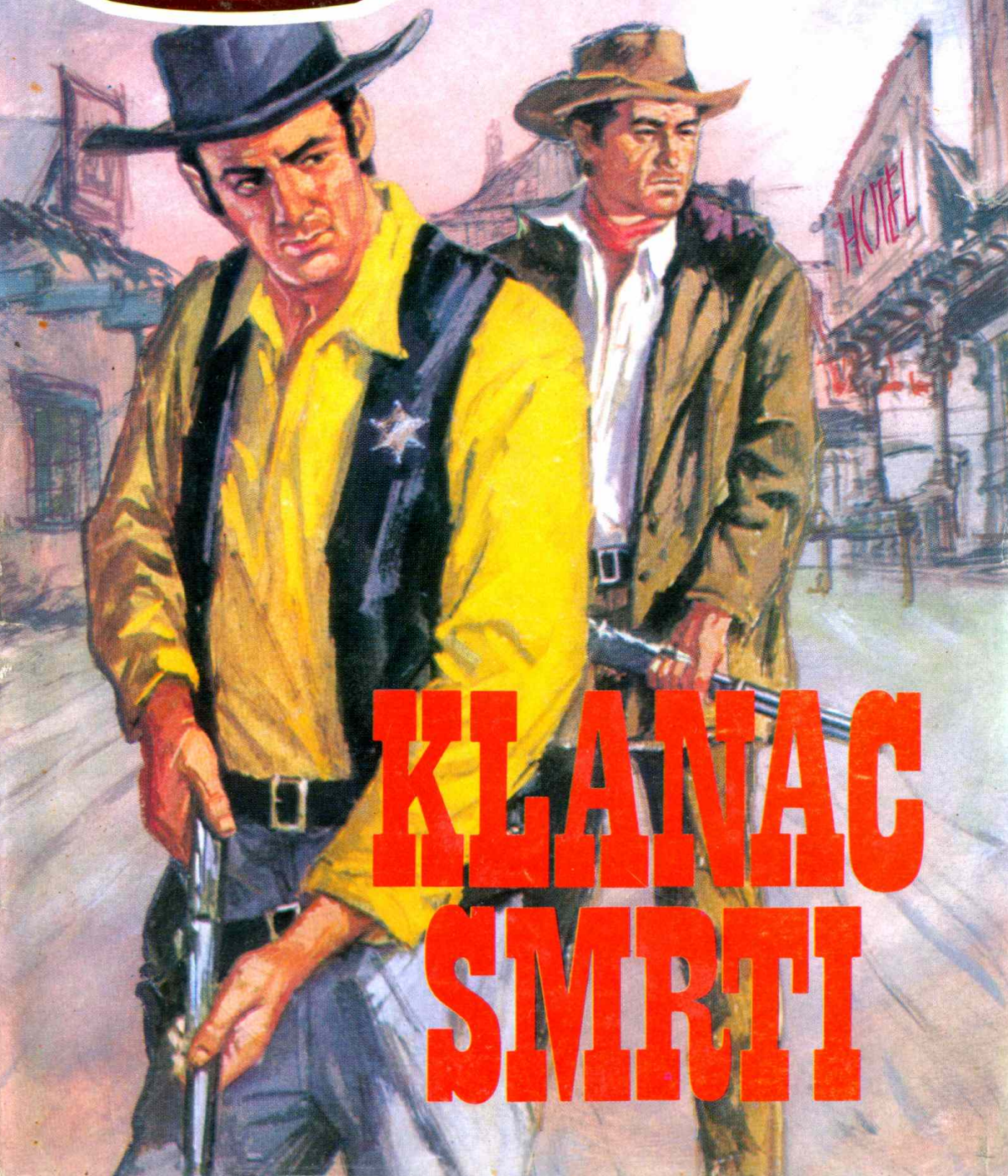

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 15 d. BROJ 381

KLANAC SMRTI

Tom Martin

KLANAC SMRTI

LASO 381

TOM MARTIN: KLANAC SMRTI

Naslov originala: GUNSIGHT PASS

Copyright: Robert Hale, Ltd.

Recenzija: Fedor Hanžeković, filmski redatelj

Prijevod: Marijan Krmpotić

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: Marcel Čukli

LASO – Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a »Vjesnik« n. sol. o. – OOUR Informativno-revijalna izdanja n. sub. o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, Redakcija »Romani i stripovi« – Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković – Adresa uredništva: »Laso«, Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost »Vjesnik« n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o. i OOUR TM n. sub. o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) »Vjesnikova« Press agencija Zagreb. Cijena pretplate za godinu dana iznosi 780 d ili 702 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci 390 d ili 351 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 %. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR »Vjesnik«, Interna banka, s oznakom za »Laso«. Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00 – Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US\$ 15,00 – Uplata za devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb (za »Laso«). Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. Zadnja kolor-stranica 9000 d, c/b stranica 7000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

LASO broj 381 izlazi 30. 1. 1981.

I

Proljeće je došlo sa sjevera, iz Kanade, najavljeno lepršanjem ptica selica. I dok se snijeg još bjelasao samo na vrhuncima gora, sočna trava bujala je po pašnjacima a cvijeće zašarenjelo blage obronke.

Doduše, noću je ponekad još bilo mraza. Ali dok je hladan vjetar puhao još prerijom, sunce je obasjavalo Dolinu jagoda i vraćalo život zemlji.

A odakle joj to ime, nitko nije znao. U njoj nigdje, čak ni u jednom vrtu iza kuća, nisu rasle jagode.

Dolina jagoda skrivala se po dalje od prometnica sjever – jug, iza magličasta plavetnila gorja Sawtooth u sjevernoj Arizona. Odatle su svi putovi, više – manje, vodili u pogubnu pustinju kamo se stizalo nakon tri-četiri dana jahanja.

Dolina jagoda bijaše zelena oaza prošarana potocima i omedena pitomim brežuljcima

okićenim šumarcima u podnožju. Pravi raj za ovčare i kravare.

Nekada su tu živjeli Indijanci. Otjerali su ih i zatvorili u rezervate negdje u pustinji, osim nekolicine onih najhrabrijih koji ostadoše da se skrivaju po najudaljenijim brdima. Oni nikoga nisu napadali. Tek bi rančerima ponekad ubili koje govedo i pojeli ga. Rijetko je tko tome prigovarao.

Dolina je bila dvije stotine duga i gotovo stotinu kilometara široka i bogata ispašom ako je kišilo. U rano proljeće zemlju je namakao i snijeg koji se topio i slijevao s brda u dolinu.

U Hastingsu, jedinom gradu u Dolini jagoda, trgovci su naručivali robu za ljeto i popunjavali zalihe jahaće opreme, jer u Hastingsu nije bilo sedlarije ni remenarije. Doduše, u ropotarnici iza konjušnice Boston Udetta, gdje je bila i nekakva

stara radna klupa i alat za izradu sedla, neka šutljiva ljudina kovčave kose pravila je prekrasna sedla. Pričalo se, ljepša nego igdje drugdje.

Kad je to čuo šerif Bert Lansfair, posprdno se nasmijao. Sve je to, reče on, obično blebetanje. Ta ljudina kovčave kose obična je protuha, a zatim i okorjela pijandura. Šerif uz to reče da on to najbolje zna. On ga redovito jednom mjesečno mora strpati u zatvor zbog pijanstva na javnim mjestima, otkako je taj čovjek došao u Hastings i otkako čisti staju konjušnice za stan i hranu.

Nitko nije rado proturiječio šerifu Bertu Lansfairu. Nije on bio loš čovjek, nego nagao i tankoćudan, a takva su čuvara zakona i reda, naročito ljeti, i trebali u Dolini jagoda. Kauboji nisu baš ugodna čeljad kad se ponapiju, kao onomad kad su se onako grubo našalili s govedarčićem Kurtom Pitcherom.

Iznijeli su mladog govedara iz saluna, njih četvorica ljude-skara, i vodom iz pojila za konje isprali mu usta od viskija, jer da je tobože premlad da pije po salunima. Zatim su mu skinuli gaće i savili ga preko koljena, pa mu po goljoj pljeskali dlanovima dok se među njih nije zatračao šerif Bert Lansfair i rastjerao ih, pošto ih je izudarao nogom u stražnjicu.

Poslije kada su platili globu i namazali modrice ljekovitim mastima, pričali su da bi oni bili šerifa natjerali da proguta zvijezdu, da im nije prišao s leđa.

Ta su četvorica radila na ranču Big Cross, vlasništvu dioničkog društva. Rančem je uprav-

ljao John Cobb, vrstan stočar i još bolji revolveraš. On je obično zapošljavao samo najbolje ali i najgrublje, najdrskije i najzloćudnije kauboje, jer nije trpio uljeza, ni četvoronožnih, a kamoli dvonožnih.

John Cobb i Bert Lansfair izvrsno su se slagali. Zapravo, rijetko je kad dolazilo do otvorenog obračuna između velikih kaubojskih družina. S malenim družinama koje bi ogradile zemlju bez zakonskog prava, bilo je ponekad teško izaći na kraj. Veliki su rančeri znali koliko im štete nanosi takav okršaj, a k tome, oni su već imali dokumente da su njihova imanja bila unesena u zemljišne knjige, pa se nitko nije ni usuudio posegnuti za tudim.

Stari Jed Fincher koji je tek pod stare dane došao živjeti u grad, jedva je spajao kraj s krajem. Pleo je uzde i lovio sitnu divljač koju je prodavao. Bio je još jedini živi sudionik velikog rata za preriju, ali o tom je nerado pričao. Bio je šutljiv čudak, sijeda gusta brka i šiljate kozje brade.

Jed je bio vrlo nalik na Williama Codyja, zvanog Bufalo Bill. Visok, vitak, orlovskog nosa, rumenih obraza i plavih očiju. Nije imao dugu kosu kao Cody, a bio je i drugačije naravi. Nije volio mnogo ljudi oko sebe, pa bi često otkotrljao kući bačvicu piva i sam ga popio.

Nikad se nije ženio. U mladosti se mogao oženiti Indijankom ili ostati neženja. Nije on imao ništa protiv Indijanki, ali nije htio imati djecu mješance. Poslije, kada su mu izbile prve sje-dine, postao je odviše izbirljiv, i

tako opet nije našao odabrani-
cu svog srca.

Martin Forman, vlasnik trgovine mješovitom robom i prijevoznikog poduzeća, tvrdio je da je Jed Fincher najbolji kočijaš koga je upoznao. Ali Jed bi na to samo slegnuo ramenima i rekao da je za Martina Formana, koji sam ne zna razlikovati prednji dio kočije od stražnjeg, svaka suša vrstan kočijaš samo ako zna vitlati bičem.

Ali Boston Udett, trbušast i pjegav, s ušima koje su stršile kao napeta jedra na uzburkanu moru, i sam vrstan kočijaš, također je tvrdio da Jedu nema ravna nigdje u zemlji u tjeranju mazgi ili konja i vožnji teretnih kola ili kočija.

Jed se na to kiselo nasmiješio i priznao da je Boston nekada bio bolji kočijaš od njega, ali da se to boji reći otkad ga je prebio u salunu Iron Horse još u vrijeme rata za preriju.

Možda je to bilo i točno, ali kako su obojica već navršila šezdesetu, Boston Udett zacijelo se nije bojao Jedediaha Finchera. Jeda se više nitko nije bojao. Jed više nije bio brz kao nekada, premda su ga oči još dobro služile i nikada nije promašio cilj kad je gađao iz puške.

Ukratko, Jed i Boston pripadali su prošlosti. Oni čak nisu govorili istim jezikom kao mlađi kauboji. Boston je uspješno vodio konjušnicu, a Jed tvrdio da je zadovoljan svojom daščarom i pletenjem uzda, pa neka se onda taj ludi svijet kotura i dalje svojim putem kako zna i može i njih pusti na miru. Bilo je tako sve do onog ljeta kad je užasna suša pogodila Dolinu jagoda.

II

Leviju Howardu, koji se bavio uzgojem ovaca, pripadao je cijeli istočni dio Doline jagoda. Između njega i kravara nikada nije dolazilo do sukoba. Čak ni u vrijeme sušnih godina, jer su ovčari i kravari ostajali na svojim imanjima i jer nitko nije imao ono što je drugom nedostajalo. Napokon, cijela je Dolina bila suha kao barut.

A u vrijeme rata za pašnjake borili su se kravari s kravarima, a ne ovčari s kravarima. U to vrijeme u Dolini nije bilo ovaca, a da ih je i bilo, one kravarima ne bi zadavale glavobolju, jer bi ih poklali kojoti, vukovi, medvjedi, orlovi.

Levi Howard pomno je čuvao svoje ovce od grabežljivih zvijeri. Stoga su mu svi pastiri bili odlični strijelci i stado nikada nisu ispuštali iz vida. Previše se grabežljivaca hranilo ovcima, jer je ovcu lakše zaklati nego kravu.

Suša je pogodila i Howarda, ali mnogo manje nego kravare, jer ovca može brstiti i kadulju i ruj, grmičak i paprat. Ovce su u nuždi mogle preživjeti i bez sočne trave.

Levi Howard bijaše visok stotinu i osamdeset, mršav, svijetlih očiju, čovjek četrdesetih godina i vrlo ugodan. Bio je rodom iz države Idaho, velike ovčarske zemlje, i premda je zapošljavao sedamnaest pastira, nikad se nije doimao kao čovjek pritiješten brigama.

U zoru sretne Kurta Pitchera zapadno od svog imanja i dok su pušili, Levi mu reče da su ga nedavno posjetili predstavnici doseljenika i zatražili da im

proda komad svoje zemlje širok sedam kilometara, koji će biti razdijeljen na posjede i preprodan novim doseljenicima s istoka.

Kurt Pitcher bijaše bogat kravar. Imao je pet kauboja cijele godine, a od ožujka do listopada najmanje deset. Srednji dio Doline jagoda bio je njegov a imao je i tisuću jutara ledine za kosidbu po okolnim obroncima.

Za Kurta, koji je bio blizu sedamdesetoj, ljudi su govorili da je teške naravi i prgav. Dobrano se potkožio u posljednjih desetak godina i nikad mu nije palo na pamet da bi ga mogla pogoditi suša.

Ali tog ranog jutra dok su Kurt i Levi Howard razgovarali, na travi nije bilo ni kapi rose. Trava je bila sparušena, žućkasta. Već sedmi tjedan nije pala kiša.

— Najteže će proći doseljenici. Mi ćemo se nekako izvući. Imamo mnogo zemlje, pa će se naći i trave za naša stada, a njihova su imanja malena, jedva četvrdesetak rali. Usahne li potok, a kiša ne padne do srpnja, svi će morati otići tamo odakle su i došli — zaključio Kurt.

— Kad bi imali dvostruko više zemlje, a upola manje stoke, izvukli bi se i oni — umovao je Levi.

— Vi ćete im, znači prodati onaj komad zemlje?

— Ja samo kupujem zemlju, Kurte.

Kurt Pitcher kimne glavom i položi ruke na sedlo.

— Imate pravo — potvrdi Kurt — ova je dolina toliko lijepa da vrijedi više od suha zlata i ako im mi veleposjednici i starosjeditelji ne prodamo zemlju,

doseljenici će se morati pokupiti odavde. Zapamtite to, prijatelju!

— Ako uskoro ne padne kiša — dometne Levi.

— Točno — uzdahne Kurt Pitcher — ako uskoro ne padne kiša. Idem, i čuvajte se! — dobaci mu Kurt, okrene konja i odjezdi preko prerije.

Levi je dugo buljio za Kurtom Pitcherom. Nije ga volio ni mrzio. Kurt je bio čovjek srca kamenoga, ali Levi je svejedno u starom vragu osjetio pjesničku žicu dok je Kurt govorio o ljepoti njihove doline.

Kako čovjek stari, zaključio je Levi Howard, on sve manje vidi svijet kao crno-bijelu sliku, jasno podijeljen u dva tabora. Tabor plemenitih vitezova i tabor podlih hulja, tabor dobra i tabor zla. Ta se slika polagano s vremenom pomuti u jednolično sivilo i na kraju čovjek se upita, k vragu, što je onda pravo, a što krivo?

Okrenuo se i zagledao preko Doline jagoda. Ponovo ga je zadržala njezina ljepota i zanjela pohlepa za zemljom. Zaželio ju je samo za sebe, ili kad to već ne može biti, onda barem samo za njih starosjeditelje.

Stari Kurt Pitcher ima pravo. Ako nitko od nas ne proda doseljenicima zemlju, oni će se morati vratiti odakle su i došli. A poslije kad prođe suša, spalit ćemo njihove ušljive stračare, srušiti ograde, proširiti se i tako sačuvati Dolinu jagoda samo za uzgajivače sitne i krupne stoke, sačuvati je onakvom kakva je bila i prije nego što su u nju stigli doseljenici i zaposjeli zemlju.

I kad je uzjahao i uputio se

prema istoku preko svog velikog imanja, pušio je poguren u sedlu i gotovo naglas razmišljao.

Ne bi bilo ljudski, pomislio je, mirno promatrati tu sirotinju kako gladije i skapava, stajati bez riječi i brojiti stara klimava kola puna djece izbuljenih očiju od gladi i iscijedenih majki, dok ih iz Doline jagoda vuku izgladnjeli konji.

Ali kako reče Kurt Pitcher, to je opet najjednostavniji način kako da ih se oslobode. I vrlo unosan. Čovjek može poslije umiriti savjest i otkupiti grijehe velikodušno pomoći školama, dobrotvornim ustanovama, sirotištima. Naravno, najprije mora platiti takse za neplaćene parcele doseljenika, pa ih prenijeti na sebe u zemljišnim knjigama i tako osigurati svoj položaj, ojačati ga, i obogatiti se na račun tih žgoljavih ljudi grozničavih očiju i sablasnih pogleda.

A pri svemu tome mogao je ublažiti grižnju savjesti jednostavnom pomisli da sušu nisu prouzročili starosjeditelji doline, nego da je ona samo hir majčice prirode koja nije baš vrlo milostiva ni prema veleposjednicima.

Kad se Levi vratio u logor, pastiri su već bili izjahali prema bljeskavu sjeveru, a za njima se dizala prašina i vukao odvratno sladunjav miris. Stara kuja istrčala je ispod kola i zarežala na njega iskesivši zube.

Levi joj dobaci nekoliko riječi i pride vatri. Natočio je šalicu kave, zavio cigaretu i sjeo na zemlju prekrživši noge, te počeo razmišljati. Stoga nije ni opazio da mu pr. laze neki ko-

njanici, sve dok stara kuja nije ponovo zarežala.

Podigao je glavu i ugledao pet nepoznatih konjanika. Pri- lazili su mu sporim korakom iz pravca Klanca smrti kroz koji je bio jedini ulaz odnosno izlaz iz Doline jagoda prema jugu.

Konjanici bijahu mršavi, upalih obraza, naoružani revolverima i puškama. Konji su im bili iscrpljeni ali mišićavi i izdržljivi. Ako su bili kauboji, onda zacijelo rade na ranču Big Cross. Ali to bijahu revolveraši željeznih živaca, smrknutih lica koji se očito nisu bavili stočarstvom.

Šutjeli su kao zaliveni dok nisu prišli vatri. Najstariji, crnooki čovjek kozičava lica, pogleda u nakostriješenu kuju pod kolima.

– Fuj, kako možete izdržati ovaj smrad?

Levi ustane. Zagledao se u lice crnookom pridošlici.

– Meni taj smrad ne smeta. Ja sam ovčar. Oni koji ga ne podnose, ne moraju ovamo dolaziti.

Najmladi među njima, neki mladić drskih svijetlih očiju, sagne se na sedlu i odmjeri Levija od glave do pete.

– Govorite kao da ste gospodar ovog imanja, gospodine.

– Odavde, pa do gorja na sjeveru i istoku, sve do Klanca smrti na jugu, sve je to moje – odvrati mu Levi.

– Tko bi to rekao? Vidiš vraga! Vama ovčarima bogami cvjetaju ruže u Dolini jagoda. A to je vidite, baš ono što je za vas loše u Dolini jagoda.

Levija obuže zla slutnja. Bio je naoružan, ali što mu je to vrijedilo kad mu je prekasno sinulo da su ta petorica banditi.

– Ako ste zalutali, grad je tamo, samo nekoliko kilometara odavde – reče mirnim glasom i pokaza im rukom prema Hastingsu.

Drugi, mišićav i Crnook ali nešto stariji konjanik nije skidao pogleda s Levija.

– Znamo mi dobro gdje je Hastings, gospodine. Ali znamo mi, također, i gdje su vaši pastiri – odvrati mu onaj stariji, pa povuče revolver i uperi ga u Levija.

– Da znaš, smradljivi ovčaru, pogriješio si što nam nisi htio prodati onaj komadić zemlje i platit ćeš to glavom!

Revolver opali.

Levi osjeti udarac i dah mu zastade. Disao je sve teže. Vidio je još samo zlaćeno sunce i grčevito se zabuljio razrogačenim očima u njegovu žarku loptu. Nije osjetio bol, samo vrućicu. Umro je tako Levi Howard.

III

Umorstvo Levija Howarda izazvalo je zaprepaštenje u Dolini jagoda. Ljudi su svašta nagađali. Najčešće se šaputalo da je Howarda zacijelo ubio neki njegov pastir, stranac naravno, neki Bask ili Meksikanac. Ti su im crnoputi i crnooki ljudi bili najviše sumnjivi. Uvijek su nosili noževe i odijevali se neobično. A k tome, vrlo su nagle čudi i svoje glavi, pa bi se laćali noža za svaku sitnicu. Levi se najvjerojatnije porječkao s nekim od njih i tako stradao.

Bert Lansfair je na te priče samo šutio. On je prvi stigao na mjesto zločina i vidio tragove potkovanih konja. Howardovi pastiri, pak, rijetko su kad jaha-

li potkovane konje. K tome, tragovi potkova vodili su ravno u Klanac smrti, a tamo nije bilo ni ovaca, a kamoli pastira.

Napokon, premda su Levijeve pastiri imali revolvare i puške, oni su ih rijetko nosili. Radije su na svoje protivnike bacali noževe. A Levija je ustrijelio čovjek s konja iz neposredne blizine.

Stoga je nešto drugo mučilo šerifa Lansfaira. Naslućivao je da je tom umorstvu neposredan uzrok suša. Ljudi su svakim danom bivali sve zatvoreniji, šutljiviji, napetiji, što je nekog maloposjednika kome je trebalo još zemlje da bi mogao prebroditi sušu, moglo ponukati da ustrijeli Howarda koji je imao zemlje napretek.

Martin Forman je, međutim, izjavio da on ima dosta svojih briga zbog gomilanja neplaćenih računa za robu koju je davao na dug doseljenicima, pa ni on nije imao gotovine da plati nove narudžbe. Začaran krug, tužio se Bertu.

– Martine, dok ti tu trabunjaš o stotinjak dolara što su ti ostali dužni doseljenici, ubojica slobodno šeta po preriji i možda snuje nova umorstva – predbaci mu Bert.

– Da, da. Strašno! Tko će naslijediti Howardovo imanje i novac! – gotovo usklikne Martin Forman.

Lansfair zdvojno mahne rukom kao da tjera muhe, pa bez riječi izađe iz Formanove prodavaonice mješovitom robom. Neki ljudi ništa neće naučiti da žive i sto godina, pomisli Bert Lansfair.

Četvrti dan poslije pokopa Levija Howarda na gradskom groblju, Bert nije znao ni slova

više o njegovu umorstvu negoli prvi dan. Svatko je imao svoje objašnjenje tko je počinio i zašto taj gnusni zločin, samo je Boston Udet mudro šutio.

Peti dan poslije pokopa Levi-ja Howarda, Boston je sjedio u svom uredu koji mu je ujedno služio i za spremište ormi, kad njegov kovrčavi sluga Jack Morton, dok je čistio staju konjušnice, supijano zapjeva jezo-vitu pjesmu o umorstvu Hercu-lesa Smitha koga je ustrijelio neki krvoločni Jones.

Boston istrča iz spremišta konjskih ormi, odnosno svog ureda, da ga ušutka, kadli na vratima konjušnice ugleda ne-poznata crnooka čovjeka na snažnu konju. Nakrenuo je gla-vu i pomno slušao Jacka.

Crnooki je sjahao i pružio uz-de Bostonu.

— Čuo sam već tu pjesmu. Vr-lo je omiljena u Dolini lubanja. Uvijek sam se pitao zašto li je taj krvoločni Jones umorio tog Herculesa Smitha... osim ako nije bio pohlepan za zemljom.

Pohlepa za zemljom! Ta je ri-ječ pogodila točno u srce du-gouhog, trbušastog i pjegavog Bostona. Levi Howard bijaše ve-leposjednik. Za suše su malopo-sjednici svoj spas vidjeli u što većem komadu zemlje sa što vi-še, premda i poluvenule ali ipak trave za njihovo blago, pa su stoga morali biti i pohlepni za zemljom!

Boston je smatrao da ima oš-tro oko, a imao je i bujnu maštu, jer crnooki stranac nije rekao ništa ružno, ali Boston ipak za-ključio da je u staju upravo uveo ubojičina konja.

Šestog dana poslije pokopa, Boston je već bio čvrsto uvjeren

da Levisa nije ubio neki njegov pastir, a sredinom idućeg tje-dna i nitko u gradu to više nije mislio. Zapravo, tih beskrajnih dana sunce je toliko peklo da su ljudi više govorili o suši i jari nego o umorstvu Levija Howar-da.

Sve do onog dana dok nisu našli Levijeva glavnog pastira kako leži teško ranjen. Taj žilavi i krupni Meksikanac nije izdah-nuo. Ležao je tri dana u kući li-ječnika Albertsona i prizdravio.

— Dvojica su dojahala sa sje-vera. Spazio sam ih kad su psi zalajali. Mislio sam da dolazi gospodin Pitcher ili gospodin John Cobb. Trećeg nisam vidio. A taj me je pogodio iz zasjede, iza stijene. Ona dvojica došla su tamo samo da mi odvrate paž-nju. Mislili su da sam mrtav. I bio bih da psi nisu uzbunili i doveli pastire.

Bert Lansfair se našao pred neugodnom zagonetkom. Uboji-ca je bio skriven i Meksikanac ga nije vidio. Vidio je onu drugu dvojicu i tvrdio da su bili kau-boji.

Bert je ispitao Johna Cobba što je radio na dan kad je Mek-sikanac bio napadnut.

— Bio sam na zapadnom obronku. Izvlačili smo preosta-lu vodu iz bunara. Svi smo bili tamo. Čuo sam što je Meksika-nac izjavio. To je laž!

Bert je sjedio na konju i paž-ljivo gledao neljubazno i smrkuto lice Johna Cobba. Ni-je ga se bojao, ali ga nije ni že-lio za neprijatelja. Znao je da nije rekao ništa zbog čega bi se upravitelj ranča Big Cross mo-gao uvrijediti.

— Slušajte, šerife — nastavio je John Cobb — imam ja ovdje

dosta svog jada. Ranč će propasti ako ne padne kiša. Ako vi mislite da još imam i vremena da dočekujem pastire u zasjedi, onda bogami...

— Znam — prekine ga Bert Lansfair — svuda ista žalopojka! Svima nedostaje trave i vode. Prokleta suša!

— Lako je njima, ovčarima. Ovce mogu brstiti i koru s vrba, ako nema drugog, ali krave traže svježiju travu ili sijeno — potuži se Cobb i obriše podlakticom znoj sa čela.

— Kažite mi, molim vas, jeste li vidjeli neke nepoznate ljude da se motaju ovuda.

— Nisam uz Big Cross. Stranci najčešće dolaze s juga kroz Klanac smrti, šerife.

— Aha — izusti Bert Lansfair i odjaha prema Pitcherovu ranču preko suhe i raspucane zemlje na kojoj su mršava goveda stajala u razrijeđenoj hladovini. Ne bi ni mahnula glavom čak kad bi im žedni obadi sisali krv.

Bert je znao da mu je trud uzaludan i da Cobb, a ni Pitcher, nisu ubili Howarda. Ali Meksikanac je spomenuo njihova imena i njegova je dužnost bila da ih ispita.

Kurta Pitchera nije zatekao kod kuće. Bio je u gradu. Eto, mnogo muke ni za što, pomisli Bert i okrene konja.

Kad se vratio u grad već se u Dolinu jagoda spustila sparna noć bez daška povjetarca, a svjetiljke su gorjele narančastom svjetlosti kroz užaren zrak.

I doznao je, dok je vodio konja u Udetovu konjušnicu, da je ranjeni Meksikanac, u zavojima kao egipatska mumija, pobjegao kriomice iz liječnikove

kuće i iz grada odgalopirao na konju koga su mu doveli rodaci.

Bilo je ludo i pomišljati da će ga uhvatiti u noći. Bert ode najprije u gostionicu na večeru, a poslije u gradski zatvor u kome nije bilo nikoga. Odvuče se umornim nogama u hotelsku sobu, izvali se preko kreveta i zaspe u znoju.

IV

Netko jednom reče da je koščati i visoki Frederic Marlow sa svojim upalim i grozničavim zelenim očima nalik na pomamnu zanesenjaka, u čemu je bilo i mnogo istine. Ali nešto mu se svjedno nije moglo poreći. Izravnano je znao postupati s ljudima.

On je i doveo doseljenike u Dolinu na zapuštenu zemlju. Doduše, on je za to bio plaćen, ali kad ga je čovjek slušao kako govori, stekao bi dojam da taj čovjek to ne radi samo za novac.

Govorio je naseljenicima da Arizoni trebaju ratari, farmeri, više nego stočari, rančeri. Ljudi koji će s malih parcela dobiti ljetinu kao i oni s velikih. Pripovijedao je da su ga svi mogli čuti, da ni jedan čovjek nema pravo posjedovati više od dvije stotine rali zemlje.

Rančeri mu to nikada nisu oprostili, a on se nije zbog toga uzrujao. Nisu ga mogli ustrašiti ni naoružani kauboji, a kamoli pastiri.

Fred Marlow, premda su ga optužili da se preprodajom zemlje želi obogatiti, nije spremio novac u džep i otišao. Naprotiv, ostao je. Sagrađio je kuću i staju, ogradio plotom dvori-

šte, krčio zemlju, upravo kao svi ostali doseljenici.

A kad je zavladała suša, doseljenici su se našli u grdnom škripcu i iskušenju. Uložili su i posljednji cent u kuće, gospodarske zgrade, stoku, oruđe i sjeme.

Stoga su se i obratili Martinu Formanu u Hastingsu da im daje robu i namirnice na dug. Ali kako su se neplaćeni računi gomilali i Forman odbio da im dalje prodaje robu na dug, doseljenici su se obratili Fredu Marlowu, a on je učinio što je mislio da je najbolje. Otišao je Leviju Howardu i zamolio ga da im proda dio zemlje.

Ta zemlja tog sušnog ljeta i nije vrijedila bogzna što, ali doseljenici su mogli na nju barem istjerati svoju stoku umjesto da je drže zatvorenu na nekoliko jutara svoje sporušene zemlje. U takvim neprilikama bolje je imati mnogo polusuhe trave nego malo, pa bi stoka preživjela.

Levi Howard ga je glatko odbio.

Marlow se vratio svojim doseljenicima. Plakao je u očaju zajedno sa zdvojnım majkama i sjedio zguren šuteći s muškarcima i promatrajući kako im žarko sunce prži ljetinu, mori blago, suši pojila i ubija svaku nadu, jer ti su ljudi većinom već bili prestari da započnu život iznova negdje drugdje.

I Marlow je sebe krivio za zlu kob tih nesretnih ljudi. Dan nakon bijega ranjenog Meksikanca iz grada, Fred Marlow je dojahao u Hastings na svom kljusetu. Otišao je ravno u prodavaonicu Martina Formana.

— Gospodine Formane — po-

čeo je Marlow poslije pozdrava — znam, ni vama nije lako, ali novac možete dobiti samo ako doseljenici prežive ovu sušu. Pomognite im!

Martin Forman nije volio Freda Marlowa, ne stoga što je Marlow doveo doseljenike u Dolinu jagoda, nego stoga što je Frederic Marlow gledao s visoka na ljude u gradu, nikada se nije šalio s njima.

— Slušajte, Marlowe, u trgovini nema milosrđa. Trgovac ili radi s dobitkom ili ide pod stečaj.

— Vi, čovječe, ne znate kamo biste s novcem — predbacio mu je Marlow, nagnuvši se preko tezge i piljeći u trgovca zelenim očima — zašto onda ne pomognete ljudima u nevolji. Dajte im brašna i šećera barem za djecu. Platit će vam oni to s kamata-ma kad ...

— Marlowe, učinio sam što sam mogao. Pa niste sar vi pog ieni sušom. Pogledajte rančere, na primjer.

— Pogledao sam, gospodine Formane, i vidio kako njihova stoka pase po prostranim pašnjacima. Oni će se izvući. I kravari i ovčari. Dobro su se potkožili za plodnih godina. A nitko neće da pomogne sirotinju. Levi Howard mi se posprdno nasmi-jao u brk kad sam ga zamolio da nam proda nešto svoje zemlje. Već je smišljao kako će jeftino kupovati naše farme kad odu na bubanj. Ni vi ništa niste bolji — odbrusio mu je Marlow, pa dostojnim korakom izašao na žarko podnevno sunce i odjahao iz grada na svom kljusetu, ostavivši trgovca mješovitom robom sa crvom sumnje i zrcem straha u srcu.

U neka druga vremena, na području gdje zajedno žive ovčari i kravari, ako bi netko ubio pastira, odmah bi za to okrivljivali kauboja i obratno. Možda je i u Dolini jagoda bilo ljudi koji su tako mislili poslije umorstva Levija Howarda i napada na njegova pastira Meksikanca. Ali pošto su razgovarali sa šerifom Bertom Lansfair, dan poslije bijega Meksikanca iz grada, Levijevi su pastiri izjavili da su zadovoljni šerifovim objašnjenjem, premda su ljudi koji su napali Meksikanca bili prerušeni u kauboje.

Ali pastiri su također izjavili da će svi otići s imanja jer više nemaju gospodara i ne primaju plaću.

— Momci — upozorio je šerif pastire ozbiljnim glasom — ostanu li ovce bez nadzora i zaštite, nastat će velika šteta. Razbježat će se i poklat će ih grabežljive zvijeri. Ja sam već zatražio od Howardova odvjetnika u Douglasu da obavijesti nasljednike da dođu preuzeti gospodarstvo. I čim netko dođe, dobit ćete svoje plaće. Strpite se!

Pastiri, uglavnom Baski i Meksikanci, pristali su da ostanu, ali su zatražili da šerif imenuje nekoga za privremenog upravitelja imanja koji će ih štiti dok ne dođe novi vlasnik, jer su zaredali napadi na ovčare.

Boston Udett, koji je tuda slučajno naišao, odmah im predloži Jacka Mortona. Bert Lansfair najprije je negodovao jer je Jacka Mortona smatrao neodgovornom osobom, protuhom i pijanduirom. Ali čim je pomislio na tisuće ovaca koje će se rastrkati po tuđim imanjima i nes-

miljeno brstiti, pa srdžbe kravara, pristao je. Napokon tješio se Bert Lansfair, to će potrajati samo dok ne stigne novi vlasnik imanja.

Pastiri su slegli ramenima. Njima nije bilo važno kako se čovjek zove. Njima je trebao vođa i zaštitnik.

Kad su pastiri otišli sa svojim smrdljivim kolima iz grada, na njima je sjedio i kovrčavi Jack Morton.

— Kaži ti meni, molim te, koga si se ti vraga išao uplitati u naš razgovor? Morton ne vrijeđi ni pišljiva boba. Ušljiva protuha i smrdljiva pijandura — prekorio je šerif dugouha, trbušasta, pjegava Bostona Udetta.

— Inače ga se nikada ne bih oslobodio, Berte. Sad mogu uzeti slugu koji ne pije i ne puši. Pijani pušač koji spava na sjeniku nije ...

— Zašto ga onda nisi najurio iz konjušnice? — prekinuo ga je šerif Lansfair.

— Jer ga ti ne bi mogao istjerati iz grada.

Lansfair se nakostriješi.

— Nemoj se odmah ljutiti — brzo će Boston Udett — molim te. Ali ni ja mu nisam ravan u šakanju i rvanju.

— Ali tebi je šezdeset i pet godina!

— Šezdeset i jedna, ako nemaš ništa protiv — ispravi ga Boston i ponosno se isprsi.

— Svejedno. Zapamti, čovječe, ubojice se ne služe šakama!

— Stoga sam njega i predložio. On je vrlo brz revolveraš — spremno će Boston.

— Što! Taj ušljivac? — prasnulo je u gromoglasan smijeh Bert Lansfair.

Boston Udett ga je uvrijedeno

promatrao neko vrijeme bez riječi, a zatim je slegnuo ramenima.

— Smij se ti, smij, koliko hoćeš, ali ja sam ga se oslobodio na lijep i pristojan način.

V

Tri dana nakon Mortonova odlaska na račn Levija Howarda, šerif Lansfair dobio je poruku od odvjetnika iz Douglasa. Odvjetnik je već obavijestio nasljednika Levija Howarda o ročištu ostavinske rasprave i o danu potpisivanja oporučnog prijenosa vlasništva u Howardovoj banci i preuzimanju njegova imanja u Dolini jagoda.

Takav postupak malo je ozlojedio Berta Lansfaira jer je on želio da se Sevijev nasljednik najprije javi njemu osobno u Hastingsu, a ne da trati vrijeme u Douglasu.

Ali u međuvremenu je iskrnulo nešto drugo, pa je Bert posve zaboravio na Levijeva nasljednika.

Netko je pod okriljem noći dotjerao nekoliko stotina grla stoke doseljenika na Howardov ranč. Bertu nikako nije išlo u glavu odakle su i kako dotjerali sve te izglednije životinje. Doseljenicima je jamačno trebalo nekoliko dana da ih skupe na jednom mjestu, a samo dobri i iskusni goniči mogli su ih dotjerati da im se ne raštrkaju u mraku.

— To — reče šerif starom Jedediahu Fincheru koga je poveo sa sobom kao najboljeg mjesnog čitača tragova — djelo je vrsnih kauboja.

Stari Jed nikada nije raspravljao o onome što je bilo očito.

Podigao je ruku i pokazao na stado tek kad su stigli na onaj komad zemlje koji je Marlow htio otkupiti od Levija Howarda.

— Oдавде ti mogu reći. Dvije stotine grla.

Lansfair je sjedio smrknut u sedlu i bez riječi gledao u mršave životinje. Smrknuo se, jer je znao da su doseljenici morali unajmiti kauboje da im stado dotjeraju na Howardov ranč, i jer se u njemu istodobno pobudila sumnja koja je već mučila Bostona Udetta i Martina Formana, da su doseljenici odgovorni za smrt Levija Howarda. Okrenuo se prema Fincheru.

— Koliko ih je bilo?

— Petorica — odvrati mu Jed kao iz puške.

Petorica konjanika prošla su kroz Klanac smrti onoga dana kad je umoren Levi Howard. Samo su trojica napala Levijeva pastira Meksikanca. Ostala dvojica su najvjerojatnije čuvala stražu da ih nitko nepoželjan ne iznenadi na mjestu zločina.

Petorica? John Cobb je u službu uzimao samo otvrdnule kauboje, grubijane. Kurt Pitcher je također unajmljivao kauboje koji ne bi prezali ni od umorstva. Svaka je veća družina u Dolini jagoda imala nekog sa sumnjivom prošlošću.

— Nisu oдавде, šerife — reče Jed, a Bert se trgne i zapili se zamišljeno u starog tragača.

— Kako znaš?

— Znam po tome što su se vratili istim putem kojim su i došli, prema jugozapadu. I po tome što njihovi konji nisu potkovani u Dolini jagoda. Po svemu sudeći ti su kauboji došli iz južne Arizone, a najvjerojatnije

kroz Klanac smrti – objasnio mu je sjedokosi Jed.

Idemo sad natrag. Uzimam te za tragača. Dobit ćeš dva dolara na dan – reče mu Bert i okrene konja.

Ali Bert nije znao gdje se kriju ta petorica kauboja. Polako i oprezno, da se nitko ne bi dosjetio jadu, počeo se raspitivati naokolo. Doznao je da ni Pitcher ni Cobb nisu unajmili nove ljude u posljednje vrijeme i da nitko iz njihovih družina nije izbivao s ranča one noći.

Naravno, pastiri su pustili krave tamo gdje su ih i našli. Nije više bilo Levija da im naređi da ih otjeraju, a krave nikome nisu smetale.

Bert i Jed projahali su Dolinom jagoda nekoliko puta idućih dana i tražili tragove uskih, gotovo nepoderivih potkova izrađenih od zubi grablja kojima su konje potkivali ljudi koji su živjeli na kamenjaru. Tragove je pak bilo teško čitati na tvrdo nabijenoj zemlji, ispečenoj i raspucanoj od žarka sunca.

– Ima tisuću mjesta gdje su se ti uljezi mogli skriti. Ili ih možda netko skriva u svojoj kući. Slušaj, šerife, oni ovamo nisu došli s dobrim namjerama. Netko ih je doveo i skupo ih plaća – zaključio Jed jedne večeri na povratku u grad.

Isti dan kad je u Hastings stigao Levijev nasljednik, Jack Morton se potukao u salunu Whipsaw s nekim nadobudnim, umišljenim i nabusitim kaubojem, jer je njemu i njegovim pastirima prigovorio da su zasmrdili cijelu prostoriju. Morton je uhvatio kauboja za košulju, podigao ga i izbacio kroz prozor na ulicu. Užasan tresak i zveket

popucala stakla privukao je pažnju Berta Lansfaira, i ne samo njega nego i svih prolaznika, pa i vlasnika saluna Iron Horse na suprotnoj strani ulice, koji se počeo pakosno veseliti.

Svi kauboји u salunu Whipsaw bacili su se u tren oka na Jacka Mortona. U času kad je Bert Lansfair banuo na vrata saluna Whipsaw, gotovo ga je srušilo tijelo nekog kauboja izbačena na ulicu. Trojica ošamućenih kauboja već su sjedila na drvenu nogostupu ispred saluna kao izgubljene krave, a unutra se sve treslo i buka je bila nepodnošljiva.

Kad je Bert zakoračio preko praga, tučnjava je bila u punom zamahu. Baski i Meksikanci izvukli su noževe i čuvali da nitko ne dohvati Mortona s leđa ili s boka. Mortonova kovrčava kosa bila je raščupana, čelo znojno, košulja poderana, a on se okretao kao zvrk na vrscima nožnih prstiju, stisnutih i podignutih šaka.

John Cobb stajao je nasuprot Mortonu. Šešir mu je spao s glave. Izraz lica zgrčio se u žestok bijes. Podigao je velike šake pune ožiljaka na Mortona. Kad bi se Morton nagnuo naprijed, Cobb bi se povukao unatrag, tražeći nezaštićeno mjesto na Mortonu. No, kad god bi Cobb zamahnuo, Morton bi odbio udarac.

U jednom trenutku Morton uspije udariti Cobba šakom u trbuh, a kad se crnooki Cobb zgrčio, Morton ga je zahvatio šakom pod bradu. Cobbova se glava zaklimata. Morton se uspravi, udari još jednom Cobba šakom u glavu i sruši ga na pod.

Bert se probio kroz znatiželjnu gomilu, stavio ruku na opasač s revolverom i stao sučelice Jacku Mortonu koji se upravo sagnuo da podigne Cobba s poda.

— Dosta! — zagrmi Bert Lansfair.

— Još jednu da mu opalim i onda smo gotovi — odvratila mu Morton koji nije bio naoružan.

— Rekao sam dosta! — povikao je Bert Lansfair i zgrabio revolver.

Morton to opazi, podigne visoko glavu i nasmiješi se Bertu u lice. Pod lijevim okom imao je modricu.

— Nisam naoružan, šerife.

— Izlazi odavde, Mortone, i to ispred mene!

— Žao mi je šerife, ali...

— Izlazi ili ću ti pucati u noge, pa će te morati iznijeti — poviče Bert Lansfair i potegne revolver na Mortona.

Meksikanci i Baski držali su noževe spremne da ih bace na šerifa. Bert Lansfair je znao da nema smisla pucati. Mogao je ustrijeliti jednoga, najviše dvojicu, ali ne sve jer će prije toga dobiti nož u srce.

— Mortone, kaži svojim ljudima da spremne noževe — rekao je mirnim glasom.

Svi su se ukipili i u tišini u kojoj se mogla i muha čuti, kao očarani promatrali što će se dogoditi.

Morton sporim koracima priđe Bertu, uhvati ga za zapešće ruke i izvine mu ga.

Bert ispusti revolver. Ionako nije smio pucati. Potpuno je bio zaboravio što mu je prije nekoliko dana rekao Boston Udet.

Sjećao se samo, dok je zamahnuo rukom na Mortona, da je

tog oznojenog ludaka zatvarao toliko puta zbog pijanstva da mu više nije ni upisivao puno ime i prezime u matičnu knjigu zatvorenika, nego samo početna slova imena i prezimena.

Morton se izmakne Bertovu udarcu, skočivši u stranu i zauzvrat udari Berta Lansfaira šakom u bradu. Bertov šešir pade na pod. Premda se Bert bjesomučno bacio na Mortona, ovaj je vješto odbijao sve njegove udarce, a zatim Berta srušio na koljena upravo u trenutku kad je u salun Whipsaw utrčao Boston Udet zajedno s činovnikom iz prijevozničkog poduzeća, koji je po cijelom gradu tražio Berta Lansfaira.

Stari Boston, pošto se probio kroz gomilu, odgurne Mortona od Lansfaira i prostrijeli ga prijekornim i prezirnim pogledom.

— Stidi se! Rekao sam ti da ti je to posljednja prilika da postaneš netko i nešto u Dolini jagoda! A ti? Tebi doista nedostaje daska u glavi! Pogledaj samo što si napravio šerifu — Boston opsova Mortona, pa se okrene prema šanku:

— Konobar! Donesi brzo viski za šerifa Lansfaira i moker ručnik za ovu ružnu modricu pod okom. Požuri, čovječe, što si blebnuo u mene kao tele! — izderao se Boston Udet na zbunjenoga konobara.

VI

Dok se činovnik prijevozničkog poduzeća trudio da dopre do Berta i kaže mu da je nasljednik Levija Howarda upravo stigao u hotel, Jack Morton, njegovi Baski i Meksikanci popeli su se na svoja škripava ko-

la i odštropotali na njima iz grada a da ih nitko ni pipnuo nije, premda su se tu i tamo za njima čuli pogrđni povici.

Ranč Big Cross pretrpio je najveće poniženje u toj tučnjavi. Šaputalo se da je Morton namjerno pretukao kauboje s Big Crossa. John Cobb, upravitelj ranča Big Cross nije znao gdje se nalazi još pola sata pošto su ga osvijestili, dok su ostali kauboји pomagali konobaru da napravi makar kakav-takav red u salunu. I poslije toga Cobb još nije shvaćao da ga je prebio pijanica koji je meo konjušnicu Bostona Udetta.

A Boston koji je pomogao Bertu da se dovuče do svog ureda i mijenjao mu hladne obloge na modrici pod natečenim desnim okom, neprestano je ponavljao ono što je Bertu rekao prije nekoliko dana:

– Ne bi mi bilo žao da te nisam na njega upozorio. Sam si kriv što te pretukao. Budi miran! Lijepu šljivu ti je ostavio na oku za uspomenu. Šteta što sam zakasnio da to vidim. Uvijek mi izmaknu takve divne predstave. Gospode, trebalo je da vidiš taj salon! Sve je polomio. Stolove, stolice, čak je i prozor razbio... Berte, pazi što ti kažem. Taj čovjek ima u sebi nešto što se ne vidi odmah na prvi pogled. A kada ja pomislim da je kod mene godinu dana radio u staji, dode mi...

– Umukni već jednom! – izderao se Bert – molim te! I prestani me tapkati po licu. Boli me. Gdje mi je revolver?

– Na stolu. Ispao ti je. Ja sam ga donio.

– Je li onaj još tamo s onim smrdljivcima? I zapamti, nije

on mene srušio. Ja... ja sam se spotaknuo.

– Otišli su, Berte. U hotelu te čeka...

– Neka čeka – prekinuo ga Bert ljutito – i načekat će se! Daj mi taj revolver, odoh ja...

– Berte, u hotelu te čeka nasljednik Levijeva imanja.

Lansfair zausti da nešto kaže, ali riječi mu zapeše u grlu. Strgnuo je mokri oblog s oka i zapiljio se u Bostona.

– Ne šališ se valjda?

– Časna riječ, Berte. Činovnik iz prijevoznčkog poduzeća bio je čak sa mnom u salunu, ali ti si tako žalosno izgledao da mu se smučilo. Okrenuo je glavu i otišao. Nekoliko je ljudi ljutito nahrupilo u šerifov ured s ulice. Galamili su. Vlasnik saluna Whipsaw bio je najglasniji. Utrčao je među prvima. Vikao je nešto o nekih trideset dolara štete, ne računajući prozorsko staklo. Za njim su došli kauboји sa Johnom Cobbom koji nije izgledao baš najbolje. Njegove inače žive i oštre crne oči bile su zamagljene. Činilo se kao da mu se vid još nije razbistrio.

Kauboји su zavirili u svaku ćeliju. Tražili su Jacka Mortona i njegove pastire.

– Johne, nema ih ovdje! – uzviknuo je jedan kauboј s ranča Big Cross.

Bert uze revolver sa stola i spremi ga u korice.

– Johne, vodi kući te tvoje galamdžije i ostanite tamo! – odbrusi mu Bert i šibne ga mrko zdravim okom.

– Prokleta ti duša, šerife! Da idem mirno kući, a onaj me smrad bacio kroz prozor kao vreću! – zarežao je kauboј s kr-

vavim rupčićem na rasječenim i otečenim usnama.

U Bertu Lansfairu zakipi srdžba.

— Johnne, ja ti naredujem da se pokupiš odavde. I ostanite na ranču Big Cross dok se ja s Mortonom ne...

— Posljednji put kad sam vas s njim vidio, klečali ste pred njim, šerife — dobaci mu neki gologlavi kauboj kome su izgazili šešir u tučnjavi.

— Zaveži tu tvoju poganu jezičinu! — izderao se šerif na njega i stisnuo šake. — To mu je slučajno uspjelo. A ti, Cobbe, vodi kući svoje krdo. Ne treba mi vaša pomoć!

Vidjevši da je vrag odnio šalu, Cobb je tobože trenutak razmišljao, mičući donjom vilicom kao da iskušava je li cijela.

— Dobro — izjavi napokon — idemo. To i jest tvoj posao, šerife. Vratit ćemo se za dan-dva da vidimo da li si zatvorio tog gada.

Kauboji su otišli, ali vlasnik saluna je ostao, srdit kao ris.

— Morat ću spavati u salunu dok ne nabavim novo staklo iz Douglasa, šerife. Inače će se svaka ušljiva skitnica ušuljati unutra i častiti se mojim pićem. Prozor je velik, a staklo skupo...

— Prestani već jednom, molim te. Dobit ćeš novac. Platit će ti štetu — zagrmi Bert, pokušavajući da otvori nateklo oko. — Kada? Naručit ću novo staklo još danas ako mi obećate da ću novac dobiti prekосуtra.

— Naruči ga! Dobit ćeš novac makar morao zaplijeniti sve ovce za dug. A sada lijepo idi svojim poslom u taj tvoj prokleti salon!

Krčmar ode umiren i utješeno.

Medutim, svakojaki su se glasovi raspredali po gradu. Na primjer, da je jedan smrdljivi pastir pretukao pola družine s ranča Big Cross i gotovo izbio oko šerifu Lansfairu, a on prošao bez ogrebotine. Začas su izmislili rugalice na račun pretučenih i pošalice o kovrčavu konjušaru iz staje Bostona Udetta.

Kad su ostali sami, Bert reče Bostonu da će poći uhvatiti Mortona i strpati ga u zatvor. Boston je na to samo ravnodušno slegnuo ramenima. Njemu je sve bilo svejedno, premda je mislio da bi Bert najprije morao otići da pozdravi Levijeva nasljednika u hotelu.

Bert je izašao i nije mu rekao kamo ide.

Bertu Lansfairu se moglo štošta prigovoriti, ali nije mu se moglo reći da je glup. Dok su mu se prolaznici posprdno podsmjehivali, vidjevši njegovo natečeno modro oko, njega nisu razljutili njihovi podsmješljivi pogledi, jer su ga morale druge misli.

Tko je taj Jack Morton?

Ovako vješt i spretan nije mogao biti običan pometač balege u konjušnici, bez obzira na to što je o tome mislio i govorio Boston Udet. I sva ogovaranja i govorkanja koja su kružila gradom nisu na to mogla dati točan odgovor. Ali netko ga je ipak morao znati. Jack Morton nije bio obična protuha kako ga je Boston često nazivao.

A ona njegova redovita opijanja? Ne, unatoč njima, Morton nije bio pijanica. U tom trenutku Bert Lansfair nije čak Mortonu zamjerao što ga je udario. Zapravo ga je zanimao taj čovjek.

Hotelski se vratar, kad ga je ugledao, podrugljivo nasmijuljio i pokazao mu palcem stube.

— Na katu, šerife. Druga vrata desno.

Bert se uspne stubama, razmišljajući još o zagonetnom Jacku Mortonu. Naravno, namjeravao je svakako otići po njega i dovesti ga u zatvor zbog izgređa na javnom mjestu i remećenja reda i mira, među ostalim istresti mu i novac iz džepa za razbijen prozor i polomljeno pokućstvo u salunu Whipsaw, želio ga je zapravo i malo bolje upoznati.

Druga vrata desno bila su točno nasuprot vratima njegove hotelske sobe. Podigao je ruku i taman da pokuca kadli začuje glasne povike s ulice. pritrčao je prozoru u hodniku i pogledao na ulicu.

Frederic Marlow i još nekolicina doseljenika vezali su konje ispred trgovine Martina Formana. Martin je izašao na vrata i rekao im da konje vežu negdje drugdje, jer mu stižu kola s robom.

Marlow je pokorno poveo konja, ali dva njegova pratioca nazvala su pogrđnim imenima Formana i smješkala mu se u brk kao da ga izazivaju. Moglo je doći do gužve da se Martin Forman uvrijedio. Naslonio se na privezište ispred prodavaonice i gledao za njima dok nisu privezali konje ispred saluna Iron Horse.

Nešto neprirodno i neobično bilo je u držanju Martina Formana, dok je promatrao te ljude.

Bert se okrene od prozora i snuždeno slegne ramenima. Martin Forman nije bio baš ne-

ka muškarčina. Odjednom zastane u pola koraka. Iznenadeno shvati da još nikada dosad nije vidio te ljude s Marlowom, iako je sve doseljenike jugozapadno od Hastingsa znao po imenu.

Ako su ti ljudi stranci nisu li to onda oni ljudi koje su on i Jed tražili po cijeloj Dolini jagoda. Dobacivanjem pogrđnih riječi potvrdili su da su neotesani grubijani.

Druga vrata desno naglo su se otvorila i prenula ga iz crnih misli. Na pragu se pojavila prekrasna djevojka, visoka i modrooka. Moglo joj je biti dvadesetak godina, ali joj je držanje bilo kao u mnogo starije, samostalne žene.

Opazila je kako je šerif zabezeknuto promatra, pa se okrenula prema njemu čim je zaključala vrata.

— Šerife — promrmljala je pogledavši u zvijezdu na njegovim prsima — upravo sam pošla k vama na razgovor.

Bert Lansfair, poput Jeda Finchera i mnogih ostalih muškaraca u Dolini jagoda, bijaše neženja. To nije značilo da nije volio žene. Prepoznao bi on lijepu ženu, čim bi je ugledao, pa čak i samo s jednim zdravim okom.

— Gospodo, ja sam Bert Lansfair — predstavio joj se uz smiješak i naklonio čim je podigao šešir — i došao sam da porazgovaram s vašim mužem — završi Bert svečanim glasom, zaključivši da je ona jamačno žena nasljednika Leviya Howarda jer je izašla kroz druga vrata desno.

Ona je malo u čudu podigla

svoje savršeno oblikovane obrve.

— Mojim mužem, šerife?

— Pa da. Došao sam da razgovaramo o smrti Levija Howarda i njegovu imanju. Ako vaš muž sad ima vremena...

— Šerife, ja sam nećakinja Levija Howarda. Zovem se Belinda Howard. Upravo sam stigla iz Douglasa gdje su mi točno rekli sve što mi je ostavio Levi Howard. Ja nemam muža, šerife.

Bert se kiselo osmjehnuo. Skamenio se. Razrogačio ono jedno zdravo oko. Ne! To ne može biti! Tako lijepa žena pa da naslijedi smrdljivu ovčarsku farmu. Bertu se to činilo gotovo nepristojno.

— Vi ste... znači... vi ste — mucao je sileći se da se što prije sabere i oporavi od zaprepastjenja — Aha... tako dakle... Sad razumijem. Pa onda da sjednemo negdje gdje možemo u miru razgovarati, gospodice Howard — predloži joj zbunjeno Bert Lansfair.

VII

Bert nije rekao lijepoj Belindi Howard sve svoje a zatajio joj je i neke činjenice za koje je znao sigurno da su točne. Ne zbog toga jer se on u nju nije pouzdao. Dapače, kad je netko tako dražestan kao što je bila gospodica Howard, onda u njega obično imamo neograničeno povjerenje. Zapravo se bojao da ispadne lakovjerna budala pred tom lijepom ženom, otkrije li joj sve svoje slutnje koje bi se poslije mogle pokazati netočne.

Doduše, rekao joj je gotovo sve što je znao o umorstvu Le-

vija Howarda i o napadu na njegova predradnika onog Meksikanca, nekoliko dana poslije Levijeve smrti. Rekao joj je, također, otvoreno sve što je znao i o Jacku Mortonu. Svoje je riječi potkrijepio modricom na desnom oku. Spomenuo je i onih trideset dolara koje valja platiti krčmaru za štetu. Nije zaboravio ni onaj razbijeni prozor.

Dugo su razgovarali o svemu i svačemu. Ona je tu i tamo, ali vrlo rijetko, šerifu postavila po koje pitanje. Bilježila je sve što joj je odgovorio. I imena i datume. A kad je Bert završio, ona je spremno otvorila svoju torbicu i izbrojila mu trideset dolara za krčmara. Pružila mu ih je i zamolila ga da joj javi koliko još duguje za novo staklo na prozoru saluna. Ona će i to platiti, rekla je.

Tada je ustala i kazala da je čeka kočija koja će je odvesti do njezina ranča.

Bert hitro baci letimičan pogled kroz prozor. Nad preriju se već bila spustila noć. Zatresao je niječno glavom.

— Ne po noći, gospodice Howard. Kasno je. Sutra ću vas ja tamo odvesti.

Podigla je svoje crne obrve i upitno ga pogledala.

— Zar je ovdje opasno putovati noću, šerife?

— Ah, znate, i je i nije. Kako rekoh, sigurnije je danju — reče Bert i ustane.

Ustala je i djevojka. Bila je visoka rasta, ali on je bio ipak viši za cijelu glavu.

— Dovest ću kočiju pred hotel sutra ujutro poslije doručka, ako se slažete, i odvest ću vas

na ranč – ponudio joj se ponovo Bert.

Promrmljala je ispod glasa nekoliko riječi zahvale, pa mu rekla glasno, pogledavši ga prije toga u oči:

– Kažite mi, treba li da dobro platim tog Jacka Mortona?

Bert joj nije znao odgovoriti na to pitanje. Nije se mogao sjetiti da je itko ikada uopće spominjao Mortonovu plaću.

– Ne brinite, sutra ćemo se s njim već nekako nagoditi i čim ga isplatite, ja ću ga uhapsiti.

Činilo mu se da je taj odgovor nije zadovoljio. Smrknuto je pogledala u Berta.

– Vi i onaj gospodin Udet... vi ste poslali gospodina Mortona da radi na mom ranču, a niste se s njim pogodili za plaću?

Bert nije shvaćao zašto ona od toga pravi pitanje.

– On je obična skitnica, gospodice Howard. Zadovoljit će se bilo čime, pa i tom časti što je imao priliku da nekoliko dana zapovijeda nekakvim tamo pastirima, razumijete, jer...

– Šerife, nemojte tako! Moj je otac također bio ovčar i to jedan od najbogatijih u državi Idaho. Moj brat također.

Bert se gotovo ugrizao za jezik. Izlano se. A što sad? Nije ju želio uvrijediti. U tom trenu opazi Kurta Pitchera. Upravo je ušao u predvorje hotela. Bert ga je pozdravio, a Kurt im je prišao privučen plavim očima Belinde Howard i tako izbavio Berta Lansfaira iz neugodne situacije.

– Gospodice Howard, upoznajte svog najbližeg susjeda. Kurte, ovo je gospodica Howard, nećakinja pokojnog Levi-ja Howarda i njegova jedina na-

sljednica – predstavio ih je Bert.

Stari Kurt skine šešir, nakloni se i potom sporo, vrlo sporo uspravi, gledajući ravno u širom otvorene i znatiželjne plave oči Belinde Howard.

– Vi ste... hm... Levijeva nasljednica. Vi ste, ovaj, vi ste naslijedili ranč, gospodice, zar ne?

Kimnula je potvrdno glavom zaprepaštenom Kurtu.

Kurt se za tren sasvim zabravio. Nabio je svoj prljavi šešir na glavu i pogledavajući sad Berta, sad Belindu, promrmljao gundajući:

– Ah, zaboga, gospodice... Pa zar vi nemate muža, ili oca, ili brata, da se bavi tim smrdljivim poslom?

– Ja sam samostalna žena, gospodine Pitcheru. I neka vas to ne smeta. Snaći ću se ja već nekako. A na ovom svijetu nema smrdljiva posla. Svaki je posao častan ako je pošten – odgovorila mu je Belinda smiješeći mu se, ali je Bert opazio tamnu sjenu u njezinim očima, sjenu zatomljene srdžbe.

Kurtu je trebalo dugo da shvati što se oko njega zbiva i kakvu je glupost izvalio. Napokon izlance, ali još sumnjičavo:

– Da, naravno, ništa ne smeta. Moderni nazori, je li? Zašto žena ne bi mogla, na kraju krajeva, biti vlasnica nekog ranča, velikog... pa čak i ovčjeg, premda se to meni, kako da kažem, čini nekako neprirodno. Ne ide mi uz ljepši i nježni spol, da tako kažem. Dobro, dobro je to, pa slušajte, gospodice, ako vam što slučajno zatreba... neka pomoć... izvolite, pošaljite mi poruku i ja ću odmah doći. Laku noć.

Pošto je ponovo izašao na drveni nogostup, Kurt smota debelu cigaretu i zapali je. Kako Kurt reče, ništa neobično u tome da djevojka lijepa kao proljetna zora ima svoj ranč. Nije to bilo ni protuzakonito a ni nemoralno, ali je bilo nepojmljivo.

Osim toga, Levijev ubojica još je slobodno šetao Dolinom jagoda. Bert se uzmeškolji na mjestu od te neugodne pomisli. A što ako je netko ubio Levija da se domogne njegova posjeda? Je li Belinda Howard bila njegova iduća žrtva?

Bert je na brzinu odlučio da ne čeka do jutra da uhapsi Jacka Mortona. Ne stoga što je mislio da je Morton umorio Levija i napao iz zasjede njegova predradnika, nego samo zato što je htio doznati tko je taj čovjek i što je radio prije nego što je došao u Dolinu jagoda. A on će umjesto Mortona Belindi Howard naći dobra i vrijedna predradnika i motriti na svaki korak Belinde Howard.

Naravno, morao je najprije naći Mortona. Inače će se svi pastiri razbježati i ovce će ostati bez nadzora.

S tim zbrkanim mislima u glavi Bert se oprostio od Belinde Howard i izađe iz hotela. Zastao je na nogostupu i zagledao se prema konjušnici. Ali nije pošao u konjušnicu i odjahao na Howardov ranč po Mortona, jer nije mogao jednostavno ući u salun Whipsaw i između kauboja uz šank izabrati na sreću dobra i vrijedna radnika koji bi preuzeo posao od Mortona. Za to treba vremena, zaključio je. I tako je silom prilika hapšenje Mortona bilo odgođeno za sutradan.

A sutradan ponovo za idući dan.

Jed Fincher je upravo ujahao sporim korakom u dvorište ispred konjušnice, kad je Boston Udett izveo iz staje kobilu da je upregne u kočiju kojom će šerif Lansfair poslije doručka odvesti Belindu Howard na njezin ranč.

— Šerife, pronjuškao sam naokolo. Imam iznenađenje za tebe u vezi s onom petoricom koju tražiš.

Bert je pušio i uživao svjež obrijan i u čistoj košulji. Već je bio doručkovao. Razmišljao je o ugodnu putovanju preko doline u društvu prekrasne djevojke koja će mu sjediti uz bok. Jedva da bi mu išta moglo pokvariti to dobro i zanosno raspoloženje. Pogledao je namršteno u starog Jeda Finchera.

— Našao si nove tragove? A gdje su oni sada? Gdje im je tabor?

— Ne žive oni u taboru, šerife. Oni stanuju u kući. Zapravo raspoređeni su u nekoliko kuća. Žive vrlo udobno i dobro.

Bert kao da nije shvaćao što mu Jed govori. Udahnuo je dim, izdahnuo ga, gledajući cijelo vrijeme Jeda.

— Veliš, možeš me k njima odvesti. A jesi li ih i vidio, Jede? — upita ga napokon Bert poslije kraće šutnje.

— Jesam, a ti odluči hoćeš li poći do njih ili nećeš. Meni se fućka za njih. Meni se nisu zamjerili, a ni mojim prijateljima.

Boston podigne obrvu. Nije mogao čuti što Bert i Jed razgovaraju.

— Kočija je upregnuta! — povikao je Bertu.

Bert pogleda Bostona. Nije

mu bilo lako. Morao se odreći ugodna putovanja u čarobnom društvu. Kad je napokon odlučio što će učiniti, nije više ostavljao dojam opuštena čovjeka dobra raspoloženja.

— Bostone, molim te, učini mi uslugu. Odvezi umjesto mene gospodicu Howard na njezin ranč i provoza je naokolo da ga cijelog dobro vidi — zamolio je Bert trbušastog vlasnika konjušnice.

Kako je Bert već bio objasnio Udettu tko je i što je gospodica Howard, vlasnik konjušnice, dugouhi Boston zablenuo se u njega kao da ne vjeruje svojim ušima. Gledao ga je sumnjičavo.

— Što mi sad opet podmećeš? Da ona nije neka stara babetina i sad se hoćeš izvući i svaliti je meni u zagrljaj? — s nepovjerenjem će Boston.

Umjesto da mu odgovori Bert, javio se Jed Fincher.

— Nećeš se pokajati, Bostone. To je najljepša djevojka koju sam ikada vidio.

Kako je Jed Fincher bio zatvoren i ozbiljan čovjek, Boston se brzo odlučio.

— Pristajem, ali teško vama ako ste me namagarčili — dovikne im Boston, popne se na kočiju, mahne bičem i potjera kobilu cestom prema hotelu. Dok je gledao za njim, Bert bolno uzdahne. Jed ga odmjeri od glave do pete, pljune gadljivo u prašinu i potrese prijekorno glavom.

— Što uzdišeš kao zaljubljeni balavac. Ta djevojka je premlada za tebe. Mogao bi joj biti otac. Nije joj ni dvadeset godina, šerife, a ti si star kao i ja.

Bert šibne starog Jeda otrovnim pogledom.

— Kako da ne! Kad bih ja njoj mogao biti otac, onda bi ti meni mogao biti djed! Uostalom, Belinda je već navršila dvadesetu — reče Bert, ali više kao sebi za utjehu.

Jed se nije htio s njim rječkati. Pokazao je u pregradak gdje je uz jasele u staji stajao Bertov konj.

— Hoćeš li sa mnom ili nećeš?

— A gdje je tvoj konj? — upita ga Bert i pođe u staju.

— Iza staje. Čekat ću te — odgovori mu Jed i ode preko dvorišta.

Vještom konjaniku ne treba mnogo vremena da osedla konja. Bert je bio uz bok Jedu za nekoliko minuta. A čovjeku koji cijeli život putuje u sedlu, osim povremenih putovanja kočijom, jahanje je omiljena zabava, jer točno zna koliko konja mora voditi korakom prije nego što ga potjera u kas, i kasom prije nego što ga podbode u galop. A Jed Fincher bijaše još bolji jahač od Berta Lansfaira.

U Jedovoj mladosti o izboru konja često je ovisio život konjanika. Ti burni dani odavno su bili prošli kad je Bert stasao u odrasla čovjeka, ali Jed je svejedno, unatoč vremenu, ostao onaj stari prekaljeni i okorjeli graničar, koji se iz navike neprestance ogledavao oko sebe, sad ulijevo, sad udesno, da ga ne bi nešto neugodno iznenadilo.

Tako je i tog dana jahao, vodeći šerifa Lansfaira preko prerije laganim korakom. Zaustavljao bi se povremeno, proučio okoliš, a zatim pošao njuškati

naprijed – natrag kao lovački pas. Napokon se zaustavio uz čupav busen osušene trave i kazao da je baš tu našao tragove.

Bert je samo vidio da su tim putem prošli konji prema jugoistoku, i ništa više. Kad se stari Jed sagnuo da mu pokaže raspoznatljive tragove u prašini, Bert se pravio kao da ih vidi. A zapravo nije razaznavao ništa.

– Gledaj, tragovi potkova poput zubi grablja. Vidi, koliko su samo tanje i uže od običnih potkova? – rekao je stari Jedediah Fincher gotovo oduševljen.

– Da, da. A reci ti meni kamo vode ti tragovi.

Stari se Jed uspravi i ponovo osvrne oko sebe. Nije odgovorio na Bertovo pitanje. Potjerao je konja u neskladan kas uz tragove. Očito nije namjeravao otkriti sve što zna, nego je radije šutio i uživao u tim trenucima kada je važniji od šerifa koji ga je pokorno morao slijediti.

Jahali su neko vrijeme prema jugu, a zatim ponovo okrenuli na zapad. Naravno, Bert je znao kamo idu... dolje u naseljenu krajinu uz potok koji je vijugao preko Doline jagoda. Znao je i tko tamo živi. Bio je zadovoljan što može Jedu pustiti da se pravi važan i da po svojoj volji odigra tu predstavu do kraja. Nije bilo važno kamo idu, nego hoće li stari Jed moći dokazati svoje tvrdnje kad jednom stignu tamo.

Bertove se misli odjednom vratiše dan – dva unatrag. Sjetio se neugodnosti koju je doživio Forman onog dana kad je došao u hotel da razgovara s Belindom Howard. Naime, sje-

tio se ljudi koji su dojahali u grad zajedno s Marlowom.

Dok je jahao uz gotovo usahli potok prema naselju, razmišljao je o njima i njihovu zajedljivu smješkanju dok su Formanu dobacivali pogrdne riječi ispred njegove prodavaonice mješovitom robom.

Kad se pred njima pojavila prva stračara uvrh obale potoka, obasjana jutarnjim sunčevim zrakama, Bert je pozvao Jedu da stanu trenutak.

Pošto su se malo odmorili, nastavili su jahati sporim korakom. Jed je bez riječi podigao ruku i pokazao kuće više nizvodno, poredane u jednakim razmacima s jednako velikim posjedom, dvorištem, vrtom uz svaku kuću.

– Ti misliš da ljudi koje tražimo žive ovdje s doseljenicima? – zapita ga Bert.

Jed odlučno kimne glavom.

– Ne da mislim, ja sam u to siguran. Šuljao sam se kao Indijanac oko njihovih kokošinjaca i svinjaca. Ležao sam u blatu iza starih korita i netremice ih promatrao. Bio sam zadovoljan što su me tragovi doveli ovamo, pa sam se htio i uvjeriti da su ti ljudi tu, u tim kućama. I tu su. U kući s Marlowom žive dvojica. Ostali su u kućama najbližih susjeda – slavodobitno će Jed.

Kad je to izrekao, Jed zaustavi konja, uspravi leđa, sjedeći u sedlu, i smrknutim pogledom stade promatrati kuće pred njima i gospodarske zgrade iza kuća.

– Došuljat ćemo im se s leđa i to iza staja. Tamo ćemo skriti konje i čekati. Pokazat ću vam

jednog ili dvojicu, ali za to treba strpljenja.

— Čekaj malo, Jede — reče Bert — kamo si navalio. Zar je doista potrebno da obojica ležimo ovdje cijeli dan skriveni u nekoj prašnjavoj rupetini. Ako ti kažeš da su u selu, onda su u selu. To je za mene valjan dokaz.

Premda je bio polaskan Bertovom izjavom, Jed je svejedno u nevjerici potresao glavom.

— Nikad nemoj nikome ništa vjerovati, dok ne vidiš svojim očima.

Ali Bertu je u tom času nešto drugo palo na pamet.

— Dodi — pozvao je Jeda — idemo brzo natrag. Skupit ćemo potjeru. Vratit ćemo se zatim ovamo s naložima za premetačinu i pohvatati te razbojнике na spavanju.

Jed ga iskosa pogleda i okrene hitro konja.

— Kako god ti kažeš. Ti si šerif — promrsio je kroza zube i odjahao za Bertom natrag odakle su i došli.

VIII

Vratili su se u grad, ali ne onako kako je to zamislio Bert. Jahali su sjevernom stranom kad pred njih iskoče John Cobb sa četvoricom svojih najljućih kaubojja. Uperili su u njih revolvare.

Čim ih je spazio, Jed je odmah zakrenuo konja i potegnuo pušku. Bert mu podvikne da ne puca, jer su to kauboji s ranča Big Cross.

— Imam ja zdrave oči — odgovori mu Jed odrješito — i ja dobro vidim tko je to... Ali, bogami, vidim i revolvare u njih-

vim rukama. Ako želiš junački poginuti, ti pođi naprijed, ja neću.

— Prestani, Jede! I spusti tu pušku! — zapovjedi mu Bert Lansfair gotovo srdito.

Jed spusti pušku, ali tek kad je vidio da su Cobb i njegovi kauboji, pošto su se dugo dogovarali, spremili revolvare u korice. Ostao je sjediti s puškom u krilu kisela lica kao da je zagrizao u zelenu šljivu.

John Cobb je dojahao do njih. Bert ga je prepoznao još prije nego što je Cobb zaustavio konja i dao ostalim kaubojima rukom znak da stanu. Zapiljio se u Jeda i šerifa Lansfaira, škiljeći u njih svojim crnim očicama koje su ljeskale od jarosti kao žeravica.

— Što ti je? — upita ga Bert prilično grubo.

Cobbov odgovor bijaše kratk:

— Ubili su mi kaubojja.

Čak se i stari Jed trgnuo kad je to čuo. Bert baci letimičan pogled oko sebe. Kraj je bio prazan i jasan, kao što je bilo cijelo jutro. Nigdje nikoga.

— Gdje?

— Odnijeli smo ga. Našli smo ga jutros rano na južnoj ravni kamo je nekoliko mojih kaubojja pošlo po stado koje je on tamo čuvao na paši.

Bert se zguri umorno na sedlu. Ta ga je novost teško pogodila. Odmah je, po njihovu raspoloženju, uočio da su kauboji krenuli u napad. Da su slučajno naišli na neke druge ljude, a ne na Jeda i njega, jamačno bi došlo do pucnjave.

— Hajdemo ga pogledati — reče tiho Bert.

Cobb bez riječi okrene konja

i udari prema sjeveru gdje je bio njegov ranč. Jed zagrmi za njim:

– Ne tamo! Nećemo njega gledati! Pokaži nam gdje su ga ubili!

Bert kimne glavom da se slaže, a Cobb okrene konja, te pođe prema jugu.

Jahali su skoro više od sata. Sunce se primicalo zenitu i pržilo ih kroz ustreptali zrak kao jara pećnice, te svojom jarkom svjetlosti zamrljalo daleka brda u plavičastu gromadu na obzorju sve tamo do Klanca smrti na jugu.

Zemlja na mjestu gdje ja pao ustrijeljen mladi kauboj bila je izgažena i utabana od stotina papaka, što je potvrđivalo da je tamo noćilo stado. Krava, doduše, tamo više nije bilo i Cobb im reče da on misli da su one ukradene, a mladić ustrijeljen još sinoć ili čak dan prije jer su krave daleko odmakle i ne mogu ih nigdje naći.

– Tragovi pak vode prema jugozapadu.

Jed pljune u prašinu i zaškilji u Cobb.

– Jeste li slijedili tragove?

– Naravno. Odmah sam poslao tragače za njima – odvrati Cobb i zamahne rukom oko sebe kao da im hoće pokazati pravac kojim su otišli tragači.

Kad je Cobb zamahnuo i spustio ruku, Bert počne proučavati tlo. Jed je pošao za tragovima još dok je Cobb govorio.

Neki Cobbov kauboj im dobaci da uzalud traže zrno koje je usmrtilo kauboja, jer da je ono još u pokojnikovoj glavi. Berta je zapekla ta zajedljiva poruga, ali svejedno ne izusti ni riječi. Jed je uto skočio sa sedla i po-

šao pješice poljanom, dok su ga ostali pažljivo promatrali.

A tada Cobb, kome se žurilo, opomene Jeda da ne trati uzalud vrijeme jer je zemlja tvrda kao kamen, i da na njoj ne može ništa vidjeti.

– Ti ne možeš, ali ja mogu – čuli su Jedov odgovor.

– Je li mladić imao neprijatelja? – Bert upita Cobba da promijeni predmet razgovora prije nego što se Jed s njim porječka.

Cobb odlučno zatrese glavom.

– Ne, nije. Bio je vesele naravi. Svi smo ga voljeli. Radio je na Big Crossu samo preko ljeta. Znao je postupati s konjima, pa sam ga zadržao. Nikada se taj ni s kim nije posvađao.

– Je li pucao u njih?

– Ma kakvi! Revolver smo mu našli u koricama.

– Pogoden u glavu?

– Da, šerife. Po svemu bi se reklo da ih je čuo prije nego što ih je vidio. A kad ih je ugledao, već je bilo prekasno. Možda ih je i poznavao. Kako rekoh, mladić je bio vrlo ugodan, dobre ćudi, naivan. On se vjerojatno veselio što će dobiti društvo. Ali jedan od njih samo se sagnuo na sedlu i ustrijelio ga ravno u čelo. I gotovo.

Bert se odjednom ukočio u sedlu.

– Sagnuo se i ustrijelio ga?

– Da. Sagnuo se i ustrijelio ga. To se vidi po kutu pod kojim je pogoden.

Bert se okrenuo prema Jedu Fincheru.

– Idemo, Jede. Moramo požuriti, a pred nama je još dug put.

Finch pride konju. Doimao se zamišljeno, tajnovito. Nije se udostojao ni pogledati Cobba i njegove kauboje, dok se nije popeo u sedlo.

— Šerife, požurite po potjeru. Uskoro će vam trebati. Možda i prije nego što se tome nadate — rekao je i istom tada šibnuo letimičnim pogledom Cobba i njegove kauboje.

Zacijelo je to bio mig šerifu Bertu Lansfairu da može, ako hoće, odmah zapriježniti Cobba i njegove kauboje za svoje pomoćnike u potjeri. Ali Bert ih nije htio.

— Johna, dovezi mrtvaca u grad. Obavijestit ću liječnika Albertsona — rekao je Bert Cobbu, okrenuo žustro konja i odjahao prema gradu.

Čim su ostavili Cobba i kauboje s Big Crossa, koji su za njima još dugo piljili, Bert i Jed požure u galopu da nadoknade izgubljeno vrijeme.

— Razumio sam ja tebe dobro, Jede, ali Cobbovi su kauboji odviše nabrušeni, pogotovo sada kad je stradao jedan od njih, i zapucat će čim netko ružno pogleda. Meni u potjeri trebaju mirni i staloženi ljudi — razložno će Bert kad su se već primakli gradu.

Jed ravnodušno slegne ramenima. Prihvatio je opravdanje i više o tome nije razmišljao.

— Ako te slučajno zanima, tragovi su oni pravi.

— Pravi? — začudi se Bert i pogleda ga.

— Da, pravi tragovi uskih potkova i dolaze s jugozapada. Ali stigli su tamo nešto kasnije nego što to misli Cobb. Ja bih rekao oko jedan ujutro, a ne

oko ponoći. Njih petorica, što je najvažnije.

Stari Jed frkne nosom i ogleda se oko sebe kao da je rekao nešto baš beznačajno.

— Ako su noćas izjahali, zanima me kamo su pošli i zašto.

Bert nije htio reći Jedu da je mladi kauboj s ranča Big Cross bio ustrijeljen na isti način kao Levi Howard. Samo ga je zamolio da nikome ne spomene ni jednom riječi o smrti mladog kauboja i susretu s Cobbom kad se vrate u grad.

Jed ponovo slegne ramenima. Takvo ga upozorenje, doduše, nije vrijeđalo, ali ga je ipak ozlojedilo. Stoga ostatak puta nije progovorio ni riječi. Nije on bio neki balavac koga se mora upozoravati što smije a što ne smije reći.

U grad su ujahali tek pred večer. Stari Jed je odjahao kući, a Bert je odveo svog konja u konjušnicu i predao ga konjušaru da ga istimari i nahrani. Zapištao ga je gdje je Boston, a konjušar trgne glavom prema spremištu konjskih ormi.

Boston je srkao hladnu kavu. Noge je podigao na stari klimavi stol. Šešir je gurnuo na potiljak, a oči upro u neku nevidljivu točku na tavanici.

Kad je Bert ušao u spremište, Boston je okrenuo glavu i kimnuo mu na pozdrav, a zatim duboko uzdahnuo. Bertu se učinilo da ga je prekinuo u slatkom sanjarenju.

— Jesi li joj pokazao njezin ranč? — bilo je prvo što ga je Bert upitao.

Boston kimne glavom i ponovo duboko uzdahne. Stavio je lončić na stol i okrenuo se prema šerifu.

– Berte, ta djevojka je najljepše i najljupkije stvorenje na ovom svijetu, zar ne?

– Jesi li je upoznao s onim tvojim bivšim pometaćem balege, Mortonom? – upita ga ozbiljnim glasom Bert.

– I on je bio tamo sa svojim pastirima. Visok i plećat kao gora. Ali, znaš, Morton se mnogo promijenio. Nije to više onaj isti čovjek iz moje konjušnice.

– A što je rekla Belinda Howard? Hoće li tamo ostati stanovati?

– Hoće. Prevezli smo jutros i sve njezine stvari. Prtljagu i ostalo. Dok smo se vozili, propitivala se o ljudima, o kraju, o Dolini jagoda. Obasula me mnoštvom pitanja. Rekao sam joj sve što sam znao. Pitala me i za tebe, šerife.

– A što?

– Pitala me gdje si zaradio tu šljivu na oku.

– Prestani me ismijavati – strogo mu odbrusi Bert.

Boston se slatko nasmijao, a trbuh mu je podrhtavao.

– I čim je stigla na ranč, rekla je Mortonu da ostaje kod nje stalno u službi. Plaćat će mu šezdeset dolara mjesečno. Zamisli, šezdeset dolara!

Bert Lansfair nabra čelo i namrgodi se.

– Mnogo. Levi nikada nije plaćao više od trideset.

– Ha, ha, stari moj – reče Boston – a zar ti nikada nisi vidio nestašnu ždrebicu u polju zajedno s mladim pastuhom?

Bertu se ta opaska nije baš odviše svidjela. Pogledao je smrknuto Bostona.

– Što ti to trabunjaš? Ne, ja ti to ne mogu vjerovati. Ne s

Mortonom! – gotovo je kriknuo ogorčeni Bert.

– E, vidiš, baš s tim Jackom Mortonom! Sjedio sam u kočiji dok su oni razgovarali i mogu ti reći da sam sa svog sjedala mogao vidjeti kako im iskrice vrcaju iz oči. A on, zamisli balegara, pružio joj ruku i pomogao joj da siđe s kočije. Uveo je u kuću. Pustio prvu kroz vrata. Poslao sluge po prtljagu. Osjećao sam se kao da sam ja balegar, a ne on. To dvoje pristaju kao lonac i poklopac.

Bert skoči na noge. Nije to više mogao slušati.

– Taj je Morton običan drznik, protuha i...

Boston Udet je također ustao, ali mnogo sporije.

– Zbog čega si se tako sad uzrujao. Zbog djevojke ili zbog Mortona, ili zbog nečega trećeg?

Kad je Bert Lansfair otvorio usta da mu očita bukvicu, Boston podigne ruke kao da se brani. Gledali su se neko vrijeme u oči bez riječi. Bert ne procijedi ni glasa. Boston spusti ruke, pogleda u lončić s hladnom kavom i podigne ga. Tada je tihim glasom priznao da se prevario. Da su se svi oni prevarili.

– Promijenio se. Drugi čovjek, reklo bi se. Čini mi se da baš ne haje mnogo za ovce, ali je natjerao pastire da poprave ograde, pometu dvorište. Ne znam koji ga je vrag donio ova-mo u naše krajeve i što ga je sililo da se ponizuje pred nama i mete balegu u mojoj konjušnici.

– Ali pošto sam ga vidio tamo na ranču – nastavio je tihim glasom Boston – uvjerio

sam se da smo ga odviše potcjenjivali.

— Kako? U kom smislu?

— U svakom. Podi tamo i uvjeri se svojim očima, ako meni ne vjeruješ — uvrijedeno odvrati Boston.

— I hoću. I uhapsit ću ga čim ga prvi put vidim!

— Zaboga — zavapio je Boston začuđeno — Berte, a zašto, molim te? Kad smo bili mladi zar i mi nismo bili gori od njega? Udario te šakom u oko. Pa što onda? A zar ona nije platila štetu? Hajde, urazumi se, čovječe, i pusti ga na miru barem tjedan dana.

— Promijenio se, bogami — doda opet Boston. Udeti poslije kraće šutnje — sasvim se promijenio. Ne bi ga prepoznao. Sad je on tamo pravi gospodar, upravitelj imanja. Pusti ga tjedan dana i zatvori ga ako dođe u grad praviti nered.

— Ti si promašio zanimanje. Bio bi izvrstan propovjednik, Bostone — odvrati mu Bert i izade odmjerenim korakom iz spremišta za orme, a tada zastane kao da se prisjetio nečeg vrlo važnog.

— Osedlaj mi odmorna konja. Noćas moram izjahati s potjerom — doviknuo mu je s vrata.

Sunce je upravo zapalo kad je Bert zakoraknuo u kuću liječnika Albertsona. Cobbovi su kauboji dovezli mrtvo tijelo mladog kauboja, nešto malo prije nego što je stigao i Bert. Albertson mu je priopćio da su kauboji s Big Crossa u salunu Whipsaw, gdje ih može naći ako želi s njima još razgovarati.

Bert ih nije želio više vidjeti. Nije htio ni da vidi mrtvo tijelo pokojnika, premda ga je liječ-

nik Albertson pozvao da ga dođe vidjeti. Bert je samo želio čuti od liječnika kako je ubijen taj mladi kauboj.

— Cobb mi je rekao da je zrno ispaljeno iz sedla, dok je mladić stajao uz logorsku vartu. Je li to točno?

Albertson kimne potvrdno glavom.

— I ubojica ga je ustrijelio iz neposredne blizine, šerife. Da mu je prišao samo metar bliže, raznio bi mu bio glavu kao lubenicu. Da je bio dalje, zrno mu ne bi probilo glavu takvom snagom. Mladić je izdahnuo još prije nego što je pao na zemlju.

— I to je sve?

— Sve, ako ne želite čuti moje mišljenje o tom umorstvu.

— Čini mi se da je to najnemilosrdnije umorstvo koje se može zamisliti, šerife. Mladić nije ni sanjao što ga čeka kad je ubojica u njega pucao. A po svemu sudeći, ubili su ga nešto malo poslije ponoći.

Bert se zahvalio liječniku Albertsonu i otišao. Zapalio je cigaretu dok je dugim koracima grabio prema salunu Iron Horse, da tamo potraži ljude za potjeru.

Pred salunom je sreo starog Jedediaha Finchera. Jed je stajao naslonjen na privezište za konje. Kad mu je Bert kimnuo glavom, Jed je krenuo za Bertom. Ušli su zajedno šutke u rasvjetljeni salun.

IX

Bert je u oružanu potjeru poveo šestoricu zaprisegnutih pomoćnika i Jedediaha Fincha. Prije odlaska iz grada potjerao je starog Jeda natrag u Bosto-

novu konjušnicu da odabere odmorna konja. Jedovo kljuse bilo je staro i tog je dana već prevalilo naporan put. Možda bi ono izdržalo i taj dodatan napor, ali, kako reče Bert, nitko nije znao na što sve mogu natrpati te noći i kad će se vratiti kući.

Jed, koji je gotovo cijeli život proveo u sedlu, nije izustio ni riječi, što je bio dokaz da se i on slagao s Bertovim mišljenjem. Razumljivo, Jed nije imao novca da unajmi odmorna konja. Bert mu je, međutim, obećao da će najam konja platiti uprava okruga koja je uostalom plaćala sve troškove za potjere.

Dok su čekali Jeda ispred šerifova ureda, Martin Forman je upravo zatvorio prodavaonicu mješovitom robom i pošao kući. Osvrnuo se oko sebe prije nego što će prijeći ulicu. Ugledao je naoružane ljude na suprotnoj strani ulice i prišao im jer nije mogao odoljeti znatiželji.

Bert mu nije otkrio kamo idu. Rekao mu je da idu za nekim tragovima koje su ostavile ubojice Levija Howarda.

— Zar u mraku? — nije se dao zavarati Forman.

Bert je lukavo šutio. Nije imao vremena da smisli nešto uvjerljivije. Forman zbunjeno slegne ramenima. Svi su u njega buljili kao u bijelu vranu, dok im je pripovijedao što mu se tog prijedodneva dogodilo u prodavaonici.

— Ono strašilo Marlow došao je u prodavaonicu i isplatio mi sedamdeset i pet dolara na račun duga.

Bert je trenutak razmišljao što bi to moglo značiti, ne zaboravljajući ono što se dogodilo

ispred Formanove prodavaonice zbog privezišta za konje.

— Tko je bio s njim?

— Dvojica doseljenika. Samo se ne sjećam da sam ih ikada prije vidio u gradu. Doimali su se lukavim. Smješkali su se kao mačak kobasici.

Ona ista dvojica, pomisli Bert.

— A je li s tih sedamdeset i pet dolara Marlow isplatio sav svoj dug?

— Zar sam rekao da je isplatio svoj dug? Krivo ste me razumjeli, šerife. Platilo je račun nekih drugih doseljenika i toliko da ti ljudi mogu opet kupovati na dug.

Jed je u međuvremenu doklipsao kroz sumrak, a Bert je zapovjedio ljudima da zajašu, zaboravivši potpuno na Formana. Poveo je potjeru kroz sporednu ulicu prema jugu, bojeći se da Martin Forman, a možda i drugi znatiželjnici motre svaki njihov korak, o čemu će se poslije pripovijedati na sva usta i svašta naklapati.

Kad su bili oko dva kilometra od grada Bert je, jašući uz starog Jeda, skrenuo na zapad. Odjednom se prenuo i obratio najbližem kauboju, koji je bio s nekog ranča na istoku.

— Je li i do vas dopro glas o nekakvim prekupcima stoke koji se motaju Dolinom jagoda?

Kauboju mu je odgovorio bez premišljanja.

— Kako ne! Neki su čak obilazili manje rančeve i budzašto kupovali mršavu stoku — reče kauboju, te pljune kao da mu se to gadi.

— Uvijek se nađe dvonožnih strvinara koji jedva čekaju da pokupe tuđe kosti, šerife. Rekli su nam da će otjerati svoje sta-

do kroz Klanac smrti u područja koja nije pogodila suša čim kupe dosta stoke da bi im se posao isplatio. Kupuju mršavu stoku za pet, najviše deset dolara po grlu. Moj gazda kaže da bi te ljude valjalo povješati, jer zarađuju na bijedi drugih ljudi.

Bert je jahao i šutio. Jednom je zatekao starog Jeda kako ga ispod oka promatra, ali Jed je odmah odvratio pogled i zadržao za sebe ono što je pri tom mislio.

Zapravo, sve je bilo jednostavno i očito. Prošle noći ubijen je mladi kauboj s ranča Big Cross dok je čuvao stado krava koje su se bile raštrkale, a on ih pohvatao. Poslije toga stado je pošlo prema jugu, što se vidjelo po tragovima. Kauboji s ranča Big Cross pošli su odmah za njim: Cobb je priznao, premda su već odavno otišli, da ga još nisu našli.

Osim toga, Frederik Marlow se pojavio tog dana s punim džepovima dolara i s njima djelomice platio Formanu stare dugove doseljenika.

Premda se sve činilo jednostavno i očito, to su ipak bila samo Bertova nagađanja. Na osnovu onoga što je i Bert slutio i znao, Marlow je, jer se doimao vrlo sretan i zadovoljan što može isplatiti sedamdeset i pet dolara Formanu za zaostale dugove, najvjerojatnije unajmio onih pet plaćenika da ubiju Levija Howarda, samo stoga što je odbio da proda zemlju doseljenicima i tako spasi od stečaja i propasti ljude koje je Marlow doveo u Dolinu jagoda. Ako je to točno, zašto bi onda Marlow prezao da im naredi da ubiju i kauboja s ranča Big Cross, te

ukradu stado i prodaju ga. Tim novcem on je Formanu platio dugove doseljenika.

Naposlijetku, Bert još nije bio zaboravio da je stado doseljenika dotjerao po mrkloj noći na onaj dio Howardove zemlje dug osam kilometara, koji im on nije htio prodati, i tamo ostavljeno, a da se ni jedno grlo nije putem izgubilo, što su mogli učiniti samo vrsni goniči, a ne doseljenici. Oni bi izgubili pola stada u mraku prije nego što bi tamo uopće stigli.

Ako je Bertova slutnja bila točna, onda je pogodio kamo su prošle noći odjahali oni razbojnici. Ne preko ovčarskog područja na istočnoj strani Doline jagoda, nego prema jugozapadnoj, gdje su ih čekali bezobzirni i nesavjesni prekupci stoke.

Tako je Bert jahao uz starog Jeda i pleo misli dok ih nije satakao u cjelinu koja je najvjerojatnije odgovarala istini, još prije nego što su ugledali prva svjetla iz naselja. Jedva je suzdržao uzbuđenje.

A te noći, mjesec mlađak se popeo na nebo.

Stara poslovice kaže: Ako na donji šiljak naherena mlađaka možeš objesiti rog s barutom, a da on odande ne padne, nastupit će sušno doba. I doista cijelog ljeta nije pala ni kap kiše, tako da nahereni mjesec mlađak nije Bertu kazao ništa novo. Suša je i bila uzrokom svih Bertovih nevolja. On je u to bio više nego čvrsto uvjeren.

Jedan krupniji kauboj iz potjere počeo nešto gundati. Zauslavio je konja i zapiljio se prema doseljeničkim farmama.

— Šerife, ako mislite da nas čekaju u zasjedi, onda vam

predlažem da ih zaobidemo, pridemo im s leđa i tako ih za- skočimo.

Stari Jed se na to posprdno nasmiješio.

— Tko se boji zasjede u noći, taj neka ne ide... — počeo je Jed i nastavio bi da ga Bert nije prekinuo i naredio mu da šuti.

Ostao je, međutim, mirno sjediti načuljenih ušiju i neko je vrijeme pažljivo gledao u daljinu gdje su treperila svjetla.

Znao je točno gdje je Marlowova kuća, ali imao je i valjan razlog da ne nasrne ravno na nju. Ako su ostali razbojnici bili smješteni po okolnim kućama doseljenika, valjalo je najprije otkriti u kojim su kućama i zatim ih tiho i neopazice pohvatati jednog po jednog.

Nasrnu li pak ratoborno na naselje, to će izazvati krvoproliće, a poslije kad budu prebrojavali mrtve i ranjene, doseljenici, osobito Frederik Marlow, mogu se pravdati da su mislili da su ih napali Indijanci, ili pijani kauboji, ili razjareni ovčari i svaki će sud to opravdanje prihvatiti kao valjan razlog, jer u mraku su velike oči, pa čovjek obično najprije puca, a poslije gleda tko je bio nezvani gost.

— Morali bismo doznati u kojoj je kući bar jedan od razbojnika. Možeš li to nekako doznati? — Bert se obratio Jedu.

— Ima stotinu i pedeset načina kako možeš oderati mačku — odvrati Jed smireno i potjera konja laganim korakom u noć, a da nikoga nije ni pogledao.

Onaj visoki kauboj zaniše sumnjičavo glavom. Drugi reče da je Jed za to prestar. Treći, da doseljenici drže pse i da će lavez dići na noge cijelo naselje.

— Ha, ako ih psi probude i ustrijele li jednog čovjeka, to je još mnogo bolje nego da ustrijele petoricu ili šestoricu, zar ne? — umirio ih je Bert razložnim odgovorom.

Čekanje se oduljilo. Nebo se naoblačilo na sjeveru. Nitko u potjeri nije to opazio sve dok jedan oblačak nije zaklonio blijeđi mjesec. Tad su svi podigli glave i zagledali se u njega. Bio je to prvi oblak koji su ugledali nad Dolinom jagoda nakon četiri mjeseca.

— Kiša će, oblaci se skupljaju na sjeveru — šapnu netko gotovo bojažljivo.

Čuli su se duboki uzdasi. Bert je također podigao pogled, ali njega je u tom trenutku više brinuo Jed, nego hoće li oblaci donijeti kišu. Zaželio je da zapuši ili nešto popije, ali kako nije smio zapaliti, odustao je i od pića. Nitko nije pušio. Bojali su se da ne odaju položaj.

Pošto su ogledali nebo, konjanici uz rub obale ponovo skrenuše poglede na doseljeničke kuće. Netko tiho reče da sumnja da će moći uhvatiti živa razbojnika i to još tako da mu se jednostavno prišuljaju s leđa.

— Oni za to imaju razvijeno posebno osjetilo.

— Što? — zapita netko tko to nije razumio.

— Pa, to ti je nešto poput trećeg oka ili drugog nosa koji može na daljinu nanjušiti šerifa ili potjeru. Eto, sad valjda razumiješ što sam mislio?

— Hajde, Andy, ne budali! Ja u to ne vjerujem. Sjeti se samo onih križeva koje si vidio jašući prerijom, a pod kojima trunu razbojnici.

— Šutite! — naredi im Bert.

Njemu se činilo da čuje korake u mraku. I dobro je čuo. Prema njima je dolazio konjanik sporim i laganim koracima.

— Nadajmo se da je to Jed — izleti iz usta Bertu, netko iza njega poprati te njegove riječi šuškanjem revolvera dok ga je izvlačio iz korica.

Bio je Jed. Vratio se tiho kao što je bio i otišao. Dojahao je do Berta i okrenuo konja.

— Znam gdje stanuje jedan. Lako sam ga uočio. Ne odijeva se poput doseljenika. Naoružan je revolverom. Ako nije stranac u ovom kraju, pojest će svoj šesir. Izašao je na dvorište poslije večere da popuši cigaretu.

Bert se ukočeno zapiljio u kuće uz potok. Svi ostali napeto su čekali što će Bert odlučiti.

— U kojoj je kući? — upitao je Jeda poslije dulje šutnje.

— Druga kuća u kojoj gori svjetiljka, šerife. U staji je zaprega. Dva izglednjela konja. Kost i koža. Privezani su uz prazne jaslje, a podalje od njih snažna i uhranjena kobilica. Čila kao vidra, pred punom zobnicom.

Bert je bio zadovoljan Jedovim izvještajem. Kuće nisu bile preblizu jedna uz drugu, što je pogodovalo prepadu po mraku. Nisu se morali bojati pasa. Stari Jed će im kazati u kojem pravcu vjetar nosi njihov miris, pa će se tako došuljati do kuće i možda se u nju čak i uvući, a da pri tom ne uzbune cijelo naselje, što bi se dogodilo da su došli usred bijela dana.

Bert kimne glavom i dade im znak za polazak.

Svi su pošli za Jedom. On je najprije skrenuo udesno i pošao usporedno s narančastim

svjetlima dok nije stigao do druge kuće. Tada je ponovo oštro zakrenuo i počeo se spuštati prema kući. Jašući nizbrdicom pošao je malo ulijevo. Iznenada, maleno se narančasto svjetlo izgubilo iz vida. Nakon toga Jed usmjeri konja ravno naprijed, očito zadovoljan što ih je sretno doveo iza staje.

Pas je zalajao ali s južne strane potoka, a odgovorili su mu kojoti iz prerije, oponašajući njihov lavež, dok su lovili miševе i krtice koje je noć zatekla u polju prije nego što su se dospjeli sakriti u rupe, ili bilo koju drugu životinjicu koju su mogli proždrijeti. Ništa neobično u tome, a potjeri je to pogodovalo. Kojoti su uživali izazivati pse. Za sušna vremena trčkarali su amo-tamo pašnjacima pogotovo kad bi se krave otelile u kasno ljeto. Prijala im je mlada telad.

Jedan od Bertovih pomoćnika odahne s olakšanjem kad su kojoti odgovorili na lajanje pasa. Uskoro su se, naravno, svi psi u naselju oglasili bučnim lavežom u zboru i razdraženo.

Jed se osvrnuo i nasmiješio Bertu, ponovo pogledao ispred sebe i nastavio bržim korakom dok svi nisu pred sobom ugledali trošnu staju kosa krova. Tek tada se Jed zaustavio, sjahao i osvrnuo da vidi jesu li svi na broju, a potom je laganim koracima pošao prema staji.

Mjesec je u tom trenu provirio iza oblacića i mlječnom sablasnom svjetlosti osvijetlio zemlju. Kojoti su u međuvremenu zamuknuli, tek bi se poneki javio negdje daleko na istoku, ali psi su još lajali.

Jed zastade i omirisa zrak,

slegne ramenima kao da se predaje u ruke sudbini, ili kao da mu sve to skupa nije uopće važno, pa se nastavi šuljati prema staji.

Kad su stigli do staje, Jed ne oklijevajući ni trena preda uzde svog konja najbližem pomoćniku šerifa iza sebe, pa izvuče pušku iz korica na sedlu. Pogledao je u Berta kao da mu je htio reći da je on uspješno završio svoj zadatak. Otada je sve ovisilo o šerifu Lansfairu, pa je Jed čekao nove zapovijedi.

Bert im da znak rukom da uzmu puške kao Jed. Također je pružio uzde onom istom čovjeku kome i Jed maloprije. Taj čovjek, pošto mu je sinulo da će ga ostaviti samog da im čuva konje, počeo je nešto rogoboriti. Jed ga ščepa snažno za rame i okrene prema sebi.

— Tiho! Ni riječi više — šapnuo mu je u uho, ali gotovo sikućući. — i čuvanje konja je važan zadatak. Ne miči se i čekaj. Pođe li što nizbrdice, a ti pustiš da ti konji pobjegnu prije nego što se mi vratimo, teško tebi — opomenuo ga je.

Bert proviri iza staje da bolje pogleda kuću. Bila je sagrađena kao i sve ostale kuće doseljenika. Četvrtasta i ružna, ali prikladna za stanovanje. Sagrađio ju je neki zidar koji je znao osnovna načela tesanja, ali mu je nedostajalo iskustva u građnju kuća.

Bert se okrenuo, pogledao svoje pomoćnike, trgnuo glavom naprijed i pošao preko dvorišta. Svi su ga bez riječi slijedili.

Još se jedan oblak sklopčao na nebu. Plovio je brzo prema mjesecu i uskoro će ga zastrti.

I Jed je opazio oblake. Čekao je da zaklone mjesec, pa da po mraku pridju preko ravna i prazna dvorišta.

Ali šerif se na njih nije obazirao. Pošao je ravno naprijed prema kući. Pušku je držao uperenu. Pogled mu nije silazio sa začelja kuće koja je utonula u potpun mrak. Grabio je dugim i hitrim koracima da što prije prijeđe preko dvorišta. Gazio je utabanu zemlju tvrdu kao kamen.

Psi su prestali lajati. Svi osim jednoga negdje točno ispred njih. Nitko se na njega nije obazirao, premda je svima njegovo lajanje išlo na živce.

Nakon desetak koraka ugledaše stražnja vrata što su vodila u kuću iz dvorišta. Bert poskoči još korak-dva i priljubi se uza zid kuće. Pogledao je zadovoljno u svoje ljude i nasmiješio im se. Polagano se primaknuo vratima. Pritisnuo je kvaku.

Upravo u tom trenutku oblaci su napokon zastrli mjesec i oni ostadoše u mrklju mraku.

X

Stražnja vrata na kući bijahu zatvorena, ali nisu bila zaključana. Bert domahne starom Jedu i dade mu znak da želi da Jed ode oko ugla kuće i pazi s pročelja. Jed povede dvojicu sa sobom i nestane s njima u mraku.

Pas na susjednom gospodarstvu uporno je lajao. Bert pogleda ljude koji su ostali s njim, sagne se i prisloni pušku uza zid kuće. Glavom im je dao znak da i oni ostave puške pred kućom i da ga slijede. Dode li do okršaja, bit će to borba prsa u prsa u kući i puške će im tada

samo smetati da se brže kreću.

Okrenuo se prema vratima i vrlo lagano i oprezno ih otvorio, zadržavajući pri tom dah i očekujući da iznutra začuje neki glas ili šum iz kuhinje. Ništa nije čuo. Kvaka nije ni zaškripala. S revolverskom cijevi odškrinuo je vrata desetak centimetara.

Zraka svjetlosti sinula je kroz vrata i rastjerala mrak. Revolveri zasjaše u rukama ljudi s blasno žutih lica koje se tiskahu na pragu kuće.

Kuća je bila podijeljena drvenim zidovima u nekoliko prostorija. Te pregrade podigli su tek pošto su vanjski zidovi kuće bili završeni. Stražnja su vrata, naravno, vodila u kuhinju, kao u svim tamošnjim kućama. Iza kuhinje obično je bila blagovaonica koja je najčešće služila i kao dnevna soba u kojoj su ukućani boravili cijeli dan i primali goste. Iz blagovaonice ih je i obasjala svjetlost petrolejke.

Bert zakorakne preko praga. Opipa vršcima nožnih prstiju pod, a zatim uđe. Daske na podu nisu zaškripale pod njegovom težinom. Vjerojatno je stajao na glavnoj gredi.

Za njim su ušli što su tiše mogli i njegovi pomoćnici. Bert se nije okretao. Nije se usudio skiniti pogled s vrata ispred sebe. Svakog trena netko je mogao na njih banuti iz dnevne sobe, ili je netko od njegovih pomoćnika mogao zašuškati, ili možda probuditi i prestrašiti psa čuvara koji će odmah bijesno zalajati.

Bert uđe u kuhinju. Nejasno je počeo razaznavati predmete oko sebe. Malen stol s nekoliko stolica, štednjak i uz njega na

stolcu drveno vedro s vodom za piće. Na suprotnom zidu veliki ormar za posude.

Dao je ostalima znak da se ne miču, nagnuo se unaprijed prema pritvorenim vratima odakle se probijala zraka svjetlosti. U tom je trenutku gotovo rukom srušio kutlaču koja je plutala po površini vode u drvenu vedru. Istodobno je začuo nejasan ali postojan žamor muškog hrapava glasa.

Zatim se oglasilo neko dijete. Čuo je jasno svaku njegovu riječ.

— Tata, žedna sam!

Muški glas zamukne. Trenutak je bila tišina u sobi. Nije se čulo ni riječi. Zatim, živahnijim glasom, onaj isti muški glas reče djetetu neka pođe piti u kuhinju.

Bert se ukočio, jer je stajao točno uz drveno vedro s vodom za piće. Bert i njegovi momci nisu više imali vremena da se povuku iz kuhinje i dijete će ih svakako vidjeti. Bert stavi prst na usta, uzme revolver u lijevu ruku i stisne se uza zid, čekajući kad će dijete zakoraknuti preko praga u kuhinju.

Uto je u kuhinju ušla djevojčica s debelom pletenicom na glavi. Odmah se okrenula prema mjestu gdje je stajalo vedro s vodom za piće. Podigla je ruku da dohvati kutlaču.

Zastala je. Skamenila se od straha. Razrogačenim očicama zbuljila se u lica ljudi koji su stajali oko nje kao kipovi i gotovo se nisu usudili disati.

Bert joj s leđa začepi usta dlanom desne ruke. Ugrizla ga je za dlan. Iskrivio je lice od bola. Spremio je revolver u korice i lijevom je rukom podigao u

zrak, da se ne bi čuo šum njezinih koraka i otimanja. Nije se dugo opirala, ali ga je snažno ugrizla. Bert je, međutim, ipak bio presnažan za nju. Kad se opustila, dodao ju je momku iza sebe. Onesvijestila se.

U dnevnoj sobi ponovo se začuo hrapavi glas. Bert izvuče revolver i podigne ga, ali lijevom rukom. Desna ga je još boljela od ugriza djevojčice.

Sagnuo se i provirio u sobu. Vidio je ženu kako nešto krpa. Sjedila je na starinskoj stolici visoka naslona. Muškarac hrapava glasa sjedio je u stolici za njihanje s velikom knjigom. U kutu sobe drijemao je dječak, a nasuprot njemu u drugom kutu sjedio je gologlav muškarac.

Tog gologlava muškarca Bert je dugo i pažljivo promatrao. Pušio je cigaretu smotanu u smeđi papir. Na sebi je imao opasač s revolverom, premda je sjedio u kući. Kosa mu je bila crna i kovrčava, nauljena, pa se ljeskala na svjetlosti petrolejke.

U sredini sobe bio je stol s mramornom pločom.

Kad se uvjerio da je u sobi naoružan samo čovjek kovrčave kose, uperio je revolver u sobu i polagano se uspravio. Po njegovu držanju, ljudi iza njega naslućivali su da je Bert ugledao pravu lovinu.

Sve to vrijeme nitko nije ni pisnuo. Svi su se nadali da će Bertu uspjeti da uhvati razbojnika bez pucnjave. Ne uspije li, i ako taj naoružani čovjek skoči na noge i potegne revolver, Bert će biti prisiljen pa puca, a pucanj će sve upropastiti.

Prošlo je još nekoliko napetih trenutaka u mrtvoj tišini. Bert

se napokon pomakne i stupi u sobu.

— Ne mičite se! — bilo je sve što je procijedio kroza zube.

Njegovi su se pomoćnici raširili iza njega po sobi, držeći dvojicu zarobljenih muškaraca na nišanu. Desetak sekunda čulo se samo struganje njihovih čizama po drvenu podu.

Ženine su se ruke ukočile. Podigla je naglo glavu. Muškarac s knjigom u krilu podigao je najprije samo pogled s knjige, a tek zatim i glavu. Zbunjen onim što je vidio, potpuno je zanijemio, odveć prestrašen da bi ikome bio opasan.

Naoružani čovjek kovrčave crne kose bijaše jedina osoba u toj sobi zatečena u nebranu grožđu. Cigaretu je držao u desnoj ruci podignutoj gotovo do usta. Trgnuo je naglo glavom kad je čuo Bertovu zapovijed, ali je ostao mirno sjediti kao da je od kamena. Dim mu je draškao oči, pa je zaškiljio.

Budući da je čovjek očito bio revolveraš, vjerojatno se moglo na prste jedne ruke nabrojiti koliko se puta zaboravio, pa u desnoj ruci držao cigaretu. Zacijelo, kako se odmarao poslije večere u kući s obitelji doseljenika oko sebe, ta mu se nesmotrenost taj put još i mogla oprostiti. Ali na žalost samo jedna greška u poslu tog čovjeka obično se plaćala glavom.

I on je to predobro znao. Vidio je uperene revolvare i strog izraz na licima ljudi koji su ga opkolili. Učinio je grešku koju više nije mogao ispraviti.

Netko pokuca na okno prozora revolverskom cijevi pokraj razbojnikove glave. Razbojnik nagonski okrene glavu i pogle-

da kroz prozor. Stari Jed mu se zlobno smješкао kroz staklo.

Napokon razbojnik uzdahne. Polagano se opustio. Bert je to nestrpljivo čekao. Razbojnik stavi cigaretu u usta, potegne dim i ispuhne ga.

— Što mogu, momci, zaskočili ste me. Izadite iz mraka. Predajem se.

Bert povisi glas da su ga mogli čuti Jed i ona dvojica koja su s njim čuvala prednji ulaz u kuću.

— Udite! Razoružajte ga!

Jedan momak otključa ulazna vrata. Jed i dvojica šerifovih pomoćnika uđu u kuću. Žena od straha pokri dlanom usta. Jed je ostavljao dojam čovjeka žedna krvi. Zašao je iza stolica na kojem je sjedio razbojnik, pritisnuo mu revolversku cijev na potiljak i oduzeo mu revolver naglim trzajem lijeve ruke.

— Ustani! — naredio mu je zatim.

Revolveraš ga posluša, neprestano motreći Berta i ostale pomoćnike oko stola. Čovjek očito nije bio glup. Za tren oka procijenio je situaciju u kojoj se našao.

— Ne smijete pucati. Probudit ćete inače cijelo naselje — rekao je zajedljivo starom Jedu, ne skidajući pri tom pogled s Berta.

Bert Lansfair ne izusti ni riječi.

— Hajde, pokušaj bježati, pa da vidimo tko ne smije pucati! Nemoj ti mene izazivati. Dohvatim li te, razbit ću ti lubanju drškom revolvera — zarežao je prijeteći stari Jed.

To nije bila isprazna prijetnja. Jed nije bio odveć tankočutan čovjek. Revolveraš isplijune ci-

garetu i obliže usne. Opušak je ljutito zgnječio nogom na podu.

Čovjek koji je sjedio s knjigom u krilu polagano zatvori veliku knjižurinu, stavi je na stol i zagleda se u Berta.

— Što ćete sada s njim?

Bert istupi naprijed u krug svjetlosti. Tad su ga ukućani prvi put mogli dobro vidjeti. Zvijska mu je sjala na prsima košulje.

Čovjek uzdahne i skutri se snuždeno u stolicu za njihanje. Teško je bilo prosuditi da li mu je laknulo, ili ga je skrhalo duboka malodušnost. Jedva primjetno kimne glavom ženi. U svom mračnom kutu njihov se dječčić uopće nije pomaknuo. Promatrao ih je razrogačenim očima, velikim kao u sove.

— Svi morate s nama — najavio im je Bert. — Jede, pretraži tog stranca — naredio mu je.

— Nema čak ni noža u sarama — izjavi Jed razočarano pošto je pretražio revolveraša.

— Dovedite dječaka i djevojčicu — naredi Bert svojim momcima i dade rukom znak doseljeniku i njegovoj ženi da ustanu.

— Izadite na stražnja vrata u dvorište. Moji će vas pomoćnici držati na nišanu. Pazite što radite! — opomenuo ih je Bert.

Koračali su kao da su im se noge ukočile. Kad je revolveraš pošao za njima, Bert ga zaustavi.

— Jede, ti sa svojom dvojicom momaka čuvaj ovog ovdje. Držite ga uza se. Vani je mrak — zapovjedio im je Bert.

Bertov pomoćnik koji je u naručju nosio djevojčicu, izašao je prvi iz kuće. Za njim je išao dječak, pa njegovi roditelji. Ostali

šerifovi pomoćnici pratili su zarobljenog revolveraša.

Doseljenik i njegova žena pokorno su slušali sve što im se naredilo i ničim nisu pokazali da im se žele suprotstaviti ili im prkositi. Kad je žena izašla na dvorište, pritrčala je momku koji je u naručju nosio djevojčicu i zatepala joj tiho nježne riječi utjehe.

Pošto su svi izašli u vruću noć, Bert je poslao jednog momka natrag u kuću da ugasi svjetiljku. I dok su čekali da se momak vrati, Bert pride zarobljenom revolverašu i upita ga kako se zove. Revolveraš ga drsko pogleda.

— John Smith! — zarežao je.

Jed i još nekolicina Bertovih pomoćnika šibnuše razbojnika pogledom punim mržnje. Međutim, Bert se nije ni najmanje uzrujao.

— Dobro. I John Smith nije loše ime. Nego, kaži ti nama gdje su ostali — upitao ga je Bert.

— Koji ostali? — tobože se začudio razbojnik, pa dodao: — Šerife, vi ste pijani ili vam nešto nije u redu u glavi. Ja sam dalji rođak ovih ljudi ovdje. Prolazio sam ovim krajem i navratio da ih vidim poslije dugo vremena.

To će dakle biti njihova priča. Bert je nastavio proučavati opake crte razbojnikova lica koji mu je drsko gledao ravno u oči. Jedan šerifov pomoćnik na to napomene da u posljednje doba mnogo rođaka navraća u Dolinu jagoda da posjeti doseljenike.

U to se vratio i momak koga je Bert poslao u kuću da utrne

svjetiljku i pridružio se ostalima. Dječaćić odjednom tiho zacmizdri. Otac ga je pogladio po kosi, sagnuo se i nešto mu prišapnuo u uho. Dijete je odmah prestalo plakati pošto je šmrchnulo još dva-tri puta.

Jed je otišao po konje s još jednim momkom. Bert se neprestance dvoumio da li da pođe uhvatiti još jednog razbojnika, kadli mu zarobljeni revolveraš prekine misli.

— Slušajte, ljudi, vi se varate ako mislite da ćete ostvariti to što ste naumili. Imam ja prijatelja. Vidjet će da me nema i doći će po mene još prije zore. Zar mislite da će im trebati dugo vremena da im sine što se noćas sa mnom dogodilo?

— Zacijelo neće — odvrati mu Bert — ali nama još ostaje dosta vremena da iz vas iscijedimo odgovore na pitanja, koja ćemo vam postaviti, gospodine Smith. ... A to je sve što nas zanima kako bismo mogli prirediti topao doček vašim prijateljima.

Razbojnik se pakosno nasmijsao dok je Bert uznemireno gledao u pravcu odakle je trebao doći Jed s konjima.

— Nikome vi nećete prirediti dobrodošlicu, šerife. Nije to isto kao igrati se rata s pastirima.

Jed je došao s konjima i momkom koji ih je čuvao. Momak se znatiželjno zabuljio u zarobljenog razbojnika i pomno ga ogledavao sa svih strana. U tren oka razbojnik se baci na pridošlog momka i sruši ga na zemlju, pa poče bjesomučno bježati.

Netko je kriknuo od zaprepaštenja. Bert se vine u sedlo i potjera konja. Jed ga je slijedio, ali

kako je mnogo stariji od Berta, bio je i sporiji.

Bert je uskoro pretekao bjeGUNCA nakon stotinjak metara bezglave jurnjave, ali već su obojica bili podosta odmaknula u duboku tamu, pa ih ostali više nisu mogli vidjeti. Bert podbode konja i naglo ga skrene da bjeGUNCU presiječe put. Razbojnik mu se pokuša izmaknuti. Bert poleti sa sedla, udari snažno u bjeGUNCA i obojica padoše na zemlju, valjajući se po prašini.

Razbojnik je zaigrao na odličnu kartu. Vjerovao je i to je bilo točno, da se šerif i njegovi pomoćnici, a ni onaj stari ludak koga je šerif vodio sa sobom, neće usuditi za njim zapucati, jer bi se pucnjava čula nadaleko u gluhoj noći, pa će mu uspjeti da im pobjegne u tamnoj noći.

Bert je prvi skočio na noge. Kad je i razbojnik ustao, Bert ga dočeka snažnim udarcem i ponovo sruši. Razbojnik se odvaljao što je dalje mogao od Berta i ponovo pokušao ustati. Bert se ponovo okomio na njega, sav razjaren. Zamahnuo je opet, ponavljajući maloprijajšnji udarac, i razbojnik se još jednom izvalio na zemlju.

Taj ga je put Bert pustio da ustane. Čim je ustao, razbojnik se okrenuo hitro kao vidra u namjeri da ponovo pobjegne, ali je naletio na cijev Jedova revolvera. Zaustavio se na mjestu, njišući se na petama. Stari mu se Jed ledeno smješкао u lice.

Prišli su im i ostali zajedno s ljutitim čuvarom konja koga je razbojnik tako snažno odgurnuo da se izvalio na leđa. Momak je već bio podigao šaku da mu vrati milo za drago, kadli

mu netko podvikne da se toga okani, jer nije časno tući prebijena psa.

Bert je vrlo uljudno svima rekao da se ponovo popnu u sedla. Doseljenik, njegova žena i djeca, jahali su svako iza jednog pomoćnika šerifa na istom konju. Stari Jed uzeo je iza sebe zarobljenog razbojnika i kao slučajno predao svoj revolver Bertu. Rekao je da mu sada nije potreban. A zapravo, nije htio da ga ostavi u svojim koricama i nadohvat zarobljenu razbojniku.

Pošli su natrag najprije istim putem kojim su bili i došli. Nisu jahali na sjeveroistok prema gradu. Činilo se da je to zbunjivalo momke u potjeri isto toliko koliko i njihove zarobljenike, ali nitko ne izusti ni riječi.

Mjesec je ponovo sjao na nebu. Vrućina je bila nešto popustila, što je značilo da je prošla ponoć.

XI

Bertu nije bilo ni na kraj pameti da se vrati u Hastings. Poveo ih je prema ranču Big Cross.

Naredio je svima da sjašu točno na mjestu gdje je prošle noći bio ustrijeljen kauboj s Big Crossa. Zagledao se u oči doseljeniku koga su povelili sa sobom zajedno s njegovom obitelji. Bert ga je poznavao iz videnja. Prezivao se Hamilton.

Hamilton je došao u Dolinu jagoda s prvim doseljenicima, zajedno s Frederickom Marlowom. Zajedno su gradili i kuće u naselju koje je trebalo da bude doseljenički grad, neovisan o Hastingsu koji je bio grad kravarova i ovčara.

Pozvao je rukom Hamiltona da ga slijedi. Došli su do mjesta gdje je zemlja bila izgažena od stotina kravljih papaka.

— Ovdje je još prošle noći gorjela vatra, gospodine Hamilton. Mlad kauboj s ranča Big Cross čuvao je ovdje neveliko stado do zore.

Hamilton je bio čovjek srednjeg rasta, spuštenih ramena i snažnih ruku. Pravi ratar naviknut na težak rad. Pogledao je Berta Lansfaira.

— A kakve to veze ima s otmicom moje obitelji, šerife? — upitao je Berta, podigavši obrve u čudu.

— Petorica jahača dojahala su ovamo prošle noći, gospodine Hamilton, i hladnokrvno ustrijelila mladog kauboja da bi mogli ukrasti stado koje je čuvao.... A jučer ujutro Frederick Marlow došao je u grad i isplatio djelomično dugove Martinu Formanu — objasnio mu je Bert.

Hamilton najprije spusti glavu, pa je zatim podigne i proguta slinu.

— Zar umorstvo? — promrmlja ispod glasa.

— Najogavnije, gospodine Hamilton, ali ne i prvo. Neki dan je tako zagliavio i Levi Howard, preko u ovčarskom kraju.

Hamilton se klonio da pogleda Berta Lansfaira u oči.

— Šerife, ja o tome ništa ne znam — izjavi doseljenik koji se odjednom pokunjio i smrknuo od briga.

— Kažite mi bar otkad se taj razbojnik skrivao u vašoj kući — pokušao je Bert da nešto iscijedi iz njega.

— Šerife, ja o tome ništa ne

znam — ponovio je Hamilton nesigurno.

— Marlow vam je zabranio da govorite, zar ne? No dopustite da vam nešto objasnim iz Kaznenog zakonika, što vi možda još ne znate. Onaj tko štiti zločinca pred zakonom — postavio je Bert mirno — jednako je kriv za počinjeni zločin, što vrijedi i za umorstvo, gospodine Hamilton.

— Doduše — dodao je Bert popustljivije — nema čovjeka u Dolini jagoda koji ne zna kroz kakav pakao prolazite vi doseljenici ovog ljeta. Ali umorstvo Levija Howarda neće nimalo poboljšati vaš položaj. Umorstvo mladog kauboja s ranča Big Cross i krađa, pa prodaja ukradene stoke nekim sumnjivim prekupcima, može doseljenike skupo stajati. Uskoro, ako nitko ne stane na put Marlowu i unajmljenim ubojicama, vjerujte mi gospodine Hamilton, upast ćete u teže nevolje nego što je suša. Završit ćete na robiji. A što će onda biti s vašim ženama i djecom?

Hamilton ga je skrušeno slušao bez riječi. Odjednom se doimao premalenim u vrećastoj odjeći, ali svejedno nije podizao glavu. Buljio je u zemlju.

Čuli su nestrpljiv žagor s mjesta gdje su ih ostali čekali. Bert Lansfair se na njih uopće nije osvrtao. Dopratio je Hamiltona natrag do ostalih, a sa sobom na preslušanje poveo njegovu ženu.

— Moj vam muž ništa nije rekao. Inače mene ne biste doveli ovamo, zar ne? — upita ga Hamiltonova žena čim su se zaustavili na osami.

— Ne nije. Ustrašen je. Boji se

za vas i djecu. A ja vam jamčim da vam neće pasti ni vlas s glave, ako mi kažete gdje se skrivaju ostali razbojnici. Moramo ih pohvatati prije nego što sva-
ne.

— A što ako vam ne kažem?

— promrmljala je žena.

— Mi ćemo se svejedno vratiti u naselje. Doći će, najvjerojatnije i do pucnjave. Stradat će i nevini ljudi i njihova djeca, vaši susjedi i prijatelji. Marlow je u Dolinu jagoda doveo ubojice. Oni su umorili Levija Howarda i mladog kauboja s ranča Big Cross upravo na tom mjestu gdje stojite. Kad se udomaće i potpuno raspojasaju nitko im više neće moći stati nakraj. Ubijati će i krasti kad god im se prohtije. Više ih neće moći zaustaviti ni stari Marlow.

Žena je razrogačila oči. Ostala je osupnuta onim što je čula.

— Zar onog zgodnog mladića... onog koji je radio za Johna Cobba?

— Da, točno ovdje. Prošle noći u kasne sate — odgovori joj Bert.

Hamiltonova je žena najprije pogledala u zemlju, a zatim se pomaknula korak s mjesta na kojem je stajala.

— Odjahali su iz sela sinoć čim je sunce zašlo — počela je tihim glasom kao da se boji da će je čuti netko nepoželjan.

— Njih petorica — nastavila je nešto sigurnijim glasom — bez Marlowa. Kad se vratio, onaj koji je kod nas stanovao, nije nam rekao gdje je bio. Vratio se u ranu zoru i uvukao u postelju. Ustao je tek oko tri sata poslije podne.

— Ja znam gdje je bio. Proda-

vao je ubijenu stoku da bi Marlow mogao Martinu Formanu platiti dugove.

— Šerife, onaj kauboj bio je još momčić. Dolazio je k nama u naselje. Zagledao se u kćer našeg prvog susjeda. Bili su vršnjaci. Tako pristojan momak i...

— A gdje su ostali? Brzo, govorite. Nemamo više mnogo vremena — prekinuo ju je Bert Lansfair.

— Dvojica stanuju u kući s Marlowom. Jedan se zove Puma ili Pima. On je njihov vođa.

— A druga dvojica? — požurivao ju je Bert

— Jedan je u kući do nas, a jedan u kući uz potok, zapadno od Marlowove kuće — rekla je, a zatim nastavila: — I ne smijete nas osuđivati. Kad ih je Marlow doveo, rekao nam je da će nam oni pomoći. Stoga smo ih i primili pod naše krovove. Međutim se to sve nije svidjelo već od prvog dana, pa sam prigovorila mužu. Ni njemu se nisu svidjeli ti ljudi opaka izgleda. Pomišljali smo da odemo...

— Dobro, gospodo, dobro. Puštite sad to — prekinuo ju je Bert u pola rečenice.

— A što će sada biti s nama?

— Ja ću vas poslati u grad pod stražom. Ostat ćete u gradskom zatvoru radi vaše sigurnosti. Pazite na djecu jer ja vam mogu dati samo jednog stražara koji mora čuvati zarobljenog razbojnika i vašeg muža. A sada idemo natrag k ostalima.

Žena ga je na povratku putem primila za rukav košulje.

— Muž će mi zamjeriti, šerife — rekla je kao da traži ohrabre-

nje, a Bert ju je osokolio rekavši joj da je svojim priznanjem spasila muža od robiје.

Svi su gledali za neobičnom povorkom koja je krenula prema gradu. Bert Lansfair je ostalima ispričavao što mu je rekla doseljenikova žena.

— A sada ćemo se vratiti u selo i zauzeti posjed s onim prokletim lajavim psom, odmah do Hamiltonove kuće — završio je Bert Lansfair izlaganje.

— Ja ću ušutkati psa — javio se Jed.

— Čuvaj se, stari, farmerski psi ne vole smrad kauboja — dobacio mu je neki momak.

Jed s omalovažavanjem slegne ramenima i okrene konja. Ostali su pošli za njim. Putem su raspravljali kako da najlakše pohvataju razbojнике. Bert je rekao da će biti najbolje da kradomice upadnu u kuću, kao što su upali u Hamiltonovu, naravno, ako ih posluži sreća, pa stražnja vrata ne budu zaključana.

Uskoro su dojahali do Hamiltonove staje. Jed im je naredio da ga tamo čekaju, a on se uputio dalje pješice. Očekivali su da će svakog časa začuti divlji lajež psa čuvara, ali mu se očito Jed prikradao u smjeru suprotnu od vjetra. Pas nije ni zacvilio.

Vidjeli su svjetlost u prozoru susjedne kuće, ali su bili predaleko da bi išta drugo razaznali kroz prozor.

Jedan momak prišao je Bertu i zaustavio konja.

— Sumnjam da ćemo uspjeti. Kad bismo šćepali vodu, možda bismo ih zbunili, pa bi se ostali sami predali ili razbježali — predložio je šapatom šerifu.

Bert se nije s tim složio. Znao je da među razbojnicima nema pravog vode kome bi se svi ostali bez pogovora pokoravali. Oni obično samo izaberu jednog koji za njih ugovara poslove. Ali kad se nađu u škripcu, onda svatko misli samo na svoju glavu.

Konačno im Jed pride s južne strane, odakle ga nitko nije očekivao. Skinuo je ostruge i šuljao se sagnutih leđa kao Indijanac.

— Psa sam ušutkao. — šapnuo je Bertu.

— Zar si ga zaklao?

— Ni govora. Volim pse. Udarilo sam ga drškom revolvera po glavi, zavezao mu noge i gubicu i vratio natrag u njegovu kućicu. Stražnja vrata kuće su zaključana — dodao je na kraju mirno kao da je posrijedi nevažna novost.

— Kako ćemo onda u kuću? — upitao ga je Bert koga ta vijest nije baš odviše obradovala.

Jedovo se lice razvuče u širok osmijeh. Uživao je u ulozi glavnog među jahačima. Uostalom, već poodavno nitko nije davao neke važnosti starom Jedediahu Fincheru i njegovu mišljenju.

— Lako ćemo. Dva su prozora na spavaćoj sobi otvorena, ali se ne možemo svi popeti kroz njih da nas ne čuju.

— Pokaži nam put — reče Bert i okrene konja.

Jed ih povede iz Hamiltonova dvorišta ravno prema zapadu, dok nisu stigli na poljanu iza kuće s otvorenim prozorima. Zatim su se spustili niz blagu padinu i kroz otvor na živici, pa

preko povrtnjaka bez ijednog stabla.

Iza kuće nije bilo staje kao u Hamiltonovu dvorištu, samo na brzinu sklepani od polutrulih dasaka drvarnica, svinjac i kokošinjac. Jedva da su se uspjeli iza njih sakriti. Sjahali su iza drvarnice. Jed preda ponovo uzde svog konja momku iza sebe, pa pogleda u Berta, očekujući što će mu šerif narediti.

Bert također skoči sa sedla i počne pomno proučavati kuću.

— Pokaži nam, Jede, gdje su ta dva otvorena prozora — reče Bert Lansfair.

Pošao je za starim Jedom, dok su se na nebu skupljali debeli i crni oblaci kroz koje se sve pojavljivala mjesečina.

XII

Prozori koje im je Jed pokazao bijahu zatvoreni.

Stajali su i piljili osupnuto u Jeda. Jed je pokušao otvoriti najprije jedan, a zatim drugi prozor, ali uzalud.

Vratili su se u zaklon iza drvarnice neobavljena posla.

— Netko je u međuvremenu zatvorio prozore — reče Jed razočarano, što je bilo i normalno jer je noć bila svježja. Jed ponovo proviri iza drvarnice prema začelju kuće.

— Šerife, ti se s momcima privuci stražnjim vratima. Ja ću ući u kokošinjac i poplašiti kokoši. Ukućani će pomisliti da se u kokošinjac uvukao tvor ili lasica. I čim izjure iz kuće... razumiješ?

Bert je razumio, ali je držao da je to odveć prozirna smicalica. Ipak nije progovorio ni rije-

či. Provirio je iza ugla drvarnice i vidio da je netko unio svjetiljku u sobu na istočnoj strani kuće. Sagnuo se i zgrbljen pretrčao dvorište. Stisnuo se pod zid kuće.

Nagnuo se u stranu da proviri kroz prozor u kuću. Htio je uskočiti, ako domaćin otvori prozor.

Čuo je korake u kući. Požalio je što Hamiltonovu ženu nije potanje ispitao tko su njihovi susjedi. Možda njihov susjed uopće nije bio oženjen.

Odjednom se prozorska okna otvore. Bert hitro potegne revolver.

Prozor se širom otvorio Bert je s uperenim revolverom stajao oči u oči sa čovjekom koji je otvorio prozor da udahne svježeg zraka.

Pun pogodak! Pred njim je stajao zaprepašten razbojnik koji je bio s Marlowom ispred trgovine mješovitom robom Martina Formana, kad ih je trgovac zamolio da konje ne vežu za privezište ispred njegove prodavaonice.

— Izlazi, ali tiho! — procijedio je Bert kroza zube.

Razbojnik je bio toliko zaprepašten da se Bertu učinilo da ga uopće nije čuo. Očito, se čovjek spremao na spavanje. Na sebi je imao samo košulju i nije bio naoružan.

— Izlazi ili ću ti prorešetati trbuh — zasiktao je Bert ponovo.

Čovjek zakorakne nespreno preko prozora.

Stari je Jed slutio nevolju. Svi su znali da se nalaze u grdnom škripcu, usred neprijateljski raspoloženog naselja. Otkriju li ih, stradat će. Moglo ih je spasi-

ti samo čudo ili prednost koju im je pružalo iznenađenje u napadu. Bert je to dobro znao. Nije mu to bilo prvi put da je nosio glavu u torbi.

Jed uzdahne i uhvati uzde Bertova konja. Pokazao je glavom prema sjeveru. Odande se nepoznati jahač približavao kući iza koje su se skrili.

Jahač se zaustavio ispred ulaza u dvorište. Stajao je mirno neko vrijeme. Kad se uvjerio da je sve mirno, oglasio se kao sova.

Bert se okrene i pogleda zarobljenika. Razbojnik mu se drsko nasmije u lice.

— Odgovori mu! — naredi mu Bert, ali razbojnik osta nijem.

Bert mu se malo prikloni i pogleda ga u oči.

— Odgovori mu! — zarežao je Bert.

— Neću ni za živu glavu — zasikta razbojnik.

Jedan šerifov pomoćnik koji je čuvao razbojnika, razjaren njegovom drskošću, odalami ga revolverom po glavi. Zarobljenik padne bez riječi na zemlju.

Bert prokune i ljutito odmjeri pomoćnika. Netko opsova.

Stari Jed zabaci glavu i ogласi se oponašajući sovu kao odgovor konjaniku koji je nepomično stajao u mrkoj noći i čekao odziv.

Svi su odahnuli. Nitko nije ni pomislio da će Jed uspjeti tako vjerno oponašati sovu.

— Šerife, ako nisam pogodio odgovor, u grdnoj smo nevolji — prošapta stari Jed.

Stajali su zgrčeni iza tamnog ugla kuće i čekali odaziv. Konjanik, koga nisu mogli vidjeti s mjesta na kojem su se skutрили,

dugo se vremena nije ogласio.

Nakon nekog vremena ponovo se ogласio kao sova, ali glasnije.

Jed zatrese zabrinuto glavom, pošto je najprije provirio iza kuće prema sjeveru.

— Nisam pogodio odaziv, jer da jesam, ujahao bi u dvorište bez straha — zaključi Jed, prokune i gurne nogom onesviještena razbojnika na zemlju, da makar na njemu iskali nemoćni bijes. Nekoliko je momaka kleknulo oko onesviještena razbojnika. Pljuskali su ga i tresli ne bi li ga nekako osvijestili, ali je on na njihovu žalost i razočaranje, ostao beživotan kao slomljena lutka.

Jed se ponovo ogласi. Činilo se da je konjanik tamo vani u noći zbunjeniji od njih što još nije dobio pravi odgovor na svoj zov.

— Pokušaj još jednom Jede. Ali tiše, ako možeš. Možda dođe bliže da vidi tko mu se to javlja — reče Bert.

Jed posluša. Svi su napeto očekivali što će se dogoditi. Netko šapne da čuje topot kopita, ali Bert nije čuo ništa, iako je napeto osluškivao. Nitko više ne izusti ni riječi. Zavládala je sablasna, grobna tišina, koja nije slutila na dobro.

— Nije nam odgovorio. Zlo nam se piše. Sumnja u najgore — Jed došapne Bertu Lansfairu i pokaže glavom prema sjeveru.

Naravno da je sumnjao u najgore, ali nitko više nije znao gdje je nepoznati konjanik, sve dok netko od momaka nije tiho zasoptao i bacio se na zemlju tren prije nego što je prasnuo hitac.

Zrno je pogodilo zid kuće uz

fijuk koji ih je sve zgrozio. Prasak je bio dovoljno glasan da probudi i mrtvaca. Jedan se konj naglo propeo i zanjista od straha. Ostale životinje, podjednako uplašene kao njihovi jahači, počele su se divljački trzati i htjele pobjeći.

Bert odgovori vatrom. Opalio je ravno u odbljesak hica. Jed opali odmah za njim, a zatim svi otvoriše vatru.

U kući je zavriskala žena. Krik je, međutim, dobro zagušila pucnjava oko kuće i zrna koja su udarala u zidove kuće sa svih strana.

Nevidljivi je konjanik pucao i povlačio se prema sjeveru. Sjahao je, očito obuzet sumnjom da ga čekaju u zasjedi. Bio je to onaj šum što ga je čuo jedan od šerifovih pomoćnika, pa se prišuljao kući sa suprotne strane. Kad je opazio sjene konja, ako ne i ljude iz potjere, otvorio je na njih vatru.

Zatim, pošto je shvatio da je mnogo ljudi, sudeći po uzvratnoj vatri, nepoznati je konjanik odlučio da se povuče i pobjegne s poprišta.

Bert se odvoji od odreda i pokuša svim silama presresti konjanika. No krenuo je prekasno. Opazio je samo njegov obris.

Nekoliko trenutaka poslije pucnjave začuli su topot kopita. Bert nacilja u pravcu odakle je čuo topot, dovoljno visoko da pogodi jahača u sedlu. Opalio je tri puta zaredom. Nije mogao razaznati u mraku da li je ijedno zrno pogodilo cilj.

Psi su bjesomučno lajali sa svih strana, kad su se ostali momci iz odreda priključili Bertu. U nekoliko je kuća bljesnula svjetlost. Čuli su povike iz dalji-

ne. Netko je pozivao doseljenike i naredio im da ponesu i puške jer je naselje napadnuto.

Kroz prozor kuće iza koje je stajao odred pojavila se puščana cijev. Svi su se bacali na zemlju u tren oka. Bert hitro potrča natrag prema kući. Jed zgrbljeno potrča za njim. Bert poskoči nekoliko koraka, zgrabi cijev objema rukama i zavrne je, pa potegne snažno. Goto-vo je na silu izvukao kroz prozor na dvorište čovjeka u noćnoj košulji i s noćnom kapicom na glavi. Oteo mu je pušku i zavitlao je preko dvorišta u tamnu noć.

Vratio se u trku natrag k svojim i naredio im da se sklone. Zatim je uhvatio pod rame još ošamućenog zarobljenog razbojnika, podigao ga i povukao za sobom. Skočio je u sedlo postrance, držeći zarobljenika za košulju na prsima, pa podbo konja ostrugama. Jašući tako, nespretno, poveo je i ostale za sobom.

Doseljenici su zapucali za njima nekoliko puta, uz glasne povike. Bert je, doduše, imao zarobljenika u šakama, ali i razjareni osinjak iza sebe.

XIII

— Šerife, ovako im nećemo daleko odmaknuti, jašući po dvojica na jednom konju. Konji su nam već umorni. Sustižu nas. Čujem ih — Jed je upozorio Berta.

Doseljenici su se skupili i osedlali konje nevjerojatnom brzinom i pojurili za šerifom i njegovom pratnjom. Bert Lansfair je sumnjao da doseljenici uopće znaju koga progone. Ni-

su imali vremena o tome misliti. Oni su u paničnu strahu zahajali konje i krenuli za Bertom i potjerom kao što bi za svakim drugim tko bi ih uznemiravao usred noći.

Doseljenici su im bili gotovo za petama. Ne izmaknu li im, uskoro će ih sustignuti.

– Više ih je od nas. Čini mi se da smo sve zabrljali na brzini. Samo nam je još ovo trebalo – dometne Jed i baci brz pogled preko ramena.

Bert naredi svojim ljudima da se skupe oko njega i zbiju redove. Poslušali su ga odmah. Bert ih je zatim poveo prema sjeverozapadu, ali je ubrzo naglo promijenio smjer i dao svi-ma znak da uspore.

Nastavili su tiho jahati u suprotnom smjeru, zapravo u istom smjeru kojim su i došli, samo nešto južnije. Pod okriljem mrkle noći tjerali su konje hitrim ali nečujnim korakom prema Hastingsu, sputavajući teškom mukom poriv da pojure što brže mogu, jer su pred sobom sve glasnije čuli potmuli topot konja doseljenika koji im se sve više približavao.

I prevario ih je. Doseljenici su u mraku projahali nedaleko od njih, a da ih nisu ni čuli ni vidjeli. Odjurili su na sjeverozapad. Bert je zaustavio konja i napeto osluškivao kako im se topot gubi u noći. Jedan od njegovih pomoćnik glasno je uzdahnuo. Laknulo mu je.

Zarobljeni razbojnik, koji se u međuvremenu osvijestio, također je dobro načulio uši da što bolje čuje što se oko njega zbiva.

– Šerife – dobacio je Bertu pakosno – nećete se tek tako

izvući. Imaju i oni uši, a ne samo vi. Stat će da čuju gdje ste. Ustanovit će da ste ih nasamarili i vratit će se galopom. Preduhitrit će vas. Dočekat će vas u mraku ispred Hastingsa i presjeći vam odstupnicu. Nemate više pred sobom samo glupave doseljenike, šerife. Njih sad vode iskusni i lukavi momci.

Bert bez riječi potjera svog dvostruko natovarenog konja. Ostali su ga slijedili, okrećući svaki čas glave, nakrivljujući ih da bi što bolje čuli i bacajući letimične poglede za sobom širom otvorenim očiju.

Stari se Jed smijuljio od zadovoljstva kad su poprilično odmaknuli, a nikog nisu čuli da ih slijedi.

– Grdno si se prevario – dobacio je s užitkom zarobljeniku.

– Strpi se malo, pa ćeš tek onda vidjeti tko se prevario. Znaju i oni tiho jahati. Dočekat će vas oni tamo gdje im se najmanje nadate – odvрати mu srdito razbojnik.

– Lajavče, stiskaj palce da nas ne dočekaju, jer dođe li ponovo do borbe, tebe ću prvog ucmekati – zaprijetio mu je jedan od šerifovih pomoćnika.

Obavijao ih je mrak kao u rogu. Gotovo nisu vidjeli ni prsta pred nosom. Nebom su plovili tmasti oblaci iza kojih se više nije nazirao mjesec mladak.

I tišina je zavládala prerijom. Tišina pred oluju. Jeziva i sablasna. Ulijevala im je strah u kosti. Svaki glas, pa i najmanji šum, pričinjao im se gromoglasnim u toj ponornoj tišini i tami.

Bert se pretvorio u uho i oko. Znao je dobro da ta tišina ne može dugo potrajati. Očekivao

je sa zebnjom da će svakog časa razabrati neprijatelje pred sobom kroz mrklu noć, premda je i tišinu i mrak smatrao svojim najpouzdanijim saveznicima.

Stari Jed je jahao kao na žravici. Neprestance se osvrtao oko sebe, premda se nadao da će najprije čuti, a tek potom vidjeti napadače. Da je bilo po njegovu, on bi galopirao, umjesto što gubi dragocjeno vrijeme u tihu hodu, ali se nije usudio Bertu išta prigovoriti.

I svi ostali držali su jezik za zubima. Čak je i njihov zarobljenik šutio.

Bert je često mijenjao pravac kretanja. Ponekad se približavao Hastingsu sa sjevera, ponekad s juga, ali nikada se nije zastavio i ni za tren nije usporio korak otkada je izmaknuo progniteljima.

U gradu će gorjeti tek nekoliko uličnih svjetiljki, ali osim njih Hastings će biti u mraku. Stoga su jahali i šibali mrak pogledima u nadi da će ih uskoro ugledati. One za njih bijahu putokazom u luku spasa.

Prije nego što su ih ugledali, začuli su topot konja u noći. Bert im je odmah naredio da skrenu prema jugu još dublje u neprovidnu tamu.

Stari Jed je zastao trenutak i podigao glavu kao da miriše zrak. Zatim je brzo podbo konja da što prije stigne Berta Lansfaira.

— Šerife, nisu to bili doseljenici nego četa konjanika iz grada! Odjahali su prema naselju!

Čim je to Jed izrekao, svi su se sjetili stražara kojeg je Bert poslao u grad s Hamiltonovima i zarobljenim razbojnikom iz

njihove kuće.

Bert brzo okrene konja. Konjanici se uopće nisu trudili da jašu nečujno. Dapače, glasno su se smijali i razgovarali. Neki su čak i pušili.

Bert je naredio ostalima da ga pričekaju, a on je otišao u izvidnicu.

Jed je imao pravo. Bert je prepoznao glas stražara. Podigao je ruku i pozvao ih da stanu. Dočekali su ga s uperenim puškama, jer ga nisu odmah prepoznali u mraku.

— Hej, stanite! Pa to je naš šerif, a mi smo mislili da on još čuči negdje uz potok iza naselja — dočeka ga stražar sretan što ga vidi.

Bert im je rekao da ih progone doseljenici i da se on pokušao s potjerom vratiti u grad.

— Uхватili smo još jednog razbojnika. Treći nas je iznenadio i otvorio na nas vatru, pa smo se morali povući.

— Ne brinite više, šerife. Sada nas ima dovoljno da ih rastjeramo — odgovorio mu je stražar.

S pridošlima Bert je imao osamnaest ljudi, ali nije znao koliko ih je pošlo za njima, a nije ni želio nepotrebno prolijevati krv zatucanih doseljenika.

Odredio je dvojicu pomoćnika da odvedu drugog zarobljenog razbojnika u Hastings i zatvore. Cijeli ih je odred otpratio do ulaska u grad.

— Eto, šerife, nisu nas dočekali pred gradom kako nas je plašio onaj prokleti razbojnik — reče Jed pošto su stražari sa zarobljenikom odjahali u grad.

— Vratili su se kući ženama i djeci — dobaci mu netko iz mraka.

Bert se okrene i prepozna Bostona Udetta.

— Zar ti nije dosta što si uhvatio

dvojicu razbojnika, šerife? Sad bi bilo vrijeme da uhvatiš one za kojima jure John Cobb i njegovi kauboji – dometne Boston Udett mirnim glasom.

– A za kim to oni jure?

– Za onima koji su im ukrali stado. Kad je Cobb čuo da se nisi vratio u grad, rekao mi je da će sam poći da ih uhvati.

Bert se smrkne. Očito, kauboji s ranča Big Crosa pošli su u potragu za stadom koje je ukradeno pošto je bio umoren njihov drug. Jamačno su ušli u trag sumnjivim prekupcima, ili ih čak vidjeli kako tjeraju stado iz Doline jagoda, pa su odjahali za njima.

Samo u jedno je Bert bio siguran. Ako kauboji s ranča Big Cross uhvate te ljude, nikada ih neće provesti u Hastings da im se sudi.

– U kom je pravcu otišao Cobb?

– Prema jugozapadu, gdje su ih njegovi kauboji vidjeli kako tjeraju ukradeno stado prema Klancu smrti – odgovori mu spremno Boston Udett.

Svi su u tom trenu pogledali u šerifa Lansfaira, da čuju što će odlučiti. Po njihovim se licima moglo zaključiti da sumnjaju da će šerif odustati od potjere za zarobljenicima i poći za Johnom Cobbom.

– Bostone – počeo je ozbiljnim glasom šerif – ti ćeš nas voditi. A ti, Jede, povedi polovicu ljudi do potoka iza naselja. Ne upuštaj se u borbu. Drži pomno na oku doseljenike, pogotovo Fredericka Marlowa. Sakrij se da te ne vide, dok se ja ne vratim.

Jed kimne glavom, što je značilo da se slaže sa šerifom.

– A što ako u zoru pošalju izvidnicu i nadu nas? Tamo nema baš prikladna zaklona gdje bi se mogli

sakriti i ljudi i konji – upozori ga Jed.

– Učini kako najbolje znaš i možeš. Pouzdam se u tebe i tvoju vještinu indijanskog ratnika. Nitko drugi to ne bi mogao izvesti bolje od tebe.

Jed ponovo kimne glavom, zadovoljan i polaskan šerifovim priznanjem.

– Ne brini, šerife, neće od nas čuti ni glasa, a ni vidjeti traga. I sretno!

Bertu i ostalim momcima teško je bilo sustizati dugonogu i hitronogu Bostonovu ridu kobilu. Obišli su grad i krenuli preko prostrane i samotne prerije. Boston je često morao zaustavljati kobilu i čekati da stignu ostali.

– Šerife, ako ne požurimo, zakašnit ćemo. Cobb je sa svojim kaubojima otišao iz grada prije pet-šest sati – Boston je požurivao Berta Lansfaira.

Bert mu nije htio proturiječiti. Poslao je Bostona naprijed u izvidnicu, pa su ga tako lakše pratili. Tako su, ponekad u kasu a ponekad u galopu brže napredovali.

Kad je mjesec mladak zašao i prvi osvit zore zasivio obzorje na istoku, družba je bila na pola puta prema Klancu smrti i nekoliko kilometara južnije od glavne ceste.

Zastrašujuća tišina ispunila im je uši. Berta Lansfaira obuze zla slutnja. Uplašio se da se John Cobb nije osvetio prekupcima. Uz sam ulaz u Klanac smrti bilo je nekoliko granatih hrastova kao stvorenih za vješanje.

Prekupce je moglo spasiti samo čudo. Bert je predobro poznao naglu narav Johna Cobba koji je iz dna duše mrzio kradljivce stoke.

Stari trbušasti Boston podigao je pušku iznad glave. Drevni znak među graničarima da je opasnost

pred njima. Bert Lansfair pohita do njega.

– Čuo sam štopot kola odande – reče Boston i puškom mu pokaže niz strminu što je vodila u Klanac smrti.

Bert rukom domahne svojim ljudima da mu pridu. Dao im je posljednje upute i rasporedio ih.

– Najprije ćemo pokušati doznati tko su ti ljudi. Zapucaju li, odvratit ćemo im vatrom, ali tek pošto vam ja to naredim – rekao im je Bert, pa se obratio Bostonu.

– Vodi nas k njima!

Odjahali su niz Klanac. Iza Berta Lansfaira i Bostona Udetta krenuli su i ostali s puškama preko kri-
la.

Jahali su u potpunoj tišini dok nisu došli do uzvisine odakle su jasno čuli štopot kola pod strminom. Bert potegne uzde i zaustavi konja. Pričekao je trenutak da ostali stignu. Tada su svi zajedno pošli niz strminu. Boston Udetta jahao je uz bok Bertu Lansfairu. U ruci je držao revolver.

Bert još jednom zaustavi konja i poviče iz sveg grla niz strminu:

– Ovdje šerif Lansfair iz Hastingsa. Tko ide?

Kola i konji zastadoše.

– Morton i kauboji s Big Crossa. Ne pucajte! Dolazimo! – odvratio mu je Jack Morton glasno.

Bert Lansfair pogleda začudeno u Bostona Udetta kao da od njega očekuje odgovor na pitanje što Jack Morton radi u tim krajevima i još k tome u društvu kauboja s ranča Big Cross.

Kako je Boston Udetta uporno šutio, Bert se smrkne i nabora čelo.

XIV

Čudnovata bijaše ta povorka što je dovijugala putem kroz noć i

zaustavila se nekoliko metara ispred Berta Lansfaira. Najveća neobičnost u toj povorci bijaše lijepa žena koja je upravljala nenatkrivenim kolima na kojima su ležala trojica zavezanih muškaraca.

Kauboji s ranča Big Cross bijahu razoružani. Oko njih su jahali pastiri neprijateljskog izgleda. Držali su puške preko jabučica sedla. Bert potraži pogledom Johna Cobba, ali ga nije opazio među njima.

Morton je jahao čilu i snažnu kobilu s gubicom kao u mazge i ponešto kosih očiju. Unatoč Mortonovoj težini, činilo se da ga lagano nosi.

– Upravo vas tražimo, šerife – izusti Morton pošto se zaustavio uz kola. Za njim su se zaustavili i svi ostali. Bert skrene pogled s Mortona na Belindu Howard, a zatim promotri zlovoljne kauboje i ozbiljne pastire. Svi su šutjeli kao zaliveni.

– Što šutite? Što se, zaboga, dogodilo? – Bert upita Mortona i pokaže začudeno u razoružane kauboje s ranča Big Cross.

– Ništa naročito – odgovori Morton. – Gospodica Howard i ja pognali smo stado ovaca na južne pašnjake. Pošli su i pastiri koji će čuvati stado. Gospodica Howard i ja smo poslije toga uzeli kola i odvezli se prema Klancu smrti, odakle je gospodica zaželjela da s uzvisine pogleda svoje imanje.

– I ugledali ste stado krava – doda Bert.

– Točno. Stado s ranča Big Cross, ali nisu ga tjerovali kauboji s Big Crossa. Zapravo – nastavi tišim glasom Morton – sve se to mene ne bi uopće ticalo da ja nisam odgojen kao kravar. Stoga sam odmah poslao glasnika u grad da javi Johnu Cobbu što smo vidjeli.

Morton zašuti trenutak i napući

usne.

– U gradu je naravno sreo neke kauboje s Big Crossa koji su već pošli za ukradenim stado. Poslali su glasnika po Cobba. Kad su dojahali, saopćili su mi da je prošle noći ubijen njihov kaubo i da im je netko ukrao stado. Ja sam odmah pošao za kradljivcima, ali se utvrdilo da oni uopće nisu kradljivci stoke. Imali su pravovaljan kupoprodajni ugovor.

Morton iz džepa izvuče papir i pruži ga šerifu Lansfairu. Zatim je kresnuo šibicu i držao je nad papirom dok šerif nije pročitao što piše.

– Nastavite, Mortone. Ja još nisam čuo razlog zašto ste razoružali kauboje s Big Crossa – podsjeti ga Bert Lansfair, pošto je pročitao ugovor i spremio ga u džep.

– Niste ni mogli. Još vam ga nisam ni kazao. Eto – reče Morton i podrugljivo se osmjehne – dognali smo zatim stado natrag na Howardovu zemlju i dogovorili se s kaubojima s Big Crossa da ga tamo čuvaju uz vodu dok ne dode John Cobb. Gospodica Belinda, ja i naši pastiri, krenuli smo natrag kući, ali smo sa sobom povel i onu dvojicu tobožnjih prekupaca stoke. U to bane i John Cobb s ostalim svojim kaubojima.

Morton zašuti, zapilji se trenutak u kola i uzdahne. Bert dotjera konja do kola, te i on pogleda u njih. Imao je što i vidjeti. Uz dvojicu nepoznatih ljudi zavezanih ruku i nogu, ležao je i John Cobb, pun modrica, izubijan i također svezan. Doimao se mrzovoljno, ili čak preslabo da podigne glavu.

– Cobb je htio kazniti nakupce – reče Bert Lansfair. Morton kimne glavom.

– Pokazao sam mu kupoprodajni ugovor. On mi reče da je krivo-

tvoren, što zacijelo i jeste, ali ja ne volim linč, pa sam odbio da mu predam zavezane nakupce.

– I tako si mu se grdno zamjerio – promrsi Bert, misleći da je to ipak opravdan razlog zašto je Morton naredio da razoružaju Cobbove kauboje, premda još nikada nije čuo da je u Dolini jagoda neki pastir ikada razoružao nekog kauboj.

– Tako nešto. Zapravo, Cobba je pretekla gospodica Howard. Rekla mi je da je odmah znala što nas čeka čim ga je ugledala onako srdita, pa je pozvala nekoliko pastira i oni su ga svladali i razoružali.

Bert pogleda u dražesnu Belindu Howard. Ona mu uzvratila pogled i nasmiješi mu se čarobno u blijedom osvitu dana. Bert zabrinuto zanjise glavom. On je bio čvrsto uvjeren da ženama ne dolikuje da lutaju noću dolinom i razoružavaju nasilne kauboje.

– To bi bilo sve, šerife, da se Cobb zatim nije okomio na mene. Pretukao sam ga i svezao.

Bert tužno zanjise glavom.

– Neki su ljudi odveć tvrdoglavi, pa teško shvaćaju i nikada neće ništa naučiti – napomene Bert Lansfair i baci još jedan letimičan pogled na prebijena Cobba, a zatim pogleda Mortona.

– Hvala, Mortone. Ispravno si postupio.

– Nema na čemu, šerife – odvrati mu Jack Morton uz veseo osmijeh. – Znam kako valja postupiti s takvim ljudima u sličnim prilikama. Bio sam nekada savezni šerif u Novom Meksiku.

Stari Boston Udett odmah zacvrkuta kao da je jedva čekao da to čuje.

– Jesi li čuo? Što sam ti ja rekao. I neprestano sam ti ponavljao da...

– Šuti, Bostone! – odbrusi Bert Lansfair, pa se ponovo obrati Jacku Mortonu.

– A što te je navelo da to sada spomeneš? – upita ga Bert.

Mortonovo se lice naglo uozbiljilo.

– Ništa me nije navelo i više nikada to neću spominjati. Reći ću vam samo još ovo, šerife. Moj je najbolji prijatelj poginuo u pucnjava uz granicu, dok mene nije bilo tamo da mu pomognem. Zakasnio sam i to me progoni. Nešto je u meni tada puklo. Bilo je to prije dvije godine.

Bert je dobro poznao taj osjećaj i samo je bez riječi i s mnogo razumijevanja zakimao glavom.

U međuvremenu je jedan zaveznik prekipac iskoristio tu šutnju i podigao žalosno glavu.

– Šerife, kunem vam se, pošteno sam platio ono stado – zavapio je, tražeći samilost.

– Naravno, ali onoj petorici noćnih jahača na kojima bi i slijepac vidio da su kradljivci – nije popuštao Bert Lansfair.

– Ne, šerife, bogami, ne! Onaj košcati stari divljak napisao je kupoprodajni ugovor. Mislili smo da je stado njegovo i pošteno smo mu ga platili.

– Stoga ste se i navrat-nanos žurili da ga što prije otjerate iz Doline jagoda. Pričaj ti to svojoj babi kad se vratiš kući, ako se ikada vratiš. Ja ću za vama pustiti kauboje s ranča Big Cross, čim vas sud oslobodi optužbe – odbrusi mu Bert Lansfair koji je znao da će nakupce sud osloboditi krivnje jer će oni pred porotom glumiti da su bili prevareni.

– Šerife, molim vas, nemojte...

– Ni riječi više! – odbrusi Bert i okrene se ponovo Jacku Mortonu.

Ako imaš vremena, mogao bi mi pomoći. Opkolili smo ljude koji su ukrali stado u naselju uz potok. Tamo je Frederick Marlow. Ti bi mi pomogao da ih što brže i lakše pohvatamo.

Jack Morton pogleda u nedoumici Belindu Howard. Nasmiješila mu se i kimnula mu glavom.

– Mogu se ja i sama vratiti kući. Povest ću i nekoliko pastira sa sobom da me čuvaju – rekla mu je glasom mekanim kao baršun.

– Meni treba samo Morton, gospodice Howard – reče Bert.

– Gospodin Morton! – ispravi ga lijepa djevojka zažarenih očiju i drhtavim glasom od srdžbe.

– Oprostite, htio sam reći Jack Morton – doda brže-bolje Bert Lansfair, od stida crven kao rak.

Zora je već bila zarudjela kad su se rastali. Belinda Howard posla je kuci u pratnji nekolicine pastira, a šerif sa svojim ljudima krene preko doline prema Hastingsu.

– Čim stignemo u Hastings, kauboje možemo pustiti da se vrate na ranč Big Cross, zar ne? – upita Bert.

Jack Morton jahao je uz desni bok Bertu Lansfairu, a Boston Udet uz lijevi. Morton se odmah složio da ih treba pustiti, ali Boston nezadovoljno reče:

– A tko nam jamči da se oni neće pojaviti na obali potoka? Napokon, oni su najviše izgubili, a John Cobb neće olako prijeći preko toga. Prigave je naravi. Poznam ja njega dobro.

Bert se nije htio s njim svadati, pa mu nije odgovorio. Zastao je i pričekao da ga sustignu kola. John Cobb se nešto oporavio od batina. Sjedio je naslonjen na ogradu kola i pušio. Njegovi su kauboji jahali iza kola i iza Bertovih momaka i

klonili se svakog razgovora s njima.

– Johne – počeo Bert Lansfajr glasno da su ga svi oko kola mogli čuti – Jack Morton te spriječio da počiniš veliku grešku.

– Otkad je vješanje kradljivaca stoke velika greška, šerife? – upita John Cobb i odmjeri ga ljutito dok je kroz nos ispuštao dim cigarete.

– Greška je u tome što oni nisu ukrali tvoje stado. Vidio si kupoprodajni ugovor, Johne – ispravi ga Bert.

– Krivotvoren, šerife – podsjeti ga John Cobb.

– Točno, ali nisu ga oni napisali i ti si to znao onog trena kad je taj preкупac opisao Marlowa koji ga je napisao.

Cobb slegne ramenima i ogleda se oko sebe kao da traži pomoć svojih kaubojâ.

– U redu. Nismo ih objesili. Što sad hoćeš?

– Hoću da se mirno vratiš na ranč Big Cross i tamo ostaneš zajedno sa svojim kaubojima. Ne želim više nereda.

Cobb zaškilji na jedno oko i zagleda se u Berta Lansfaira.

– Dok ti i Morton ne pohvatate razbojнике koji su mi ubili kauboja i ukrali stado? Ti si doista hrabar i bezobziran kad se usudiš zahtijevati nešto takvo od mene.

– Ja znam što radim, a ti nemaš drugog izbora. Ili natrag na ranč Big Cross, ili u zatvor zajedno s tvojim kaubojima. Ne želim da mi se motaš pod nogama, dok ja obavljam svoju dužnost.

– A kako bi bilo da se svi dobrovoljno javimo u tvoju potjeru – ponudi mu John Cobb svoju pomoć.

– Ne, hvala. Već imam ionako previše ljudi u potjeri, a uz to ne želim da me prate ljudi koji vape za osvetom i koji se žele osvećivati

pod zaštitom zakona – odbije Bert odlučno Cobbovu ponudu.

Bert se osvrnuo oko sebe. Svi su ljudi oko njih čuli njihov razgovor, ali nitko nije šerifu prigovorio ni riječi. Cobbovi kauboji klonili su se čak, najvjerojatnije od stida, da pogledaju šerifu u oči.

Hastings se mutno nazirao u daljini preko puste prerije. U gradu nisu opazili osobitu živost. Tek iz ponekog dimnjaka vijugao se prema nebu tanak pramen dima iz kuća u kojima su vrijedne domaćice rano ustale da svojim ukućanima prirede topao zajutak.

Bert podbode konja i vrati se na čelo potjere. Osjećao se umoran i krulila su mu crijeva od gladi. Jedva je čekao da se umije, obrije i promijeni košulju i čarape.

Ali u toj jutarnjoj svježini dogodilo se ipak nešto neobično: ugodno iznenađenje za šerifa Berta Lansfaira.

Opet je progledao na desno oko! Oteklina je splasnula, ali mu je lice još bilo plavo. Na sreću Bert Lansfair ga nije mogao vidjeti.

Kad su ujahali u grad, sunce je već bilo visoko. Djeca koja su se igrala po prašnoj ulici, zapiljila su se razrogačenih očiju u čudnu povorku prašnih i umornih ljudi. Buljila su naročito u iskrivljeno lice šerifa Berta Lansfaira, kao da je strašilo.

Bert je zaustavio potjeru pred gradskim zatvorom ispred koga je na klupi sjedio stražar, naoružani građanin.

– Silazite! – naredio je ljudima u kolima. Preкупce je zatim grubo ugurao u zatvor.

– A ti, kući, i pazi što radiš. Obećao si – dobacio je s vrata Johnu Cobbu, pošto su Mortonovi pastiri njemu i njegovim kaubojima vratili oružje.

John Cobb pride bez riječi konju i pope se žustro u sedlo, pažljivo izbjegavajući pogled Jacka Mortona, te sa svojim kaubojima žurno odjaha iz grada prema sjeverozapadu i ranču Big Cross.

U zatvoru, gdje su dva zarobljena razbojnika već bila u istoj ćeliji, zaudaralo je po ustajalom duhanskom dimu. Kad je Bert doveo u zatvor i dvojicu preкупaca stoke, jedan zarobljeni razbojnik zatraži drsko da im Bert donese nešto za jelo.

– Jeli biste, a? Vidi vraga! A ne pitaš ti jesmo li mi jeli koji smo to i te kako zaslužili? Odakle ti uopće hrabrosti da tražiš jesti prije nego se mi nahranimo?

Drugi je razbojnik prkosno promatrao nove zatvorenike.

– Nikad prije nisam vidio tu dvojicu balegara – reče glasno, što je uvrijedilo preкупce i izazvalo pravu bujicu riječi iz njihove ćelije.

– Prokleti lažljivci! Vi ste nam prodali ukradeno stado. Već ćete nas prepoznati na sudu, ne bojte se!

– O čemu to govoriš? Izaći ćemo mi odavde prije vas – dovikne im razbojnik.

Bert se vratio u ured. Zahvali stražaru što je čuvao razbojnike i zamoli ga da ostane i dalje na straži. Zatim je otišao u pratnji ostalih u gostionicu na doručak.

Boston Udett poveo je svoju dugonogu ridu kobilu u konjušnicu da je tamo istimari, napoji i nahrani. Nije zaboravio ni da pošalje svog konjušara da odnese pune zobnice konjima koji su stajali vezani za privezište ispred šerifova ureda.

XV

Kurt Pitcher i četvorica njegovih kauboja doručkovali su u gostioni-

ci, kad je ušao Bert Lansfair sa svojim pomoćnicima. Stari Kurt je letimično pogledao Berta i ponovo se bez riječi pozdrava latio jela.

Da su slučajno Boston Udett ili Jed Fincher vidjeli taj pogled, odmah bi upozorili Berta da se Kurt Pitcher na njega ljuti.

I Bert se začudio zašto ga Kurt Pitcher nije pozdravio, pa je prišao Kurtu i sjeo za njegov stol.

– Proveli smo napornu noć – reče Bert tek da nekako započne razgovor, a kako je Kurt uporno šutio brzo doda: – Frederick Marlow unajmio je nekoliko revolveraša. Htjeli su ukrasti stado s ranča Big Cross.

– A reci ti meni – procijedi napokon razdraženo Pitcher, dohvativši dostojanstvenom kretnjom šalicu s kavom – znaš li ti da su oni doseljenici dotjerali stotinjak krava na zemlju pokojnog Leviya Howarda istočno od grada?

– Znam. A zašto me to pitaš? – začuđeno će Bert Lansfair.

– Jučer su naoružani pastiri otjerali te šugave krave s Howardovih pašnjaka na moje. A da si ti bio tamo gdje ti je i mjesto, Berte...

– Kurte – prekine ga Bert u pola rečenice – imao sam pune ruke posla, zaboga, čovječe! Uхватili smo dva razbojnika prošle noći i spasili dvojicu ljudi od linča. Što je nekoliko uvelih i mršavih krava prema tome? Kakvu štetu one mogu učiniti za dan-dva dok ja ne stignem da ih odande otjeram? – upita ga Bert Lansfair pomirljivim glasom.

Jack Morton im pride sa šalicom u desnoj ruci, sagne se i reče:

– Šerife, upravo sam čuo pritužbe kauboja s ranča gospodina Kurta Pitchera na moje ljude.

Pitcher se zabulji svojim mlječnim očima u Jacka Mortona kao da

ce ga pojesti.

– Ovčaru, odakle vam pravo da stoku otjerate na moje pašnjake?

Mortonove oči ljutito prostrijele Kurta Pitchera.

– Kravaru – počeo je istim lede-nim i prezirnim glasom kakvim je i Kurt Pitcher njega oslovio – ni-sam ih ja otjerao. Ako su odlutale na vaš ranč, žao mi je, oprostite. Čim završimo potjeru za razbojni-cima, ja ću ih dotjerati natrag na Howardovo zemljište.

Starom Pitcheru kao da to nije bilo dosta. Piljio je i dalje netremice u Mortona, a iz očiju mu je izbijala mržnja. Lice mu se zgrčilo od bije-sa.

– Gospodine, držite se podalje od mojih pašnjaka. Ja ću sam otjerati stoku natrag odakle je i došla. A vi mi ne prilazite! – zasiktao je Kurt Pitcher, ne skrivajući koliko prezi-re Jacka Mortona.

U gostionici je odjednom zavladao muk. Svi su osjetili napetost u zraku i okrenuli glave prema stolu za kojim je sjedio Kurt Pitcher.

– Kurte, pa čovjek ti se ispričao. Što još hoćeš? – upitao ga ogorče-nim glasom Bert Lansfair.

– Možda – promrsi Morton – gospodin Pitcher želi svadu?

Stari Pitcher trgne desnom ru-kom i posegne za revolverom. Mor-ton ga ljevicom uhvati za zapešće i na silu podigne Pitcherovu ruku natrag na stol. Pitcher se sav zaja-purio koliko se napeo da se odupre Jacku Mortonu.

Svima je u gostionici zastao dah. Očekivali su ono najgore. Premda su Pitcherovi kauboji bili spremni da pomognu svom gazdi, ostali su mirno sjediti, jer Morton nije pose-gao za revolverom.

Bert Lansfair ustane i strgne Mortonovu šaku sa zapešća Pitche-rove desne ruke.

– Dosta! Pusti ga! – naredio je ozlojeđeno.

Morton je pustio Pitcherovu ru-ku, okrenuo se i vratio među mom-ke iz potjere:

Bert Lansfair se zagledao ukoče-nim očima u blijedo lice Kurta Pit-chera.

– Kurte, u tvojim godinama mo-rao bi se svladati. Što ti je to treba-lo? – predbacio mu, zgražajući se.

Pitcher je smrknuto šutio i neko-liko je minuta trljao zapešće. Očito je smišljao kako da popravi loš do-jam koji je ostavio na šerifa.

– Hoćeš li da vam se ja i moji kauboji pridružimo i da ti pomog-nemo – upitao ga je umjesto da mu odgovori na pitanje.

– Ne, hvala, neću! – odbrusio mu kratko Bert, ustao i vratio se za svoj stol.

Bert se s tekom najeo, smotao i zapalio cigaretu. Njegovi su se momci dizali od stolova. Boston Udet pride zadihano i uzbuđeno te nešto šapne šerifu.

Bert je naglo ustao, platio doručak i izašao žurnim koracima iz gostionice s Bostonom Udetom.

Čim su ušli u zatvor, ispred kojeg su već stajali nahranjeni i napojeni konji i nekoliko ljudi iz potjere Bert i Boston pošli su u ćeliju u kojoj je bio zatvoren Hamilton sa svojom obitelji.

– Šerife – dočekala je Berta Ham-iltonova žena – moj je muž odlu-čio da govori.

Hamilton je kimnuo glavom dok je Bert otključavao vrata ćelije.

Bert Lansfair se zagledao ukoče-nim očima u blijedo lice Kurta Pit-chera.

– Kurte, u tvojim godinama mo-rao bi se svladati. Što ti je to treba-lo? – predbacio mu, zgražajući se.

Pitcher je smrknuto šutio i nekoliko je minuta trljao zapešće. Očito je smišljao kako da popravi loš dojam koji je ostavio na šerifa.

– Hoćeš li da vam se ja i moji kauboji pridružimo i da ti pomognemo – upitao ga je umjesto da mu odgovori na pitanje.

– Ne, hvala, neću! – odbrusio mu kratko Bert, ustao i vratio se za svoj stol.

Bert se s tekom najeo, smotao i zapalio cigaretu. Njegovi su se momci dizali od stolova. Boston Udet pride zadihano i uzbuđeno te nešto šapne šerifu.

Bert je naglo ustao, platio doručak i izašao žurnim koracima iz gostionice s Bostonom Udetom.

Čim su ušli u zatvor, ispred kojeg su već stajali nahranjeni i napojeni konji i nekoliko ljudi iz potjere Bert i Boston pošli su u ćeliju u kojoj je bio zatvoren Hamilton sa svojom obitelji.

– Šerife – dočekala je Berta Hamiltonova žena – moj je muž odlučio da govori.

Hamilton je kimnuo glavom dok je Bert otključavao vrata ćelije.

– Šerife, ti revolveraši koje nam je doveo Marlow – počeo je pokušeno i zabrinuto Hamilton – namjeravaju vas ucijeniti taocima, ako ne učinite sve što budu od vas tražili. Upitajte ovu dvojicu u susjednoj ćeliji, ako meni ne vjerujete.

– Točno, zar ne? – upita ih Bert Lansfair.

– Točno je to, šerife. Pa ti sad pođi dolje u naselje i načini red – dobaci razbojnik.

– Ukočio si se, šerife? Mislio si kako ćemo ti mi pasti u krilo kao zrele kruške! – dobacio mu je drugi i jetko zahihotao.

Bert se vratio u svoj ured bez riječi. Čuo je gradane kako razgovaraju na ulici s njegovim pomoćnici-

ma i nešto rogobore. Čekali su da čuju što će on napokon odlučiti.

– A što ćeš sada? – upita ga Boston Udet ispod glasa.

– Ne znam. Otići ću najprije do naselja. Valjda će Jed nešto smisliti – odgovori mu utučeno Bert Lansfair.

Čim su izašli iz ureda, Bert je osorno naredio momcima da uzjašu. Oglušio se na povike okupljenih gradana i poveo ih iz Hastingsa prema jugu.

Dugo je šutio potišten i zdvojan. Kad su oko kilometar odmaknuli od grada, Jack Morton je dojahao do Berta i kazao mu da mu je Boston ispričivijedao što je rekao Hamilton. To je još jače razljutilo šerifa. Osvrnuo se da vidi gdje je debeli Boston da mu očita bukvicu, ali ga nije vidio među jahačima, pa se ponovo zagledao snuždeno pred sebe.

– Ako mi itko može pomoći, onda je to Jed Fincher – reče Bert.

Morton je još neko vrijeme promatrao zabrinuto lice šerifa Lansfaira, a zatim je malo zaostao i pričekao jednog svog pastira koji je jahao zajedno s njim u potjeri.

Izmijenio je s njim tiho nekoliko riječi, a kad su prolazili kroz neki šumarak, njegov se pastir sakrio iza jednog stabla u šumarku dok potjera nije prošla.

Jack Morton se držao debelog Bostona Udetta i ostalih ljudi na ćelju i s njima nešto vatreno raspravljao, pa ni jedan od njih nije primijetio da je pastir zastao.

Sunce se polagano penjalo po nebeskom svodu, ali ih nije pržilo kao prošlih dana. Doduše, Bert Lansfair to uopće nije zapazio. Glavom su mu se motale druge misli.

U jednom mu se času učinilo da bi bilo najbolje da se nekako nagođi s Marlowom i da zamijeni taoce za zarobljene razbojnike, kako bi

spasio nevinu djecu i žene. Jedva je čekao da čuje što će mu Jed savjetovati da učini.

Ali što su se više približavali usamljivosti i naselju doseljenika, to su mu se nade brže rasplinjavale. Čak mu ni stari Jed Fincher s dugogodišnjim iskustvom prekaljena graničara koji je prošao sito i rešeto u mladosti, nije znao kazati kako da prisile Marlowa i njegove revolveraše da puste taoce.

– Šerife, nepoznati konjanici su za nama sa sjevera – doviknuo mu je jedan od njegovih ljudi sa začelja.

Bert se okrenuo prema sjeveru. Dugo je promatrao petoricu konjanika u daljini, sve dok ih nije prepoznao. Tiho je opsovao. Što hoće od njih taj Kurt Pitcher sa četvoricom svojih kauboja? Ali stari se Kurt ipak držao na priličnoj daljini od šerifove potjere.

Bert nemoćno slegne ramenima. Barem se razbojnici neće usuditi da pobjegnu na sjever, pomisli, a dokle god se Pitcher drži podalje od nas, znači da nas nema namjere ometati.

Morton je tom oholom Kurtu Pitcheru, a i onom nasilnom Johnu Cobbu pokazao zube i naučio ih pameti. Oni će zacijelo promijeniti mišljenje o bivšem pometaću Bostonove konjušnice i ubuduće se s poštovanjem odnositi prema njemu odlučivši li se nastaniti u Dolini jagoda.

Na to ga neće biti teško nagovoriti. Bert se na tu pomisao kiselo nasmiješio. Ostat će, jamačno, radi lijepe Belinde Howard. Kad se tako bogata i lijepa žena nasmije muškarcu, kao što se Belinda na rastanku nasmiješila Mortonu, samo budala ne bi u njezinim očima vidjela simpatije. Jack Morton je već dokazao da nije ni slijep, a ni budala.

Bert gorko uzdahne. Kako Boston jednom reče, prestar sam ja za tako mladu i lijepu ženu, zaključivši tužno Bert Lansfair.

Uskoro je ugledao naselje i Hamiltonovu kuću u kojoj je uhvatio prvog razbojnika, pa je u trenu zaboravio na Belindu Howard.

XVI

– Sve je mirno i tiho kao na groblju. Odviše mirno da bi slutilo na dobro – prošapta Jack Morton, kad je dojahao do Berta Lansfaira na obali potoka uz koji su bili posjedi doseljenika.

Bert se osvrne. Osmorica pomoćnika bijahu iza njega zajedno s Jackom Mortonom. Nešto mu se učini čudno. Kad su izjahali iz Hastingsa izbrojao je deveticu.

– Konjanik uz potok na suprotnoj obali – upozori ga Morton i pokaza rukom konjanika.

To je skrenulo pažnju Berta Lansfaira. Zažmirio je da bolje vidi.

– Prilazi nam s južne strane – dodao je Morton.

Konjanik na suprotnoj obali gotovo presahla potoka sjedio je mirno u sedlu.

– Kao Indijanac – napomene Bert Lansfair.

Prepoznao je konjanika. Kad je Jed Fincher pregazio plitki potok, podigao je ruku. Pušku je držao spremnu preko sedla. Jahao je poput Indijanca i kad se zaustavio ispred Berta Lansfaira, sjedio je mirno u sedlu.

– Pritisli smo ih tamo dolje, ali neće nam biti lako s njima. Vjerujem, šerife – rekao je Jed Bertu poslije kraće šutnje.

– Vidjeli su te?

– O da, a su bili upravo na polasku. Trojica s dvojicom dječaka, a jedan s malenim djetetom u naruč-

ju. Dječaci su sjedili, jedan ispred, a drugi iza jahača u sedlu. Onaj crni, ružni vrag, nosio je dijete u naručju. Vidjeli su nas.

– Kako si ih zaustavio da ne odu iz naselja?

– Jednostavno, šerife. Sjahao sam, povalio konja i uperio u njih pušku preko sedla.

– I to ih je uplašilo, pa su se vratili, zar ne, Jede? – upitao ga je Bert Lansfair ozbiljnim glasom.

Stari se Jed Fincher pogladi po bradi, a njegove vodenaste oči zasvjetlucaše kad je pogledao u Berta.

– I jest i nije, šerife. Tamo preko – reče Jed i pokaza rukom prema potoku – leži mrtav konj. Ne, ne možeš ga vidjeti odavde. A oni, rekli su mi da će ubiti dijete, ako zapucam u njih. Ustrijelio sam konja pod onim crnim vragom koji je držao dijete u naručju. Prestrašili su se i vratili, baš nekako kad je mjesec zašao. Odonnda ih nisam vidio, zatvorili su se u ...

– Jede, zar si ustrijelio konja pod čovjekom koji je u naručju držao dijete, a iza sebe na sedlu imao dječaka? – zaprepastio se trbušasti Boston Udet.

– Ti se nikada nećeš izmijeniti, Bostone. Neprestano nešto prigovaraš. A što sam mogao? Šerif mi je naredio da ih zadržim ovdje i ja sam ih zadržao – pravdao se stari Jed Fincher.

– Kaži ti meni, Jede, kakve su nam šanse? – upitao ga je Bert Lansfair hineći da nije čuo njegovu prepirku s Bostonom, pa se zapiljio niz obalu u doseljeničke kuće.

– U kući Fredericka Marlowa ima žena i djece, šerife. Nismo ih mogli spriječiti. Žene su tamo namamili. Djecu su im već prije oteli.

– A koliko ima muškaraca u kući?

– Četvorica ako i Marlowa ubro-

jimo u muškarce. Ali ne zaboravi, kuća je čvrsto građena i oni će nam zadati mnogo jada.

– Spalimo im kuće! – predloži nepromišljeno netko.

– A zajedno s njima – odbrusi Jack Morton – i žene i djecu! Nego, šerife, pustite ih da odu pod uvjetom da sa sobom ne povedu i taoce.

Bert kimne glavom, ali odmah su se čuli i prigovori da to razbojnici jedva čekaju.

– Jesu li pucali na vas, Jede? – upita ga Morton.

– Samo jednom i to kad smo im se približili. Povukli smo se, a odonnda od njih ni glasa.

Bert je neprekidno motrio kuće u naselju. U njima je bilo ljudi, a gdje ima ljudi ima i oružja. Teško je bilo prosuditi na čijoj će strani biti pojedini doseljenici kad jednom dođe do pucnjave.

– Pustite ih da slobodno odu, šerife. Oni će krenuti prema Klancu smrti. Možda ih čak i stignemo do tamo, ako požurimo – ponovio je Jack Morton.

– Berte – razložno će Boston Udet – nikada oni neće pristati da odu bez talaca, a ti znaš što čeka taoce kad ...

– A što ćemo onda, šerife? – upita netko zabrinuto.

– Pustit ćemo ih da odu – promrmlja odlučno Bert.

Svi su šutjeli kad su to čuli, premda to nikome nije bilo po volji. Jack Morton se uspravi u sedlu.

– Sad nas sigurno promatraju iz svojih brloga. Ne samo iz Marlowove kuće, nego ih svih kuća, netko s nadom a netko sa strahom u srcu. Vrijeme je da nešto poduzmemo.

– Nemojte im samo ništa vjerovati, šerife. Ustrijelit će vas čim im se okrenete leđima – upozorio ga je netko iz potjere.

– Prepusti ti tu brigu meni – od-

brusi mu Bert Lansfair.

Neki je čovjek izašao iz Hamiltonove kuće i zapiljio se u njih iz dvorišta. Svi su ga mogli vidjeti. Kad je Bert trgnuo uzdama i pojahao kasom niz obalu prema naselju, čovjek hitro pobjegne u kuću.

Kad su se dovoljno približili kući da bi se mogli s razbojnicima dokivati, nagoditi, ponovo su zaustavili konje i smjestili se u zaklon.

Vrijeme se odjednom počelo kvartiti. Nebo se zatamnijelo. Crni oblaci zaklanjali su sunce. Puhao je svjež povjetarac. Svaki je udarac kopita o tvrdu zemlju pod tmurnim nebom neprirodno glasno odjekivao.

Bert je vidio samo prozor na zapadnom zidu kuće. Pozvao je čovjeka da izađe i da s njim porazgovara. Nitko mu nije odgovorio.

– Uzalud vićete, šerife. Taj se odveć uplašio. Neće ni nos proviriti iz kuće – napomenu netko iz potjere. Nitko nije odgovorio na poziv da Bert povede ljude natrag na obalu, pa prema kući Fredericka Marlowa. Naravno, cijelo ih je selo vidjelo kad su došli i doseljenici su znali što ih čeka. Samo su se četvorica u kući Fredericka Marlowa kiselom smiješkala.

Naselje je bilo pusto i sablasno tiho.

– Dok našim mimo tih kuća, kao da jašem mimo grobova – Boston Udet nije mogao izdržati da ne progovori.

– U vas je zacijelo pjesnička duša kad se tako lijepo i slikovito izražavate – posprdno će Jack Morton svom bivšem poslodavcu Bostonu Udetu.

Bertu to nije bilo smiješno. Upitao je Jeda gdje se skrivaju momci koje je ostavio s njim. Jed mu je rukom pokazao niz potok. Ležali su tamo u plitku jarku i cijelu noć bdjeli. Konje su ostavili svezane u

gustu boriku u pozadini. Bert ih je pohvalio da su našli dobar zaklon!

Svi su šutjeli dok nisu ugledali kuću Fredericka Marlowa. Ona se od ostalih kuća u naselju razlikovala jedino po tome što je imala trijem uzduž cijelog pročelja i začelja. U njegovu dvorištu nije bilo ni svinjca, ni kokošinjca. Marlow je u dvorištu sagradio samo oveću staju.

Polje iza kuće nije bilo obrađeno. Ratari su tvrdili da se zemlja mora odmoriti svakih nekoliko godina. I imali su pravo.

Dvorište iza Marlowove kuće bilo je čisto, živica ravno potkresana. Ipak, tog čudnovatog sivog ljetnog dana, sve se oko kuće doimalo nekako neprirodno, unakaženo, kao da ne pripada naselju što se ispruzilo uz potok.

Svi su to osjetili još prije nego što su se približili na puškomet. Stari Boston je progundao nešto nerazgovjetno kao da se mjesto doima ukletim. Nitko mu to nije potvrdio, ali je Bert po licima ljudi zaključio da se osjećaju nelagodno.

I svi su se osjećali nelagodno osim Jacka Mortona. Čim su se zaustavili Morton je sjahao i stao uz konja. Pažljivo je promotrio kuću pod kojom su sjene bile najmračnije, najzlokobnije i najprikladnije u tom sablasnom okolišu.

– Onda, jeste li se predomislili, šerife? – upitao je Berta bez i trunke zabrinutosti, pogledavši ga pažljivo.

– Ne, nisam.

– Odjahat ću dolje i pregovarati, ako hoćete.

Bert nije bio siguran da bi to bilo mudro u tom trenutku.

– Svi ćemo se približiti kući. Na konje! – naredio im je Bert Lansfair.

Čim su došli iza staje, Bert im je

naredio da stanu i da se sklone.

– Marlowe! – povikao je šerif što je jače mogao – Marlowe! Poslušajte me. Opkoljeni ste. Znam da držite zatočene žene i djecu, ali to vam neće pomoći. Izadite nenaoružani da ne stradaju nevini!

Iz kuće je na to odjeknulo glasno hihotanje, a zatim tajac. Ni prostačke kletva nije se čula. Ni jedan hitac nije ispaljen.

Kad su čuli odgovor, odmah su prepoznali nazalni glas Fredericka Marlowa.

– Šerife, gubite vrijeme uzalud. Mi smo oni koji će odrediti uvjete nagodbe, a ne vi.

Marlow je zašutio. Boston dobaci letimičan pogled Bertu. Šerif Lansfair sjedio je mirno s rukama položenim na jabuku sedla. Nije prozborio ni riječi. Žmirio je u kuću Fredericka Marlowa kroz gotovo zaklopljene oči.

– Šerife – nastavio je Marlow poslije kraće stanke – neki vaši pomoćnici ne prezaju ni od ubojstva djece. Sinoć su gotovo ubili nevina dječaka. Srećom, pogodili su konja. Ni vi niste ništa bolji od nas!

Fincher bijesno zareži iz dubine grla. No nitko se na njega nije obazirao. Bert Lansfair i Jack Morton, koji su sjedili na konjima bok uz bok, pažljivo su promatrali kuću, dok je Frederick Marlow govorio.

– Vi, šerife, možete napasti moju kuću. Mi ćemo je braniti i poubijati vas koliko možemo, a ubit ćemo također i taoce kad nam kućne zadnji čas. Ako želite izbjeći krvoproliće, povucite se u preriju gdje vas možemo držati na oku i gdje ćete mirno čekati dok mi ne odjašemo... razumije se, zajedno s taocima. Jeste li me razumjeli, šerife?

– Bolje nego što to vi mislite, Marlowe – povikao je Bert Lansfair preko dvorišta.

– Da čujemo vaš odgovor, šerife – odmah će Marlow.

– Možete slobodno odjahati i povesti sa sobom taoce – odgovorio je bez premišljanja šerif Bert Lansfair.

Svi do jednoga, čak i Jed Fincher i Jack Morton, šibnuli su šerifa mrkim pogledom.

XVII

Nijemo su promatrali šerifa, jer drugog izbora nisu imali. Ipak su rogoboreći mrmljali ozlojeđeni i razočarani čim su se malo snašli. Morton je jedini čvrsto stisnuo zube. Nije ni pisnuo cijelo vrijeme. Buljio je u kuću.

– Što već ne izlaze? – izlanu netko glasno da su ga svi mogli čuti.

– Sigurno čekaju da im to pisмено potvrdimo – odvrati mu stari Jed Fincher.

Boston Udett okrene glavu i prokune.

– Eno opet onog prokletog Kurta Pitchera, Berte. Dolazi sa sjevera sa svojom pratnjom.

Lansfair se okrene prema sjeveru obuzet srdžbom. Kurt se držao dalje od puškometa, da ga tko ne bi slučajno ustrijelio. Ako su ga oni vidjeli, vidjeli su ga i razbojnici iz kuće Fredericka Marlowa.

– Hej, šerife – javio se Marlow iz kuće – tko su vam oni ljudi? Što ste to naumili? Zar nas hoćete preplašiti i zaustaviti na pola puta? Opominjem vas posljednji put, šerife, mi ćemo izjahati s taocima i pokušati li nas netko zaustaviti, poubijati ćemo taoce jednoga po jednoga.

Umjesto da odmah odgovori na tu prijetnju, Bert se obrati Bostonu Udettu.

– Bostone, tvoj je konj najbrži. Odjaši do Kurta i kaži mu da se od-

mah vrati u grad, inače će odgovarati za smrt nevinih talaca. Razumiješ?

– Razumijem, Berte.

– Onda požuri.

Čim je Boston odjahao, Bert vikne onima u kući da je poslao čovjeka da skloni onu petoricu sjeverno od naselja. Kazao im je, također, da on nikoga nije poslao da ih presretne i da mu je najvažnije od svega da nevini ljudi ne stradaju.

– Pametno ste postupili, šerife – pohvalio ga je glas iz kuće, pa dodao: – Mi smo spremni, ali prije nego što izađemo iz kuće, želimo da i vi dodete ovamo u dvorište.

– Znao sam da nam još nešto spremaju čim sam čuo taj ogavan glas – dobaci Jed ispod glasa.

– Idite, šerife! Jedan talac više ili manje ne znači nam ništa – reče Jack Morton i pogleda Berta.

– Lako je vama dijeliti savjete kad niste vi posrijedi – predbaci mu Jed Fincher.

Bert se zagleda u oči Jacku Mortonu, praveći se da nije čuo Jedov prijekor.

– Što si naumio, Mortone?

– Zaskočit ćemo ih u Klanu smrti.

– A žene i djeca?

– Njima oni neće učiniti ništa nažao. Vide li da su u škripcu, ubit će najprije vas – okrutno mu odgovori Jack Morton.

– Jack, nemamo više vremena za neslane šale – upozori ga strogo šerif.

– Momci – oglasio se ponovo Jed Fincher – mislim da Morton ima pravo. Neće oni taknuti djecu, ako ne moraju. Čim pomisle da su na sigurnom, ubit će Berta Lansfaira samo stoga što je on šerif. Oni mrze ljude od zakona i to će biti njihov oproštajni poklon Dolini jagoda.

– Ne pokapaj me prije vremena, Jede. Još sam živ – dobaci mu Bert Lansfair da bi ublažio dojam koji su na momke ostavile Jedove riječi.

– Živ si, ali kako dugo – branio je Jed svoje mišljenje.

Bert se na to nasmijeo i ponovo obratio Jacku Mortonu.

– Ako si nešto smislio, nadam se da ćeš i uspjeti. Doista ne bih želio da me pokopate prije vremena.

– Teško njemu ako ne uspije! – reče jedan od šerifovih pomoćnika.

Jack se osvrnuo oko sebe kao da traži pomoć. Pogledao je najprije u oči starom Jedu, a zatim šerifu Lansfairu.

– Slušajte, svi se sjećate da nas je bilo devetero kad smo izjahali iz Hastingsa, a sada nas je osmorica. Ja sam, šerife, poslao glasnika pastirima i kaubojima Johna Cobba da razbojнике dočekaju u zasjedi u Klanu smrti.

Premda su svi nakon toga Mortonova objašnjenja zašutjeli, neki su ipak sumnjičavo zakimali glavama, osim Jeda.

– Dobro, Mortone – reče šerif – ti i Jed mi od sada odgovarate za potjeru. Nadajmo se da će se sve dobro završiti. Ako ih budete slijedili, nemojte im, molim vas, prilaziti odviše blizu da ih ne izazovete.

– Ja baš želim – odgovori mu odlučno Jack Morton – da ih što više uznemiravam, tako da odviše ne gledaju pred sebe kad stignu do Klanca smrti.

– Odlično – reče na to Bert Lansfair – a vi ostali slušajte Mortona, što vrijedi i za tebe, Jede.

Stari Jed kimne glavom i zagleda se u Berta Lansfaira koji je pažljivo promatrao što se zbiva u kući Freda Marlowa.

– Sretno, momci! – pozdravi ih šerif na rastanku i potjera konja u dvorište Marlowove kuće. Bojao se

da razbojnici ne postanu sumnjičavi ako ne požuri.

Pustili su ga da dojaše pred kuću. Na vratima kuće dočekao ga je mlad razbojnik, glatko izbrijana lica svijetle kože koju sunce lako opali i svijetlih očiju. Stajao je oholo, s palčevima za opasačem.

Iza njega je stajao drugi, vitak i žilav ali ružna kozičava lica i duga crvena nosa prošarana žilicama. Po njegovu držanju Bert zaključi da je on voda družine.

Čak i kad se pojavio Marlow, blijed kao smrt i s tamnim podočnjacima, kozičavi je razbojnik vodio glavnu riječ.

– Drago nam je što ćete i vi s nama, šerife – rekao je tihim posprdnim glasom, a ostali su se nasmiješili njegovoj duhovitosti. Samo je Marlow bio ozbiljan. Stajao je kao kip i grozničavim očima piljio u šerifa. Usnice su mu podrhtavale ali nije izustio ni glasa.

– Šerife – nastavio je kozičavi razbojnik – nadam se da će vaši momci biti razumni, inače teško vama i taocima – opomene ga.

– Oni će jahati iza nas, ali vas neće dirati.

– A ona petorica koja su dojahala sa sjevera?

– Naredio sam im da se vrate u grad i da se ne miješaju tamo gdje im nije mjesto.

– Šerife – nastavi kozičavi razbojnik nešto ljubaznijim glasom – čini mi se da ćemo se dobro slagati. I nemojte se micati s mjesta dok mi ne uzjašemo. Zapucaju li vaši na nas kad izađemo na dvorište, ustrijelit ću vas prije nego što utihne njihov prvi pucanj.

Bert se zagledao u prestrašena blijeda lica žena i djece koja su bukljala kroz prozor.

– Moramo i njih povesti, šerife – reče razbojnik kao da se ispriča-

va – jer se čovjek mora zaštititi kako najbolje zna kad ima posla s ludakom poput Marlowa, inače može neslavno završiti.

Bert Lansfair pogleda Marlowa i potrese ogorčeno glavom.

Marlow se na to ražestio. Potrčao je mimo kozičava razbojnika s puškom u ruci. Premda je Marlow iznenadio razbojnika, on se ipak brzo snašao. Zgrabio je Marlowa za rame, okrenuo ga i gurnuo u kuću.

– Kamo ćeš, ludače? Ovdje ja zapovijedam! – izderao se na Marlowa.

Marlow kao da ga nije čuo. Grčevito je stiskao pušku uperenu u Berta Lansfaira.

– Vi ste krivi za sve, Lansfair! Vi i onaj Levi Howard. Ni mali prst nije htio pomaknuti da pomogne ljudima u nevolji, a vi ste ga štitili. Poslužili ste se svojim povlaštenim položajem i tom zvijezdom da tlačite doseljenike. Potajno ste ih i progonili. Platit ćete mi za to glavom. Ja ću vas osobno...

– Dosta si blebetao! Zaveži, Marlowe! Da više nisi ni pisnuo! – izderao se kozičavi razbojnik na pomahnitala Marlowa.

Bert je sumnjičavo promatrao mršavo i zajapureno lice Fredericka Marlowa. Po odsjaju njegovih zelenkastih očiju zaključio je da je Marlow šenuo.

– Što možete – nastavio je blazim glasom kozičavi razbojnik i slegnuo ramenima – ima nas svakvih. Ovaj je poludio otkad smo vas izgubili u mraku prošle noći, pošto ste zarobili onu dvojicu naših, a kad nam je onaj vaš Indijanac jutros rano onemogućio bijeg i stjerao nas da se utvrdimo u kuću, Marlowu su sasvim popustili živci i postao je potpuno neuračunljiv.

Bert je na to kimnuo glavom, ali je znao i pravu istinu. Marlow nije

sišao s uma stoga što je Bert zarobio onu dvojicu razbojnika, a ni stoga što im je Jed onemogućio bijeg. Marlowu se pomračio razum onog trenutka kad je shvatio da je ugrozio živote doseljenika, njihove nejakke djece i nevinih žena, umjesto da im pomogne.

Dvojica razbojnika mladenačkog izgleda izveli su konje u dvorište. Oholo su se smješkali svom kozičavom vodi, bacajući nehajne poglede prema zaklonu iza kojeg su se skultirali šerifovi ljudi.

– Sve u redu u dvorištu? – upitao ih je kozičavi vođa.

Jedan se mladi razbojnik osvrne bezbrižno.

– O, da. Sve je točno onako kako si ti predvidio, Puma. Prisilili smo ih da nam zoblju iz dlana.

Puma pogleda prema kući i zapovjedi:

– Izvedi žene i djecu iz kuće, Marlowe. Požuri i ne pravi gluposti! Dan je već dobrano odmaknuo, a mi još moramo odjahati iz ove proklete doline prije zalaska sunca.

U to Bert začuje jecanje i plač iz kuće. Marlow je tjerao žene i djecu na dvorište. Berta je plač djece i jecanje žena ujelo za srce. Žene su ridade kad su im odvodili djecu. Stoga se Bert zakleo da će Marlowa ubiti prvom prilikom, zadaviti ga golim rukama, bude li trebalo.

Nebo se u međuvremenu naoblacilo, ali nitko se na to nije obazirao. Dan je bio tmuran, pun gluhe i šuplje tišine. Zrak nabijen statičkim elektricitetom nakostriješio je konjima grive i repove.

XVIII

Da bi izjahali iz naselja, morali su projahati Marlowovu farmu, pregaziti gotovo presahli potočić i popeti se na suprotnu strmu obalu

koja se drobila pod konjskim kopitima. I sve to s dječicom koja su cijelo vrijeme cmizdrila na sedlima uz razbojnike, dok su njihovi očevi stajali podalje uciviljena srca, ali se nisu odvažili, premda su bili naoružani, da zapucaju jer su se bojali pokolja.

Puma je vrlo oprezno vodio žalosnu povorku. Neprestano se ogleđavao na sve strane, dok se nije uvjerio da im ne prijeti opasnost.

– Šerife, svaka vam čast, održali ste riječ – dobacio je kozičavi razbojnik Bertu koji je jahao iza njega.

Mladi razbojnik svijetlih očiju smijuljio se od užitka i pogrdnim riječima podbadao jadne žene. Predbacivao im je da su im muževi kukavice i da nisu zaslužili da s njima ikada više legnu u krevet.

Bert se nije mogao suzdržati da ne prekori bezobraznika.

– Mladiću, drži svoj pogani jezik za zubima, inače ćeš skupo platiti svaku riječ!

Mršavi mladić izderao se grubo na Berta. Oči su mu se zamaglile od jarosti, a usne skupile u beskrvnu tanku crtu.

– Šerife, jedva čekam da vas prorešetam olovom. Još jedna duhovita dosjetka, i umrijet ćete u mukama – odbrusi mu okrutno mladi razbojnik.

Puma se očito zbog toga nije odviše uzrujao. Izvadio je cigaretu iz usta i okrenuo se prema šerifu.

– Nemojte više izazivati mladića. Vrlo je nagle čudi – upozorio je Berta, a zatim se obratio mladom razbojniku svijetlih očiju.

– A ti začepi tu tvoju gubicu i strpi se dok ne dode vrijeme za zabavu sa ženama i nadgrobne govore. Radije pazi tko nas sve slijedi.

Potjera je prešla potok. Idu za nama, ali ne bih rekao da im se baš žuri – upozorio je Pumu drugi

mladi razbojnik koji je puštao brčiće da bi se doimao što muževnijim.

– Naravno, ići će za nama kao čopor kojota u nadi da će nas netko zaustaviti, ali nitko neće, zar ne, šerife? – podrugljivo će Puma.

Bert se osvrne za sobom i ne odgovori ni riječi. Njegovi su momci zaostali daleko iza njih. Učini mu se da među njima više ne vidi Jacka Mortona. Prepoznao je starog Jeda. Stari će Jed slijediti razbojnike do kraja svijeta, ako ga u tome prije ne spriječi metak, pomisli Bert.

Šest žena, koje su razbojnici povelili kao taoce, jahalo je stare konje koje su razbojnici pokupili iz doseljeničkih staja. Te su se stare rage razlikovale od snažnih i uhranjenih konja koje su jahali razbojnici. Bert se bojao, odluče li razbojnici da požure iz Doline jagoda, da ti stari konji neće izdržati ni dva kilometra. Što će razbojnici tada učiniti s majkama otete djece, na to Bert nije htio ni misliti.

Puma baci opušak na zemlju i udobno se smjesti u sedlu, pa pakosno pogleda u šerifa Lansfaira.

– Šerife – reče Puma svojim kriještavim glasom – kažite mi bar jedan razlog zašto vas ne bismo ustrijelili kad prodemo kroz Klanac smrti i otarasimo se žena i djece?

Bert Lansfair se zapiljio u daljinu i šutio.

– Ej, šerife, čujte li što vas pitam?

Marlow koji je čuo pitanje koje je kozičavi Puma postavio pomalo srditim glasom Bertu Lansfairu, dojah brže-bolje do njih.

Slušaj, Pumo, on je uzrok nesreće koja nas je pogodila i ja ga želim ustrijeliti svojom rukom!

Poremećeni Marlow bjesomučnim pokretima uperi pušku u Berta Lansfaira i ubaci metak u cijev.

U tom trenu Puma naglim trzajem potegne revolver i ustrijeli Marlowa, ne trepnuvši okom i bez ijedne riječi opomene.

Marlow se najprije trgnuo bolno u sedlu, jauknuo i zabacio glavu. U očima mu se vidjelo zaprepaštenje. Zatim mu je glava pala na prsa. Polagano je padao preko sedla i mlohavo se skljkao na zemlju. Djeca su briznula u plač od straha, a mladi razbojnici zahihotaše glasno od veselja.

– Šerife, ja još nisam čuo odgovor na moje pitanje? – procijedio je kroza zube Puma i spremio revolver u korice.

– Moj odgovor leži mrtav iza nas u prašini prerije. Tako ćete, a da ne trepnete okom ustrijeliti i mene kad vam više ne budem potreban – brzo mu je odgovorio Bert.

Odgovor se svidio Pumi. Nasmijsao se od srca. Potapšao je razdragano po glavi dječaka ispred sebe na sedlu.

Kad su projahali otprilike šest kilometara, jedan se mladi razbojnik okrene i zagleda za sobom. Potjera se jasno razabirala u daljini iza njih.

– Hej, Pumo – dovikne mladi razbojnik svijetlih očiju – a što ako nas dočekaju ispred Klanca?

– Mućni malo tom tvojom praznom tikvom. Ako nas dočekaju, vidjet ćemo ih, a za taj smo slučaj i povelili sa sobom taoce. Ti samo dobro otvori oči – pouči ga Puma.

Uskoro su se približili prvim obroncima ispred ulaska u Kanjon smrti.

– Prenaglio sam se. Da nisam ustrijelio onog ludaka, sad bih ga poslao u izvidnicu da posluži kao meta ako nas gore čeka zasjeda – reče Puma s gadenjem.

– Odjaši naprijed i javi da li je

prolaz slobodan -- zapovjedio je mladom razbojniku svijetlih očiju.

I Bert je jahao širom otvorenih očiju kao Puma, premda je mislio da ih nitko neće presresti prije nego što se popnu do šume. Kad su ujahali u visoku paprat i travu koja je dosizala konjima do stremena, nigdje stabla ni grma iza kojeg bi se mogla sakriti zasjeda.

Baš na tom mjestu dočekala ih je zasjeda. Bert nije bio ništa manje zatečen prepadom od razbojnika.

Upravo su se spuštali niz drugi obronak na zaravan obraslu visokom travom, pogledavajući puni strepnje u tamni ulaz u Klanac smrti, kadli trava oživi!

Oveći busen trave skoči sa zemlje točno uz bok Bertova konja, a pod busenom čovjek s nožem u ruci. Kako Bert na svom sedlu nije imao djece, bacio se sa sedla, kad ga iz drugog busena trave čovjek odalami drškom revolvera po glavi.

Bertu se zamutilo pred očima. Šešir mu je pao s glave. Pao je na leđa, spreman da se obrani od idućeg udarca. Ugledao je nad sobom, kad je otvorio oči, poznato lice Mortonova pastira koji se bio prekrpio travom.

Prepoznali su se u tili čas, ali istodobno začuli i pucanj u blizini. Dvojica pastira svladala su noževima razbojnika s brčićima, koji je pokušao da ih ustrijeli. Proboden noževima, razbojnik je nemoćno klonuo na zemlju.

Razbojnik svijetlih očiju, koga je Puma bio poslao da jaše na čelu povorke kao izvidnica, naglo se okrenuo i posegnuo za puškom, ali mu je smetao dječčić koji je sjedio u sedlu ispred njega. Razbojnik ostavi pušku i brže-bolje potegne revolver. Dva su se lasa Cobbovih kauboja uz zvižduk ovila oko razbojnikova tijela.

Dječak i djevojčica koji su s njim sjedili u sedlu pali su na zemlju i plakali. Preplašeni se konj propeo, a razbojnik je odletio u zrak, pa tresnuo o zemlju. Jauknuo je od bola. Uspjelo mu je da izbuče revolver iz korica, ali prekasno. Lasa su ga toliko stegla da više nije mogao pomaknuti ruke od tijela. Udarac o zemlju slomio mu je vrat. Ostao je mrtav ležati sapet konopima lasa.

Puma je još bio na nogama. Napadala su ga tri pastira s izvučenim noževima. Izgubio je revolver i šešir pri padu s konja. Njegov je konj pobjegao noseći dječaka i djevojčicu.

John Cobb i Jack Morton pojurili su za uplašenim konjem i uhvatili ga. Kad su ga umirili, skinuli su djetu sa sedla i predali ih majkama. Zatim su skočili s konja da izbliza vide Puminu smrt.

Puma se okomio na najmanjeg napadača. Učinilo mu se, najvjerojatnije, da će njega najlakše svladati, ali se grdno prevario. Niski i okretni ljudi najopasniji su protivnici u borbi prsa u prsa s nožem.

Pastir je nožem zasjekao Pumu preko trbuha. Puma odskoči korak natrag i rukama se uhvati za trbuh, pa se zastrašeno s nevjericom zapiji u svog napadača. I pastir je odskočio korak natrag, spreman za novi skok, napeta lica i iskešenih zubi koji su se bjelasali na njegovu tamnopotom licu.

Bert skoči na noge i potrča kroz visoku travu grabeći dugim koracima. John Cobb i Jack Morton također pohitaše kroz travu, ali su odmah i zastali. Svi ostali, što na konjima, što na nogama, pastiri i kauboji, zastali su i bez daha promatrali kako će Puma završiti.

Bert je htio Pumu uhvatiti živog. Znao je vrlo dobro kakva smrt čeka

Pumu, ako mu ne uspije da na vrijeme zaustavi tamnoputog pastira.

Počeo je vikati i domahivati rukama pastiru da poštedi Pumu, ali pastir je bio uvjeren da se bori za svoj život i ni na nikoga se nije obazirao. Taj niski pastir, još zakačen travom kojom se maskirao prije napada, poskočio je opet bjesomučno na Pumu.

Puma ponovo ustukne još korak. Krv mu je curila iz rane kroz stisnute prste kojima je pritiskao trbuh. Kad se iza njega pojavio Jed s potjerom, zastao je kao ukopan. Bio je opkoljen sa svih strana.

Osvrnuo se najprije bespomoćno oko sebe, a zatim se savinuo u pasu. Ispružio je zakrvavljenu ruku prema pastiru kao da ga želi zaustaviti.

Žene su zagrlile djecu i okrenule im glave da ne gledaju taj stravičan prizor umiranja. Nešto mokro udara u tom trenu Berta po čelu. Ne obazirući se na to, Bert je i dalje poskakivao kao zec kroz visoku travu, pokušavajući da se prisjeti neke španjolske riječi koju bi podviknuo tamnoputnom pastiru. Okrenuo je glavu i pogledao u Jacka Mortona. Htio ga je zamoliti da mu pomogne, ali nije. Predomislio se u posljednji čas. Nagonski je osjetio da Morton u tom trenutku neće htjeti otvoriti usta da mu pomogne.

Tada pastir, zgrbljen i gibak kao mačka, zakorakne prema Pumi. Ostali pastiri glasno su uzdahnuli, znajući što slijedi.

Skvrčenih koljena pastir dotrča do Pume hitrim koracima, zamahne nožem i zarine mu ga u srce.

Ostali su pastiri glasno odahnuli. Borba je bila završena.

Puma se zanjihao, lamatajući rukama oko sebe kao da ga je udario snažan vjetar. Glava mu je klonula

na prsa. Iskolaćenih očiju piljio je u nož zarinut do drške u prsa. Zatim je podigao glavu k nebu, zakolutao očima i strovalio se na zemlju. Umro je prije nego što je Bert dotrčao do njega i kleknuo.

– Zakasnio si. Gotovo je s njim. A najlakše je prošao onaj ludak Marlow – reče tiho Jed Fincher koji se u tren oka stvorio pokraj šerifa.

John Cobb pride Jacku Mortonu i pruži mu ruku.

– Oprosti, Mortone – reče – bio sam nepravedan prema tebi. Častim te pićem čim se vratimo u grad.

Morton prihvati Cobbovu ruku i srdačno se rukuje. Zatim pride Bertu i Jedu koji su još stajali i nijemo promatrali mrtovog Pumu.

– Poslužio sam se starom varkom koju sam naučio od Meksikana. Oni bi se obično prikrivali travom u zasjedama gdje im se protivnik najmanje nadao.

Bert se okrenuo, pogledao u uplašene žene i djecu koji su jedva čekali da se vrate svojim kućama.

– Morali smo uspjeti. Morali smo radi njih. Skupili su konje, zajažali i pošli natrag u Dolinu jagoda. Još jedna debela kap pogodila je Berta Lansfaira posred čela, ali ovog puta podigao je pogled prema nebu.

– Kiša – rekao je tiho jer do tog trenutka nitko nije opazio da su se na nebu skupili gusti crni oblaci.

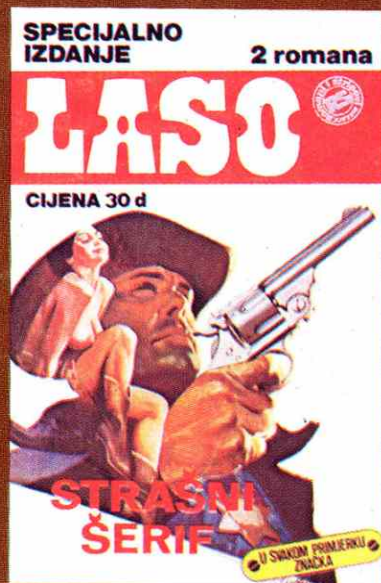
– Kiša! Šteta što se Frederick Marlow nije mogao strpjeti još koji dan...

KRAJ

U PRIPREMI:

G. F. Unger
OPASNO SEDLO

**Kod svog prodavača novina
kupite i specijalno izdanje
sa dva romana**

LASO - SPECIJALNO IZDANJE